

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографски)

ВА

XV-то обикновено Народно събрание.

Първа редовна сесия.

ХСII заседание, четвъртъкъ, 15 мартъ 1912 г.

(Открито отъ прѣдседателя г. д-ръ С. Даневъ, въ 9 ч. 5 м. прѣди пладне)

Прѣдседателъ: (Звъни) Засѣданието се отваря. Моля секретаря г. Никола Начевъ да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь Н. Начевъ: (Прочита списъка. Отсутствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Хафузъ Садъкъ Алиевъ, Янко х. Атанасовъ, Никола Апостоловъ, Петъръ Бабаджановъ, Стефанъ Вояджиевъ, Златанъ Бръчковъ, Цоню Бръшляновъ, Пантелей Бурмовъ, Деко Ванковъ, д-ръ Никола Генадиевъ, Михаилъ Георгиевъ, Георги Губидѣльниковъ, Георги Джевизовъ, Димитъръ Драгиевъ, Иванъ Еневъ, д-ръ Димо Желѣзовъ, Димитъръ Икономовъ, Стефанъ Икономовъ, Иванъ Казанджиевъ, Благой Кирчевъ, Христо Ковачевъ, Величко Кознички, д-ръ Тодоръ Кръстевъ, Петко Кировъ, Тодоръ Лунгаловъ, Александъръ Малиновъ, Мехмедали Герей Месудовъ, Митю Милковъ, Иванъ Младеновъ, Никола Мушановъ, Киро Пановъ, Петъръ Папанчевъ, Павелъ Паранановъ, Христо Пипаловъ, Стефанъ Пипевъ, д-ръ Кириякъ Провадалиевъ, Добри Петковъ, Иванъ Русевъ, Стоянъ Русевъ, Стефанъ Савовъ, Кирилъ Славовъ, Коста Стефановъ, Апостолъ Урумовъ, Боянъ Ханджиевъ, Цонко Харбовъ, Мехмедъ х. Хасановъ, Борисъ Христовъ, Христо Цаневъ, Гавриилъ Цонковъ, Дечко Ченгелиевъ, Тодоръ Чочевъ, Георги Шиваровъ, Алекси Щеревъ и х. Яхя Юмеровъ)

Прѣдседателъ: Отъ 211 народни прѣдставители отсутствуватъ 54.

Има нужниятъ кворумъ, за да се счита Събранието за редовно конституирано и да можемъ да пристъпимъ къмъ дневния редъ.

Първа точка отъ дневния редъ е: трето четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на чл. 37 отъ закона за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство.

Моля докладчика г. Долапчиевъ да го прочете.

Д. Харизановъ: Г. прѣдседателю! Прѣди да се почне дневниятъ редъ, азъ моля г. министра на вътрѣшнитѣ работи да отговори на моето питане, което съмъ направилъ още прѣди 12 дена.

Прѣдседателъ: Вие четохте ли дневния редъ?

Министъръ А. Людскановъ: Най-накарая ще отговаряме на питанията и запитванията.

Д. Харизановъ: Добръ.

Докладчикъ Г. Долапчиевъ: (Чете)

З а к о н ъ

за измѣнение и допълнение на чл. 87 отъ закона за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство.

„Членъ единственъ. Чл. 37 се измѣня и допълня така:

„За командировки вънъ отъ царството чиновницитѣ и служащитѣ получаватъ пътни пари споредъ чл. 36, а дневни въ размѣръ, опрѣдѣленъ въ слѣдната таблица:

Класъ на чиновницѣ	З а п л а т и	За прѣзъ прѣ- витъ 10 дни	За прѣзъ служащитѣ 20 дни	За оста- нитѣ дни
I	отъ 9.000 л. и нагорѣ	70	60	50
II	„ 7.200 до 9.000 л.	60	50	40
III	„ 6.000 „ 7.200 „	50	40	30
IV и V	„ 4.200 „ 6.000 „	40	35	25
VI и VII	„ 2.400 „ 4.200 „	35	30	20
VIII и IX	„ 1.200 „ 2.400 „	20	15	12
служащи	—	10	8	8

„Размѣрътъ на дневнитѣ пари на министритѣ се опрѣдѣля отъ Министерския съвѣтъ най-много до 200 л.

„Размѣрътъ на дневнитѣ пари на чиновницитѣ, натоварени съ извънредна мисия да прѣдставляватъ царството, се опрѣдѣля отъ сѣщия съвѣтъ най-много до 100 л.

„Когато длъжностно лице, мѣстослужението на което се намира въ чужбина, се командирова въ държавата, дѣто служи, или другагѣ вънъ отъ царството, дневни пари получава по горната таблица, а прѣдставителни — само за първитѣ два мѣсеца и то въ размѣръ на $\frac{2}{3}$ за първия мѣсецъ на командировката и на $\frac{1}{3}$ за втория. А когато сѣщо такава длъжностно лице се командирова въ прѣдлитѣ на царството, получава дневни пари като за вътрѣшна командировка, съгласно чл. 36 отъ закона за чиновницитѣ, и прѣдставителни само за прѣзъ първия мѣсецъ отъ командировката.

„Началницитѣ на миситѣ (дипломатически или консулски), когато отектствуватъ отъ поста си въ отпуски повече отъ единъ мѣсецъ, получаватъ прѣдставителни пари само за първия мѣсецъ.

„Членовѣтъ на погранични смѣсени комисии получаватъ дневни пари въ размѣръ, опрѣдѣленъ отъ Министерския свѣтъ, но не повече отъ този, опрѣдѣленъ въ горната таблица.

„Лица, които не получаватъ заплата отъ държавата, окръжии или отъ община, получаватъ дневни пари за командировки по служебни работи въ размѣръ, опрѣдѣленъ отъ Министерския свѣтъ.

„Чл. 13 отъ закона за бюджета на държавата за 1909 г. се отмѣнява.“

Прѣдседателъ: По този законопроектъ отъ търновския народенъ прѣдставителъ г. Петко Кировъ е направено слѣдующото прѣдложение: (Чете) „Въ алинея четвърта на членъ единственъ за измѣнение и допълнение на чл. 37 отъ закона за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство, да се прибавятъ слѣдъ думата „натоварени“, думитѣ „отъ Министерския свѣтъ“.

Въ алинея пета слѣдъ думата „получава“, да се прибавятъ думитѣ „въ първия случай половината отъ означения размѣръ въ горната таблица, а въ втория — пълния размѣръ на сѣщата таблица.“

Напечатанитѣ думи слѣдъ думата „получава“, „по горната таблица“, да не се четатъ.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Г. Долапчиевъ: Комисията е съгласна съ това прѣдложение, защото допълния смисъла и съдържанието на направеното измѣнение и е само едно пояснение. Тѣй че нѣмамъ нищо противъ него.

Министъръ А. Людсковъ: Сѣщо и азъ съмъ съгласенъ.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Които приематъ прибавката така, както е направена отъ г. Кирова и както азъ я прочетохъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на чл. 37 отъ закона за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Минаваме на слѣдующата точка отъ дневния редъ, а именно: трето четене на законопроекта за разрѣшение на Св. Синодъ да построи здание-памятникъ въ столицата, което да служи за помѣщение на висше богословско училище.

Моля г. секретаря, който е и докладчикъ на сѣщия законопроектъ, да го прочете.

Секретаръ Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за разрѣшение на Св. Синодъ да построи здание-памятникъ въ столицата, което да служи за помѣщение на висше богословско училище.

„Чл. 1. Разрѣшава се на Св. Синодъ да построи здание-памятникъ въ столицата, което да служи за помѣщение на висше богословско училище, на обща стойностъ 500.000 л.

„Чл. 2. Нужната сума за покриване разходитѣ до окончателното въздигане на зданието-памятникъ да се вземе отъ капитала на фонда „за въздигане-памятникъ въ споменъ учрѣждаването на Българската Екзархия“, възлизащъ на 1 януарий т. г. на 200.000 л., както и отъ приходитѣ, които въ послѣдствие ще постѣпятъ по сѣщия фондъ, а недостигътъ до цѣлата сума, необходима за окончателното довършване на зданието-памятникъ, да се покрие изключително съ сръдства отъ Св. Синодъ, който ще има грижата да намѣри нужнитѣ източници за тѣхъ въ духовнитѣ учрѣждения.

„Чл. 3. Управлѣваниятъ досега отъ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията фондъ „за въздигане-памятникъ въ споменъ учрѣждаването на Българската Екзархия“, заедно съ цѣлия капиталъ и архива, да се прѣдаде въ разположение и подъ управлението на Св. Синодъ, който въ бѣдъжии самъ да прибира всички приходи, постѣпващи на името на поменатия фондъ, както и самъ да произвежда и оправдава всички разходи до окончателното въздигане на зданието-памятникъ.

„Чл. 4. Произвеждането на разходитѣ да става по общия редъ на произвеждане и оправдаване държавнитѣ разходи.

„Чл. 5. Прибирането на приходитѣ и оправдаването на разходитѣ се възлага на счетоводителя при Св. Синодъ, който е отчетникъ, отговоренъ прѣдъ министра на финанситѣ и неговъ органъ и подсмѣнитъ на Върховната смѣтна палата, съ задължение да прѣдставя ежегодно на послѣдната и отчетъ за операциитѣ по фонда до окончателното въздигане на зданието-памятникъ.

„Гаранцията за длъжността на счетоводителя при Св. Синодъ се опрѣдѣля на 10.000 л.“

Прѣдседателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за разрѣшение на Св. Синодъ да построи здание-памятникъ, което да служи за помѣщение на висше богословско училище, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Минаваме на слѣдующата точка отъ дневния редъ, а именно: трето четене на законопроекта за построяване на Сѣдебна палата въ София.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за построяване на Сѣдебна палата въ ст. София.

„Чл. 1. Одобрява се построяването на Сѣдебна палата въ ст. София, съ приблизителна стойностъ 3.000.000 л., която да служи за помѣщение на сѣдебнитѣ учрѣждения въ столицата.

„Чл. 2. Сѣдебната палата да се построи на общинското мѣсто подъ бившето училище „Денкоглу“, между улицитѣ: „Витошка“, „Алабинска“, „Позитано“ и „Лавеле“.

„Чл. 3. Постройката да се започне прѣзъ 1912 г., а разходитѣ за нея да се покрийтъ отъ заема, който правителството ще сключи за тази цѣль.“

Прѣдседателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за построяване на Сждебна палата въ София, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

По-нататъкъ слѣдва трето четене на законопроекта за разрѣшение на Балчишката градска община да сключи 550.000 л. заемъ и за позволяване на Варненската градска община да гарантира за гимнастическото дружество „Черноморски юнакъ“ въ Варна прѣдъ Българската народна банка, за сключване 80.000 л. заемъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за разрѣшение на Балчишката градска община да сключи 550.000 л. заемъ и за позволяване на Варненската градска община да гарантира за гимнастическото дружество „Черноморски юнакъ“, въ Варна прѣдъ Българската народна банка, за сключване 80.000 л. заемъ.

„Чл. 1. Разрѣшава се на Балчишката градска община да сключи съ Българската народна банка заемъ отъ 550.000 л. при слѣдните условия:

„а) срокъ за изплащане 45 години;

„б) годишна лихва 7% и

„в) за гаранция ще се заложатъ общинскитѣ приходи: бачъ и свободните части отъ общинскитѣ врѣхнини.

„Срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително за направа на водопроводъ въ града.

„Чл. 2. Сумитѣ отъ заема, за който се отнася горниятъ членъ, Българската народна банка ще отпуща срѣщу надлежно одобрени ситуации за извършени работи.

„Чл. 3. Общинскитѣ доходи, които се залагатъ срѣщу заема, ще се внасятъ направо въ Българската народна банка, която, слѣдъ като одържи нуждата за лихви и погашения сума, ще прѣдава остатъка въ общинската каса.

„Чл. 4. Разрѣшава се на Варненската градска община да гарантира за варненското дружество „Черноморски юнакъ“ прѣдъ Българската народна банка за сключване единъ дългосроченъ заемъ отъ 80.000 л., сумата отъ който ще се употреби изключително за доизкарване строящия се въ Варна дружественъ гимнастически салонъ.

„Чл. 5. Варненската община си запазва правото да упражнява пълненъ контролъ върху смѣтките на дружеството „Черноморски юнакъ“, за да осигури правилното и цѣлесъобразно употребяване на дружественитѣ срѣдства прѣвъ всичкото врѣме, докато тя бжде окончателно освободена отъ поржчителството на заема, за който се отнася чл. 4.

„При това, бюджетитѣ на поменатото дружество, прѣди да се турятъ въ дѣйствиe, ще трѣбва да бждатъ одобрени отъ варненския общински съвѣтъ, който ще контролира да се прѣдвижда ежегодно въ дружествения бюджетъ достатъчна сума за изплащане лихвитѣ и погашенията на заема.

„Додѣто общината не бжде освободена отъ поржчителството си прѣдъ банката за дружеството „Черноморски юнакъ“, чл. 57 отъ устава на послѣдното не може да бжде измѣненъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за разрѣшение на Балчишката градска

община да сключи 550.000 л. заемъ и за позволяване на Варненската градска община да гарантира на гимнастическото дружество „Черноморски юнакъ“ въ Варна прѣдъ Българската народна банка, за сключване 80.000 л. заемъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

По-нататъкъ слѣдва трето четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за измѣнение и допълнение на закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата.

„Чл. 1. Къмъ чл. 60 се прибавя слѣдната нова алинея:

„Отъ промивното пиво, когато се изнася за консомация, на фабрикантитѣ се позволява, съ знанието на контролборитѣ при фабрикантитѣ, да даватъ на работниците най-много по три литри дневно за пиене на всеки работникъ. На всеки фабрикантъ, който живѣе въ оградата на фабриката, се позволява да пие отъ доброто пиво до три литри на день. Така консомираното пиво се освобождава отъ акцизъ и други данѣци.

„Чл. 2. Чл. 95 се допълня съ слѣдната нова алинея:

„За тая търговия питиепродавцитѣ, независимо отъ патента, плащатъ и данѣкъ върху приходитѣ, съгласно закона за тая данѣкъ, освѣтъ въ случанитѣ, прѣдвидени въ отдѣла В, буква г на таблицата.

„Докато се приеме данѣктъ върху прихода, ще се облагатъ по закона за данѣкъ върху занаятията, като при опрѣдѣление на чистия имъ доходъ се спадне отъ брутния имъ доходъ сумата на патента и врѣхнинитѣ върху него.

„Чл. 3. Къмъ чл. 100 се прибавя слѣдната нова алинея:

„Въ всички села, които се намиратъ въ една зона съ 15 км. ширина по цѣлата сухопътна граница, е запрѣтено да се отварятъ складове за търгуване на едро съ спиртъ и спиртни питиета. Сега съществующитѣ се закриватъ веднага слѣдъ изтичане срока, за който иматъ издаденъ патентъ.

„Чл. 4. Чл. 105 се допълня както слѣдва:

„Всеки питиепродавецъ на едро е длъженъ да поди една складова книга, по образецъ установенъ отъ министерството, надлежно прошнурована и подпечатана, за купуванитѣ и продавани отъ него спиртъ и ракия. Въ тая складова книга трѣбва да се отбѣлѣзва послѣдователно всеко купено и продадено количество спиртъ и ракия, както и отъ кого именно и кога е купено или кому и кога е продадено. Въ същата книга се отбѣлѣзватъ и свидѣтелствата, които сж придружавали купенитѣ спиртъ и ракия. Кочанитѣ на свидѣтелствата се даватъ безплатно отъ държавата.

„За всеко продадено количество спиртъ или ракия, въ повече отъ 10 литри, питиепродавцитѣ сж длъжни да издаватъ на купувачитѣ отъ кочанъ, даденъ отъ акцизния началникъ, свидѣтелство, съ точно означение въ него: видѣтъ, качеството и крѣпкостта на спирта или ракията и веднага да запишатъ количеството на разходъ въ складовата си книга.

„Ако при ревизията на питейнитѣ заведения и складове на едро акцизнитѣ власти констатируютъ, че има налице повече градуси спиртъ или ракия, отъ

колкото по складовата книга и питейнопродавците не могат да представят доказателства, че повече намереното количество е внесено законно въ заведенията им, съставлява акт за наказание на питейнопродавците по чл. 118. Ревизиата се прави от акцизните пристави въ присъствието на едно поемно лице. Позволява се на питейнопродавеца, ако желае, да представи и свое поемно лице.

„Неводенето или нередовното водене на складовата книга от страна на питейнопродавците на едро се счита нарушение и се наказва, щомъ това се констатира съ акт от акцизните власти, съ глоба от 50 до 500 л.

„Всѣки, който прѣнася спиртъ или ракия въ количество повече отъ 10 литри отъ едно мѣсто на друго, винаги трѣбва да носи съ себе си издаденитѣ му свидѣтелства отъ продавачитѣ и да ги прѣдава на акцизните и други власти за прѣглеждане, като има прѣдъ видъ, че разнасянитѣ спиртъ и ракия, неприяжени съ такива свидѣтелства, се считатъ контрабанда и се конфискуватъ. Заявлението на прѣносвача, че е изгубилъ свидѣтелството си, се проверява служебно отъ акцизните власти прѣди издаване на постановлението.

„Чл. 5. Слѣдъ чл. 108 се прибавятъ слѣдните нови членове:

„Чл. 108^a. Всѣки може да прѣнася спиртъ или ракия отъ едно мѣсто на друго, но, когато се прѣнася количество по-големо отъ 10 литри, трѣбва винаги да има документи, отъ които да се вижда, че спиртътъ или ракията сж внесени отъ странство, изнесени отъ нѣкоя мѣстна фабрика или отъ избитѣ на нѣкой производител по законенъ редъ.

„Свидѣтелства, за които се говори въ прѣдшествующитѣ алинеи, иматъ сила само за единъ транспортъ и за 10 дни най-много, ако прѣнасянето става съ волски кола, и за 5 дни, ако прѣнасянето става съ коне и другъ видъ кола.

„Чл. 108^b. Всѣко количество спиртъ и ракия отъ 10 литри нагорѣ, което се залови, че се разнася изъ царството непридружено съ документи, за каквито се говори въ прѣдшествующия членъ, се счита контрабанда и се конфискува заедно съ всички прѣвозителни срдѣства. Освѣнъ това лицата, въ чинто рѣцѣ се залови, се наказватъ по чл. 118.

„Чл. 108^c. Всѣко длъжностно лице, било то държавно или общинско, което издаде свидѣтелство за спиртъ или ракия на купувачъ или производител, съ цѣлъ да се прикрие извършена контрабанда, се наказва, освѣнъ съ заплащане щетитѣ, които е принесло на съкровището съ издаването на такива документи, но и съ глоба по чл. 131 отъ настоящия законъ. Освѣнъ това, такива лица се прѣсѣдватъ и наказватъ по наказателния законъ.

„Чл. 108^d. Акцизната и административна власти иматъ право да правятъ проверки на ракиитѣ, които се намиратъ у всѣки производител, и ако се констатира, че тѣ по количество не се сходятъ съ книгитѣ, които за тая цѣлъ се държатъ въ общинитѣ, за намѣрената разлика, ако тя не бѣде оправдана, производителитѣ се наказватъ съ заплащане въ двоенъ размѣръ обикновения акцизъ и общински налогъ. Сжщата проверка акцизната власть има право да прави и въ всѣки питейни заведения, находящи се въ пограничната зона, за която се говори въ чл. 100 отъ настоящия законъ. Ако при тая проверка се намѣри спиртъ или ракия, за които притежателитѣ не може да докаже отъ гдѣ ги има, наказва се по сжщия начинъ.

„Чл. 108^e. На министра на финанситѣ се прѣдоставя право съ единъ правилникъ да уреди подробноститѣ по прилагането на тая глава.

„Чл. 6. Чл. 111 се видоизмѣнява така:

„Питейна търговия на дребно съ всѣкакъвъ видъ питиета може да се извършва само въ такива здания, които се намиратъ отдалечени отъ молитвени домове, училища и казарми, на повече отъ 50 м. разстояние, мѣрено отъ най-близкитѣ точки по права въздушна линия.

„Ония здания, въ които се е извършвало такава търговия при влизането въ сила на закона за акцизитѣ и пр. отъ 31 януарий 1905 г., както и тия, които завари настоящиятъ законъ, запазватъ и занапрѣдъ това си право, т. е. въ тѣхъ може и за въ бѣдѣ да се търгува, макаръ да се намиратъ на разстояние 50 м. или по-малко.

„Въ подобни здания, обаче, нѣма да се позволява питейната търговия:

„а) ако еднѣжъ бѣдатъ срутени по каквито и да било причини;

„б) ако въ тѣхъ не бѣде упражнявана питейна търговия въ продължение на повече отъ 6 мѣсеца, или ако бѣдатъ приспособени за другъ родъ търговия;

„в) ако питейната търговия въ тѣхъ бѣде запрѣтена поради санитарни причини или възъ основа на слѣдующия членъ.

„За бѣлѣжка. Въ зданията, които се ползватъ отъ това изключение, додѣто служатъ за питейни заведения, никакви фундаментални поправки не се доущатъ. Въ тѣхъ, съ разрѣшение на акцизната власть, могатъ да се извършатъ само дребни поправки, имащи за цѣлъ врѣмното имъ поддържане.

„Чл. 7. Чл. 113 се измѣня така:

„Размѣрътъ на годишния патентъ, който трѣбва да плаща всѣки питейнопродавецъ за правопродаване питиетата прѣди да почне търговията си, е прѣдвиденъ въ таблицата, приложена къмъ чл. 95 отъ настоящия законъ.

„За търговия освѣнъ съ обикновени питиета, по и съ фини, каквито се считатъ: разнитѣ видове ликьори, шартрьозътъ, шампанското, малагата, ромътъ и пр., патентътъ за всѣко заведение бива съ 20% по-големъ. За търговия само съ фини питиета се плаща напълно патентъ спорѣдъ горѣказаната таблица, плюсъ 20%.

„Чл. 8. Чл. чл. 114, 115, 116 и 117 се отмѣняватъ.

„Чл. 9. Първата алинея на чл. 118 се измѣня така:

„Стокитѣ, подлежащи на акцизъ, внесени по какъто и да било начинъ отъ странство, безъ да е билъ заплаченъ за тѣхъ слѣдующия се акцизъ, се считатъ контрабанда и се конфискуватъ заедно съ прѣвозителнитѣ срдѣства, ако такива има, а притежателитѣ и прѣносвачитѣ плащатъ солидарно слѣдующото се двойно мито, двоенъ акцизъ и обикновенъ общински налогъ и се наказватъ солидарно съ глоба отъ 105 до 1.000 л.

„Така се постѣпва и съ прѣносвачитѣ и притежателитѣ на такива стоки, когато за тия послѣднитѣ, макаръ да не се намиратъ налице, се установи, чрезъ писма или други доказателства, че не сж внесени по законенъ редъ въ страната, съ тази само разлика, че конфискацията на стокитѣ въ такива случаи се замѣнява съ парично обезщетение, равно на стойността имъ.

„Чл. 10. Къмъ чл. 119 се прибавя слѣдната алинея:

„По сжщия начинъ се постѣпва и съ прѣдметитѣ, за които чрезъ писмени доказателства се установи, че сж внесени въ страната, макаръ самитѣ прѣдмети да не сж били заловени. Конфискацията на такива прѣдмети се замѣнява съ парично обезщетение, равно на стойността имъ.

„Чл. 11. Къмъ чл. 125 се прибавя слѣдната алинея:

„Продавачитѣ на денатуриранъ спиртъ за горѣно, които го мѣсятъ съ вода и замѣняватъ крѣпкостта му, за пръвъ пътъ се наказватъ съ 100 л. глоба, а за повторение глобата се удвоява.

„Чл. 12. Къмъ чл. 131 се прибавятъ слѣдните нови алинеи:

„3) когато при измѣрване произведения спиртъ, пиво и други прѣдмети или материяли, отъ които се вари ракия, опрѣдѣлятъ невѣрно количеството имъ или издаватъ невѣрни документи за събранитѣ бери;

„4) когато тѣ не съблюдаютъ, изобщо, наредбитѣ на тоя законъ, както и закона за материялитѣ, отъ които се вари ракия, и правилницитѣ за прилагането имъ и съ това ошетятъ интереситѣ на държавното съкровище.

„Приложение къмъ чл. 95 отъ закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата.

„Т а б л и ц а

за размѣра на патентовия сборъ, който трѣбва да се плаща за правотъргуване съ обыкновенни спиртни питиета на едро, дребно и на разностъ въ България.

„А. Търговия на едро.

„За търговия на едро съ спиртъ, пиво, вино, ракия и други обыкновенни спиртни питиета:

„1. Въ София, Пловдивъ, Русе и Варна годишно	300 л.
„2. Въ другитѣ окръжни градове годишно	150 „
„3. Въ околийскитѣ градове и въ селата съ повече отъ 2.000 жители годишно	100 „
„4. Въ останалитѣ села годишно	75 „

„Б. Търговия на разностъ.

„За продажба на обыкновенни спиртни питиета изъ цѣлото царство:

„Безъ разлика на мѣста годишно 300 л.

„В. Търговия на дребно.

„а) За продажба на обыкновенни спиртни питиета въ кръми, кафенета, дюкени, хотели, гостилници, ханища, казармени лавки и др.

„1. Въ София, Пловдивъ, Русе и Варна годишно	150 л.
„2. Въ другитѣ окръжни градове годишно	100 „
„3. Въ околийскитѣ градове и въ селата съ повече отъ 2.000 жители годишно	75 „
„4. Въ останалитѣ села годишно	60 „
„б) За продажба на обыкновенни спиртни питиета отъ бюфетитѣ при клубовѣтѣ (военни, граждански и др.), при желѣзнопътнитѣ гари и при лагеритѣ: „Безъ разлика на мѣста годишно	100 л.
„в) За продажба на сжщитѣ питиета отъ бюфетитѣ при държавнитѣ или общинскитѣ публични градини:	

„1. Въ София, Пловдивъ, Русе и Варна годишно	150 л.
„2. Въ другитѣ окръжни градове годишно	80 „
„3. Въ околийскитѣ градове и въ селата годишно	40 „

„г) За продажба на обыкновенни и фини спиртни питиета на сборски (нанаирски) мѣста, на театри, увеселения, вечеринки, екскурзии и други такива, плаща се за всѣки день, безъ да се събира отдѣлно и данѣкъ върху прихода:

„1. Въ София, Пловдивъ, Русе и Варна годишно	10 л.
„2. Въ другитѣ окръжни градове годишно	8 „
„3. Въ околийскитѣ градове и въ селата съ повече отъ 2.000 жители годишно	6 „
„4. Въ останалитѣ села годишно	4 „
„д) За продажба на обыкновенни спиртни питиета въ шантанитѣ и вариетата:	

„1. Въ София, Пловдивъ, Русе и Варна годишно	800 л.
„2. Въ другитѣ окръжни градове годишно	500 „
„3. Въ околийскитѣ градове и въ селата годишно	300 „

Прѣседателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

По-нататѣкъ слѣдва: трето четене на законопроекта за фондъ за културнитѣ мѣроприятия по водитѣ и горитѣ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за фондъ за културнитѣ мѣроприятия по водитѣ и горитѣ.

„Чл. 1. За използване водитѣ за напоителни цѣли, за корегирание ржкитѣ и за присушаване блатата, както и за подобрене на горитѣ, при Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти се учрѣждава „Фондъ за културнитѣ мѣроприятия по водитѣ и горитѣ“.

„Чл. 2. Фондътъ за културнитѣ мѣроприятия по водитѣ и горитѣ се образува: а) отъ водното право, съгласно закона за прибавление нова алинея къмъ чл. 25 отъ закона за окръжнитѣ управители и околийскитѣ началници; б) отъ продажбата на маломѣрни държавни гори; в) отъ продажбата на изключени ивици при закржляване и ограничаване на горитѣ.

„Чл. 3. Разрѣшава се на министра на финанситѣ да сключи заемъ отъ Българската земледѣлска банка, по текуща смѣтка, въ размѣръ на 2.600.000 л., който да се употрѣби за цѣлитѣ на фонда.

„Чл. 4. Съгласно чл. 18 отъ закона за отчетността по бюджета, разрѣшава се на министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти:

„а) да построи каналнитѣ системи за напояване земитѣ, лежащи въ басейна на р. Тополница, и продължи започнатитѣ работи за сжщата цѣль на р. Марица, първото отъ които прѣдприятие възлиза на 1.600.000 л., а второто — на 3.500.000 л.;

„б) да започне корекцията на р. Марица отъ Търново-Сейменъ до Вѣльово, което прѣдприятие възлиза на 1.500.000 л.;

„в) да арондира и ограничи отреденитѣ за това държавни гори въ размѣръ на 600.000 л.;

„г) да заличи постующитѣ мѣста, възобнови изтрѣбенитѣ и опустошени гори, започне прѣдварителнитѣ работи по залгсяване брѣговетѣ и островитѣ на Дунава въ размѣръ на 860.000 л.

„Чл. 5. Разрѣшава се на министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти кредитъ отъ 2.600.000 л., за разходи по фонда за културнитѣ мѣроприятия по водитѣ и горитѣ прѣвъ 1912 г., които разходи сж подробно означени въ приложената къмъ тоя законъ таблица и които да се покриватъ отъ слѣднитѣ приходи: а) отъ заема 2.600.000 л.; б) отъ водното право за 1911 г. 100.000 л.; в) отъ продажбата на маломѣрни държавни гори 20.000 л.; г) отъ продажбата на изключени ивици при закржляването и ограничаване на горитѣ 40.000 л.

„Размѣритѣ на приходитѣ и на разходитѣ прѣвъ послѣдващитѣ години да се прѣдвиждатъ въ приходо-разходния бюджетъ на сжщия фондъ, съгласно чл. 79 отъ закона за отчетността по бюджета.

Т а б л и ц а

за разходите по фонда за културните мероприятия по водите и горите за 1912 г.

Параграфъ	Наименование на разходите	Разрѣшено за 1912 г.
		лева
I. Разходи по водитѣ,		
1	Продължение на канала Паша-Аркъ заедно съ направата изкуственитѣ съоръжения и второстепеннитѣ канали по него и за иригационна система въ Костенецъ	300.000
2	Постройка на каналната система на р. Тополница.	500.000
3	Корекция на р. Марица	100.000
4	Присушаване баташкото и страджанското блато	100.000
5	Диверсоари, лимиметри, репери, километражни и гранични камъни, инструменти за изучаване и измѣрване водитѣ течения, палатки, материали по постройкитѣ, разноски по доставката имъ и за врѣмenni работници по изучаванията	25.000
6	Отчуждаване частни имоти за каналитѣ и корекциитѣ на рѣкитѣ	25.000
7	Поддържане, залѣсяване съществуващитѣ канални системи, прокопаване нови канали, постройка на съоръжения, поддържане разсадника, поставяне диверсоари, измѣрване оризищата, купуване кола, коне и тѣхни принадлежности и за врѣмenni работници	85.000
8	Корекция и направа на диги по р. Тунджа въ цѣлото ѣ протежение на държавнитѣ заводски земи въ Кая-бурунъ и околността имъ и за отчуждаване воденицитѣ въ същата мѣстностъ	30.000
Всичко по водитѣ		1.165.000
II. Разходи по горитѣ,		
9	Арондиране и ограничаване държавнитѣ гори: работници, орѣдия, инструменти и гранични знакове (камъни и др.)	300.000
10	Постройка на двѣ държавни дѣскорѣзници и набавяне необходимитѣ гатери и други принадлежности и за други съоръжения къмъ дѣскорѣзнитѣ	250.000
11	Отчуждаване земи при арондирането и ограничаването на държавнитѣ гори, на земи въ охранителнитѣ периметри, както и за разсадници	100.000
12	Образуване разсадници въ техническитѣ лѣсничества, покрай Дунава и вънъ отъ укрѣпителнитѣ секции, поддържане съществуващитѣ разсадници и залѣсяване опрѣдѣленитѣ за цѣльта мѣста: за сѣмена, работници, орѣдия, инструменти, разни прибори по залѣсяването, сушилни на сѣмена, пещи, печки и трѣби	400.000
13	Пѣтица и мостове изъ държавнитѣ гори, прокарване телефонни и телеграфни линии, нужнитѣ апарати и въздушни линии	185.000
Всичко по горитѣ		1.235.000
14	Лихви на Българската земеделска банка за изтегленитѣ отъ нея суми, по текуща смятка, срѣщу заема 2.500.000 л.	100.000
А всичко		2.500.000

А. Мустаковъ: По този законопроектъ има едно предложение отъ мене.

Прѣдседателъ: Нѣма министърътъ на финансите.

Министъръ А. Людскановъ: Г. г. народни прѣдставители! Макаръ да нѣма г. министърътъ на финансите, азъ съмъ упълномощенъ да заявя, че той не приема туй прѣдложение, защото уголѣмява фонда, на което министърътъ на финансите не е съгласенъ.

А. Мустаковъ: Г. прѣдседателю, позволете ми да кажа двѣ думи.

Прѣдседателъ: Имате думата.

А. Мустаковъ: Г. г. народни прѣдставители! Ако почитаемото правителство намира, че сумата въ моето прѣдложение е извънредно голѣма, то нека се съгласи поне една по-малка сума да се вотира, защото, при едно законодателство, което ние сме създали, съ 6.000 л. не може да се подобри единъ такъвъ важенъ поминъкъ въ нашата страна, какъвто е скотовѣдството, а пъкъ за лозарството абсолютно нищо не се прѣдвижда. Азъ ще моля, покрайниѣ мѣрѣ, да се прѣдвидятъ 300—400 хиляди лева, ако не единъ милионъ, инакъ ще станемъ за смѣхъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшните работи.

Министъръ А. Людскановъ: Г. г. народни прѣдставители! Начинанието на туй прѣдложение е много симпатично и правителството съ удоволствие го посрѣщна; обаче сега сме въ м. мартъ, ще дойдете въ м. октомврий, тогава ще разгледаме по-основателно едно такова прѣдложение и ще направимъ нѣщо по-цѣлесъобразно и добро. Понеже г. министърътъ на земеделѣието се е споразумѣлъ съ г. министра на финансите по този въпросъ, то азъ моля почитаемия прѣдложителъ г. Мустаковъ да си оттегли прѣдложението, като му обѣщаваме, че идущата сесия съ най-голѣмо удоволствие и внимание ще се отнесемъ къмъ него.

А. Мустаковъ: Азъ не мога да го оттегля, понеже не го поддържамъ самъ, а сж го подписали и други.

Секретаръ Н. Начевъ: При туй положение, щомъ се приеме прѣдложението, ще пропадне цѣлия законопроектъ.

Прѣдседателъ: Моля прѣдложителъ да си оттегли прѣдложението.

Министър А. Людскановъ: По-добър ще бъде да го оттеглим, г. Мустаковъ, защото министърът на финансите не е съгласенъ.

А. Мустаковъ: Азъ за себе си го оттеглямъ.

Прѣседателятъ: Ще се гласува. Които приематъ на трето четене закона за фондъ за културнитѣ мѣроприятия по водитѣ и горитѣ да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Слѣдва на трето четене законопроектътъ за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ закона за горитѣ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за горитѣ.

„Къмъ чл. 1 отъ закона за горитѣ се прибавя слѣдната

„З а б ѣ л ѣ ж к а. Отъ чистия приходъ на самораслитѣ, узрѣли сега насаждения въ държавнитѣ гори въ така нареченитѣ общински яйлади на Родопитѣ, въ които пашата и водопоитѣ се отчуждитѣ съгласно утвърдената одѣнка на комисията, половината се отдѣля за подобрения въ общинскитѣ балтажи и за други селско-стопански нужди.

„Чл. 12 отъ закона се измѣня, както слѣдва:

„а) Кои отъ досегашнитѣ държавни, общински и частни гори въ землището на всѣко село трѣбва да останатъ занаяпрѣдъ прѣдметъ на горско стопанство, кои заклаваѣли или проредени гори и голини изъ вътрѣшността на горитѣ трѣбва да се възобновятъ, кои празни и пустуещи мѣста (охранителни и не-охранителни) подлежатъ на залѣсяване, съгласно закона за горитѣ, и кои празни, голи мѣста иматъ охранително и строго-охранително значение (чл. чл. 47 и 48 отъ закона), опрѣдѣлятъ съвмѣстно районниятъ горски инспекторъ и мѣстниятъ лѣсничей.

„Това се извършва най-късно до три години, отъ като влѣзе настоящиятъ законъ въ сила. За извършеното се съставлява протоколъ отдѣлно по всѣки въпросъ.

„З а б ѣ л ѣ ж к а. Районниятъ горски инспекторъ и лѣсничейтъ въ случая получаватъ само дневни пари, въ размѣръ, прѣдвиденъ въ закона за чиновницитѣ, вѣтъ отъ безотчетнитѣ пари, които иматъ се плащатъ по бюджета.

„б) Всѣко парче гора, което не се опише за прѣдметъ на горско стопанство, се изключва отъ наредбитѣ на закона за горитѣ.

„Чл. 14 се измѣня така:

„а) Чужди имоти, находящи се изъ вътрѣшността на държавнитѣ и общинскитѣ гори, като ниви, ливади, гори и пр., а така сжщо и ония имоти, които ще се включатъ при закржгяването, когато стопанскитѣ условия на тия грои изискватъ това, се замѣняватъ или се отчуждаватъ за смѣтка на стопанина на гората.

„Отчуждаването се прѣдприема само въ такива случаи, когато нѣма възможность да се направи замѣна, или се не постигне съгласие за замѣна.

„б) Замѣняването, отчуждаването, както и опѣняването на имотитѣ се извършва отъ една комисиия въ съставъ: лѣсничейтъ, финансовиятъ началникъ и надлежниятъ общински кметъ. Рѣшенията на тая комисиия влизатъ въ сила щомъ се утвърдятъ отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, обаче, тия рѣшения могатъ да се обжалватъ прѣдъ надлежнитѣ сдилища, само касателно опѣнката.

„Както държавата, така и общинитѣ сж длъжни да прѣдвиждатъ въ своитѣ бюджети нужнитѣ кредити за изплащане на отчужденитѣ имоти. Отчужденитѣ и засебени имоти трѣбва да се изплатятъ най-късно прѣзъ слѣдното бюджетно упражнение,

„Щомъ като се изплатятъ опрѣдѣленитѣ суми, отчужденитѣ имоти се завзематъ и присѣдиняватъ къмъ горитѣ, изъ вътрѣшността на които се намѣрватъ и за закржгяването на които се отчуждаватъ.

„в) Изключенитѣ парчета гори при закржгяването, които оставатъ въ излишекъ, слѣдъ като комисията извърши своята задача по това измѣнение на закона, се продаватъ още веднага по разпоредбата на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, чрѣзъ публично наддаване, само на мѣстното население, въ землището на което съвпадатъ изключенитѣ парчета гори.

„Тия парчета гори оставатъ на разположение на купувачитѣ и, ако тѣ поискатъ да ги изкоренятъ, горската властъ е длъжна да даде своето съгласие. Такива изключени парчета гори се коренятъ само слѣдъ като се ограничи гората, отъ която сж отдѣлени.

„г) Ако нѣкой стопанинъ пожелае, щото извѣстни негови гори, които сж изключени отъ горското стопанство, да се подведатъ подъ наредбитѣ на закона за горитѣ, длъженъ е да заяви за това на лѣсничей писмено. За такива гори се съставляватъ протоколи въ смисълъ на чл. 12 отъ настоящия законъ, и горитѣ се стопанисватъ по постановленията на закона.

„д) Горитѣ, отредени за прѣдметъ на горското стопанство, се измѣрватъ, закржгяватъ и се ограничаватъ за смѣтка на горовладѣлцитѣ.

„Тая работа се извършва за всѣка гора въ продължение на извѣстенъ периодъ, по опрѣдѣленъ планъ на лѣсничей и по начинъ, прѣдвиденъ въ правилника за приспособление на настоящия законъ.

„Нужнитѣ за пѣлѣта разходи за държавнитѣ гори се прѣдвиждатъ ежегодно въ бюджета на отдѣлението за горитѣ.

„Всѣки общински съвѣтъ е тоже длъженъ да прѣдвиди въ своя бюджетъ необходимитѣ по това разходи за прѣдстоящитѣ прѣзъ годината работи въ общинскитѣ гори, споредъ нареждането на лѣсничей; въ противенъ случай, лѣсничейтъ се отнася до окръжния управителъ, който е длъженъ да внесе въ общинския бюджетъ нужния кредитъ за работитѣ по измѣрване, закржгяване и ограничаване на общинскитѣ гори.

„Чл. 15 се измѣня така:

„а) Всѣка държавна и общинска гора, отредена за прѣдметъ на горско стопанство, трѣбва да се измѣри, да се арондира (закржгли) и да се ограничи съ трайни знакове.

„б) При арондирането (закржгяването), респективно ограничаването, се изключватъ всички изолирани (усамотени) парчета гори или ивици отъ закржгяемата гора, които се издаватъ и се връзватъ въ съседни чужди земи. Въобще при тая работа се гледа гората да получи, по възможность, закржглена форма и граничитѣ линии да сж по-дълги.

„Чл. 16 се измѣня така:

„а) Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти може да продаде чрѣзъ публично наддаване ония държавни гори, които сж по-малки отъ 100 декара, когато охрваната и стопанисването имъ не се изплаща. Въ всѣки случай, продаденитѣ гори оставатъ да служатъ и занаяпрѣдъ за прѣдметъ на горско стопанство.

„Алинея първа на чл. 24 се измѣня така:

„Държавнитѣ и общинскитѣ гори се стопанисватъ по изработени стопански планове, респективно стопански програми, отдѣлно за всѣка гора, както за главния, така и за второстепенния продуктъ. Всѣки стопански планъ или програма има за пѣлъ да осигури пѣлѣността и запаса на горитѣ и да гарантира трайность въ ползуването.

„Стопанскитѣ планове за държавнитѣ и общинскитѣ гори се изработватъ отъ лѣсоустройствени секции, съ срѣдства на държавата. Тия планове и

програми се провѣрватъ отъ Министерството на земледѣлното и държавнитѣ имоти и се утвърждаватъ съ царски указъ.

„З а б ѣ л ѣ ж к а. Общини, които пожелаятъ, могатъ и на свои сръдства да приготвятъ стопански планове или програми на горитѣ си, но въ всеки случай, отъ лица, имѣщи пълната подготовка и признаити отъ Министерството на земледѣлното и държавнитѣ имоти.

„Министерството на земледѣлното и държавнитѣ имоти обявява въ „Държавенъ вѣстникъ“ имената на ония лица съ завършено лѣсовѣдско образование, които иматъ право да съставляватъ стопански планове и стопански програми.

„Алинеи втора и трета на чл. 24, както и чл. 25 се измѣняватъ така:

„а) държавнитѣ и общински гори се експлоатиратъ: а) по стопански начинъ, б) чрезъ търгъ и в) чрезъ концесия. Експлоатацията става подъ прѣмния надзоръ и наредбитѣ на лѣсничея;

„б) дървениятъ материялъ, добитъ при стопанската експлоатация на една държавна или общинска гора, се продава чрезъ публично наддаване.

„З а б ѣ л ѣ ж к а 1. Въ планинскитѣ мѣстности, дѣто населението изкарва прѣхраната си главно отъ горитѣ, отъ добития при стопанската експлоатация дървенъ материялъ може да се отдѣли извѣстна частъ и да се разпрѣдѣли между мѣстното население сръщу опрѣдѣлена такса, която трѣбва да включва и разходитѣ за стопанската експлоатация. Въ всеки случай, на домакинство не може да се дадатъ повече отъ 40 куб. м.

„З а б ѣ л ѣ ж к а 2. Тамъ, дѣто не е въведена стопанската експлоатация и сѣчицата не сж отгадени чрезъ търгъ, за нуждитѣ на мѣстното население могатъ да се опускатъ отъ открититѣ сѣчища на държавнитѣ гори, сръщу опрѣдѣлената такса, тоже до 40 куб. м. на домакинство.

„З а б ѣ л ѣ ж к а 3. Лежачата сега въ държавнитѣ и общински гори дървесна маса, съборена отъ пожаръ, бури, инсекти и др., както и останкитѣ отъ досегащата експлоатация въ тия гори, трѣбва да се изнесе вънъ отъ горитѣ въ най-непродължително врѣме, съ цѣлъ да се очисти горитѣ и се увардятъ отъ опасности (пожаръ, инсекти и др.)

„Тая маса се изнася прѣди всичко друго и се продава сръщу тарифни такси, само на мѣстното население, като се разпрѣдѣля между домакинствата по равно.

„За случаетѣ, изброени въ забѣлѣжките втора и трета, надлежниятъ кметъ или неговиятъ замѣстникъ е длъженъ да даде въ разположение на горската власть нужното число работници, за да отсѣкатъ или да приготвятъ и изнесатъ материала изъ сѣчището, респективно изъ гората, дружно, споредъ наредбата на лѣсничея. Получениятъ по тоя начинъ материялъ се разпрѣдѣля между населението, както се каза вече, отдѣлно за всеки случай. Тая работа може да се извърши и отъ самото население, като дружно или по групи отиде да работи споредъ наредбата на горската власть.

„Опрѣдѣленитѣ въ такъвъ случай сѣчища, респективно участъци за чистене на лежачата маса, се изсичатъ и изчистватъ въ единъ или най-много два срока прѣвъ сезона за сѣченето. Срокътъ за изсичането на дърветата, изчистване на масата и извозване на материала вънъ отъ гората не може да трае повече отъ два мѣсеца за всеки срокъ. Само въ извънредно лошо врѣме или поради други уважителни причини тоя срокъ може да се продължи отъ лѣсничея съ още 20 дена.

„Чл. 26 се измѣня така:

„а) Като се разпрѣдѣли дървениятъ материялъ, както е казано въ забѣлѣжкитѣ 1, 2 и 3 къмъ горния членъ, лѣсничиятъ нарежда да се снабдятъ надлежнитѣ домакинства съ нужнитѣ позволителни горски марки сръщу установенитѣ, съгласно закона, такси и слѣдъ това само разрешава да почне извозътъ на материала. Извозътъ трѣбва да се извърши обязательно въ срока, показанъ въ позволителнитѣ и опрѣдѣленъ прѣдварително отъ лѣсничея. Всеки е длъженъ да се снабди съ позволителната горска марка въ установения отъ лѣсничея срокъ.

„Ако нѣкой откаже да приеме опрѣдѣления му дѣлъ, или въ единъ срокъ отъ седемъ дена не се

яви да приеме дѣла си, да си извади позволителна горска марка, или пъкъ не изнесе дѣла си вънъ отъ гората въ уречения срокъ, материялтътъ остава на разположение на държавата, респективно на общината, слѣдъ което събранитѣ така дѣлове се продаватъ на търгъ или по другъ по-износенъ начинъ. Прѣпродаването на разпрѣдѣленитѣ дѣлове въ сѣчището не се позволява, докато материялтътъ не се изнесе вънъ отъ гората, въ противенъ случай — продажбитѣ сж недѣйствителни.

„б) дървениятъ материялъ отъ държавнитѣ и общинскитѣ сѣчища се продава въ груба форма, неуроботенъ (лежачъ или на корентъ). Продажбата става на кубикъ и на декаръ.

„Когато проданъта е на кубикъ, дървото се мѣри лежаче.

„Масата на стѣблото и клонетѣ до 14 см. диаметръ, мѣрено на тънкия край, се числи къмъ първа категория материялъ.

„Масата на стѣблото и клони между 14 и 7 см. диаметръ — къмъ втора категория.

„Масата по-тънка отъ 7 см. диаметръ, мѣрено на дебелия край, се числи къмъ трета категория материялъ.“

Прѣседателтъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ закона за горитѣ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Слѣдва на трето четене законопроектътъ за земледѣлскитѣ камари.

Секретаръ Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за земледѣлскитѣ камари.

„Чл. 1. За повдигане и подобрене на земледѣлното и отраслитѣ му учрѣдяватъ се въ царството земледѣлски камари.

„Сѣдалищата на камаритѣ сж въ градоветѣ: София, Стара-Загора, Пловдивъ, Варна, Шуменъ, Пльвенъ и Враца. Районътъ на дѣйствиетъ на Софийската земледѣлска камара е Софийскитѣ и Кюстендилскитѣ окръзи, на Старозагорската — Бургаският и Старозагорският, на Варненската — Варненският, на Пловдивската — Пловдивският и околнитѣ Хасковска, Харманлийска и Борисовградска, на Шуменската — Русенският и Шуменският, на Пльвенската — Търновският и Пльвенският и па Врачанската — Врачанският и Видинският.

„Чл. 2. Земледѣлскитѣ камари сж съвѣщателни тѣла на Министерството на земледѣлното и държавнитѣ имоти; тѣ подпомагатъ развоа на земледѣлското производство чрезъ разни мѣрки, въ зависимость отъ сръдствата, съ които разполагатъ; подкрѣпятъ учрѣжденията и организациитѣ, които ратуватъ за земледѣлския напредѣкъ; застъпватъ общитѣ интереси на земледѣлното въ опрѣдѣленитѣ имѣ за дѣйностъ райони.

„Чл. 3. Земледѣлскитѣ камари се намиратъ подъ вѣдомството на Министерството на земледѣлното и държавнитѣ имоти въ опрѣдѣленитѣ отъ настоящия законъ граници. Тѣ могатъ да притежаватъ имоти, да сключватъ договори и пр. Кореспонденцията на земледѣлскитѣ камари съ власти, дружества и съ частни лица се освобождава отъ пощенски такси.

„Чл. 4. Земледѣлскитѣ камари подпомагатъ дѣйността на Министерството на земледѣлното и държавнитѣ имоти, обсъждатъ и се произнасятъ по:

„а) мѣропритията, които трѣбва да се взематъ за подобренето на земледѣлното, скотовѣдството,

горитѣ и останалитѣ земледѣлски отрасли въ района на камарата;

„б) проектитѣ на новитѣ закони и правилници, които засѣгатъ земледѣлието и клоноветѣ му, или такива за допълнение, измѣнение и отмѣнение на съществуващитѣ;

„в) откриване на нови земледѣлски училища, овошци, черничеви и лозови разсадници, опитни полета и станции, заводи за добитѣкъ и пр.;

„г) кредититѣ, които трѣбва да се прѣдвидятъ въ бюджета на окръжията за засилването на земледѣлското производство;

„д) начинитѣ за разходването и най-разумното използване гласуванитѣ отъ окръжнитѣ съвети суми за подобрене на земледѣлието и клоноветѣ му въ окръжитѣ, и

„е) въпроси въобще отъ селско-стопански характеръ, които засѣгатъ интереситѣ на отделнитѣ лица или на цѣлото сѣловие, или, най-послѣ, които засѣгатъ общитѣ селско-стопански интереси на страната.

„Забѣлѣжка. Земледѣлскитѣ камари сж длъжни да даватъ на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти писмени, добръ обосноваии и мотивирани мнѣния по всички горѣизложени въпроси.

„Чл. 5. Земледѣлскитѣ камари иматъ право на контрола върху борситѣ и нотиранията на цѣнитѣ върху пазаритѣ, както и да опрѣдѣлятъ и прѣпорѣчватъ въщи лица, синдици, таксатори, хора, които да взематъ проби, комисионери и пр. Тѣ избиратъ прѣдставители за опрѣдѣляне тарифитѣ за прѣвоза на земледѣлскитѣ произведения по желѣзницитѣ и параходитѣ, по изработване наредби за митницитѣ, за сключването на търговски договори и прѣдставители за виспия земледѣлски съветъ.

„Чл. 6. Ежегодно най-късно до 1 януарий земледѣлскитѣ камари увѣдомяватъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти подробно за земледѣлието въ окръжитѣ. Прѣзъ всѣки петъ години земледѣлскитѣ камари даватъ на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти единъ статистиченъ отчетъ за общото състояние на земледѣлието въ района имъ. За дѣйността си тѣ печататъ извлѣчения отъ протоколитѣ на засѣданията си и ежегодно по единъ обстоенъ отчетъ. Послѣдниятъ се раздава безплатно.

„Чл. 7. Всѣка земледѣлска камара се состои отъ дѣйствителни и почетни членове. Числото на дѣйствителнитѣ членове се равнява съ онова на народнитѣ прѣдставители отъ района на камарата. Всѣка административна околия избира по единъ членъ на 20.000 жители. Почетнитѣ членове се избиратъ въ редовнитѣ годишни събрания на камаритѣ; тѣ могатъ да взематъ участие въ разискванията, но иматъ само съвѣщателенъ гласъ.

„Чл. 8. Дѣйствителнитѣ членове се избиратъ по реда, по който става изборѣтъ за окръжни съветници, обаче за избрани се провъзгласяватъ получилитѣ най-много гласове. Изборитѣ се утвърждаватъ отъ окръжния съдъ въ сѣдалището на камарата.

„Чл. 9. Изборно право за земледѣлскитѣ камари иматъ:

„а) всички лица, които експлоатиратъ самостоятелно земледѣлието или горско стопанство, или главното занятие на които е земледѣлието или нѣкой клонъ отъ него;

„б) свършившитѣ училища по клоноветѣ на земледѣлието, лѣсовѣдството и ветеринарната медицина, учителитѣ, свещеницитѣ въ селата и земледѣлскитѣ градове, които сж живѣли най-малко шестъ мѣсеца въ една и съща община въ района на камарата, и

„в) земледѣлскитѣ работници, които най-малко двѣ години подъ редъ сж работили въ едно и също земледѣлско стопанство, както и тия, които най-малко петъ години сж работили като работници въ

разни земледѣлски стопанства въ нѣкоя община отъ района на камарата.

„Избирателитѣ трѣбва да сж български подданици и да иматъ граждански и политически права. Никой избирателъ не може да има повече отъ единъ гласъ.

„Забѣлѣжка. Женитѣ, които отговарятъ на условията, изброени по-горѣ въ този членъ, се ползватъ съ избирателно право.

„Чл. 10. Избранъ може да бѣде всѣки български подданикъ, записанъ въ избирателнитѣ списѣци въ района на камарата, навършилъ 30 години, да е книжовенъ, т. е. да знае да чете и пише на официалния езикъ, и експлоатира самостоятелно земледѣлско или горско стопанство, или пъкъ има висше образование по земледѣлие, лѣсовѣдство и ветеринарна медицина.

„Чл. 11. Дѣйствителнитѣ членове на камарата се избиратъ за единъ периодъ отъ четири години. Слѣдъ изтичането на първитѣ двѣ години половината отъ членоветѣ на всѣка околия излизатъ по жребие отъ камарата и на тѣхно мѣсто се избиратъ други. Излѣзлитѣ членове сж прѣизбираеми.

„Чл. 12. Членъ, който отсъствува отъ общитѣ събрания и засѣдания на камарата безъ уважителни причини повече отъ три засѣдания наредъ, се счита, че е подалъ оставка.

„Замѣняването на членове, излѣзали отъ земледѣлската камара, става по реда, по който става замѣняването на излѣзлитѣ членове отъ окръжнитѣ съвети.

„Чл. 13. Всѣка камара се управлява отъ бюро, състояще се отъ прѣдседателъ, подпрѣдседателъ и двама членове.

„Секретарѣтъ по право влиза въ състава на бюрото.

„Бюрото се избира по висшегласие, въ общото събрание на камарата, измежду дѣйствителнитѣ членове.

„Чл. 14. Прѣдседателѣтъ е закониятъ прѣдставителъ на камарата; той се грижи за правилния и добрия вървѣжъ на послѣдната, както и за изпълнение на всичкитѣ рѣшения и постановления.

„Въ случай на отсъствие на прѣдседателя, подпрѣдседателѣтъ го замѣства въ всичкитѣ му права и длъжности.

„Чл. 15. Канцеларията на камарата се завежда отъ единъ секретаръ; той проучва и докладва на бюрото и въ събранията на камарата всички въпроси, които сж отъ компетентността на послѣдната, държи протоколитѣ въ засѣданията и съставя отчетитѣ и докладитѣ за икономическото положение на района ѝ.

„Подъ прѣкия надзоръ и отговорностъ на секретаря се намира счетоводството на камарата; той е същевременно и нейнъ касиеръ, за което прѣдставя гаранция. Секретарѣтъ е отговоренъ прѣдъ камарата, която се произнася въ общото си годишно събрание върху смѣнитѣ му.

„Чл. 16. Секретарѣтъ на камарата се избира отъ общото събрание на послѣдната и се назначава съ заповѣдъ отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

„Секретарѣтъ трѣбва да е български подданикъ, да има висше земледѣлско образование и най-малко тригодишна практика по специалността си.

„Секретаритѣ на земледѣлскитѣ камари се ползватъ съ правата на държавнитѣ чиновници. Съ сжщитѣ права се ползватъ и всички други чиновници при камарата.

„При липса на лица за секретари на земледѣлскитѣ камари, секретарската длъжностъ може да се възложи отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, по прѣдложение на камарата, на единъ отъ агрономитѣ отъ земледѣлската катедра. Агрономитѣ, натоварени съ секретарска длъжностъ, получаватъ, съ съгласието на министра на земе-

дѣлието и държавните имоти, опрѣдѣлено отъ земледѣлската камара възнаграждение.

„За бѣлѣжка. За секретари на земледѣлските камари могатъ да се назначаватъ и пенсионери, които отговарятъ на горнитѣ условия; въ този случай тѣ получаватъ само възнаграждение.

„Чл. 17. Уволнението на секретаря става отъ министъра на земледѣлието и държавните имоти, по предложението на камарата.

„Чл. 18. Секретарятъ е длъженъ да присѣтствува въ всичкитѣ засѣдания на камарата; той взема участие въ разискванията и има само съвѣщателенъ гласъ.

„Чл. 19. Министерството на земледѣлието и държавните имоти свиква земледѣлскитѣ камари на редовна сесия ежегодно 20 дена прѣди сесията на окръжнитѣ съвети и на извънредна сесия всѣки пътъ, когато то намѣри за нужно, или ако една трета отъ редовнитѣ членове писмено заявятъ за това въ министерството.

„Сесията на камарата трае 15 дни.

„Чл. 20. При годишното засѣдание членоветѣ на камарата, които не живѣятъ въ окръжния градъ, получаватъ пътни 60 ст. на километъръ и билетъ втори класъ по желѣзницитѣ и параходитѣ. Прѣзъ врѣме на засѣданията, членоветѣ на камарата получаватъ по 8 л. на день.

„Чл. 21. Министерството на земледѣлието и държавните имоти, когато намѣри за необходимо, праща свои делегати въ годишнитѣ общи събрания на камаритѣ; тѣ могатъ да участвуватъ въ разискванията на всички повдигнати въпроси безъ право на гласуване. Въ общитѣ събрания на камаритѣ участвуватъ задължително, съ съвѣщателенъ гласъ, окръжниятъ ветеринаренъ лѣкарь, лѣсничиятъ, държавниятъ агрономъ и управитель-агрономътъ на земледѣлската катедра.

„Чл. 22. Засѣданията на камарата се считатъ за законни, когато присѣтствуватъ въ тѣхъ повече отъ половината отъ дѣйствителнитѣ ѝ членове.

„Чл. 23. Рѣшенията на камарата сж валидни, когато сж взети отъ болшинството на присѣтствующитѣ членове.

„Чл. 24. Засѣданията на камарата сж публични.

„Чл. 25. Земледѣлската камара има право да образува отдѣлни секции за разрѣшене на текущи или други въпроси. Отъ своя страна тия секции иматъ право да попълнятъ състава си отъ външни лица, по не повече отъ дѣйствителнитѣ членове. Рѣшенията на тия секции подлежатъ на утвърждение отъ нея.

„Чл. 26. Когато на нѣкой членъ се възложи специална работа отъ страна на камарата, послѣдната може да му опрѣдѣли възнаграждение.

„Чл. 27. Разноскитѣ на земледѣлскитѣ камари, както и тия за общи ползи, прѣдприети отъ камарата, се покрѣпватъ отъ прѣдвижданата ежегодно въ бюджета на Министерството на земледѣлието и държавните имоти субсидия до 150.000 л. Освѣнъ тази субсидия камаритѣ, по рѣшение на общитѣ събрания, могатъ да взематъ отъ всички избиратели, които притежаватъ или експлоатиратъ самостоятелно земледѣлско стопанство въ района на камарата, до 2 ст. на всѣки декарь обработваемо пространство. Събирането на сумитѣ се извършва на общо основание отъ държавнитѣ бирници.

„Чл. 28. Бюджетната година на камарата почва отъ 1 януарий и свършва на 31 декемврий.

„Чл. 29. Бюджетитѣ на камарата се гласуватъ всѣка година въ общитѣ имъ събрания и се утвърждаватъ отъ министъра на земледѣлието и държавните имоти, слѣдъ което се публикуватъ въ „Държавенъ вѣстникъ“. Така утвърденитѣ бюджети се разходватъ и оправдаватъ по реда, приетъ за държавния бюджетъ.

„Чл. 30. Отъ неразходванитѣ по бюджетнитѣ управления приходи на камаритѣ се образуватъ запасни фондове, които могатъ да се разходватъ за покриване извънредни нужди на камаритѣ, съ одобрение на Министерството на земледѣлието и държавните имоти.

„Чл. 31. Министерството на земледѣлието и държавните имоти може да разтури нѣкоя земледѣлска камара, и то ако тя явно не изпълнява опрѣдѣленитѣ ѝ отъ настоящия законъ задачи. Изборитѣ за нова камара трѣбва да се произведатъ най-късно три мѣсеца отъ разтурянето ѝ. Новоизбраната земледѣлска камара трѣбва да почне да функционира най-късно шестъ мѣсеца отъ разтурянето на първата.

„За воденото дѣлата и управлението на имотитѣ на земледѣлскитѣ камари, когато тѣ сж разтурени, се грижи Министерството на земледѣлието и държавните имоти.

„Чл. 32. Министерството на земледѣлието и държавните имоти ще изработи правилникъ за прилагането на настоящия законъ.

Прѣседателтъ: По чл. 1 на този законопроектъ има нѣколко прѣдложения. Има прѣдложение отъ народния прѣдставителъ Константинъ Кръстевъ, подписано отъ нужния брой народни прѣдставители, въ смисълъ: „Земледѣлскитѣ камари въ Царство България да бждатъ засега три, съ сѣдалища: София, Пловдивъ и Русе, районитѣ на които да отговарятъ на апелативнитѣ райони“.

Има прѣдложение отъ народния прѣдставителъ г. Димитъръ Ганчевъ въ смисълъ: „Сѣдалищата на камаритѣ сж въ градовѣтъ София, Пловдивъ, Русе, Варна и Бургазъ“.

Въ законопроекта, както ви е извѣстно, камаритѣ сж прѣдвидени да бждатъ седемъ.

Г. Добриновичъ: И отъ менъ има едно прѣдложение.

Прѣседателтъ: Има и прѣдложение всѣки окръгъ да бжде сѣдалище на камара.

При това разнообразие на прѣдложенията, за да не губимъ много врѣме и да не повдигаме наново стари въпроси, азъ бихъ молилъ г. г. народнитѣ прѣдставители да се съгласятъ да приематъ едно отъ тѣзи прѣдложения.

Г. Добриновичъ: Отъ мене има прѣдложение за пзмѣнение на чл. чл. 7 и 8, относително начина на избиране членоветѣ за земледѣлскитѣ камари и фиксиране датата на изборитѣ.

Прѣседателтъ: Да. — Значи, има нѣколко прѣдложения за сѣдалищата на камаритѣ: прѣдложение, всѣки окръгъ да бжде районъ на земледѣлска камара, сетѣ, прѣдложение, камаритѣ да бждатъ петъ и прѣдложение, да бждатъ три. Азъ бихъ молилъ г. г. народнитѣ прѣдставители по-възможностъ да се съгласятъ върху едно отъ тия прѣдложения.

Нѣкои отъ прѣдставителитѣ: Какъ ще се съгласятъ?

Прѣседателтъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ А. Людсковъ: Отъ разнообразието на прѣдложенията, които се правятъ, се вижда какъвъ интересъ се придава на тѣзи камари. Нѣма съмнѣние, че сега, като сме накрая на сесията, нѣмаме врѣме да се разберемъ по толкова прѣдложения. Правителството не прави капиталъ отъ никое отъ тѣхъ, то не е ангажирано и не желае да изказва мнѣние, да иска непрѣмѣнно еди-кое прѣдложение да

приемете; то ви остава свободно да гласувате, което предложение вие желае. Но понеже подробното разискване на всичките предложения ще ни закара твърдъ далеч, азъ взехъ думата, понеже надлежниятъ министъръ не е тукъ, за да изкажа туй, което снощи при разсъждаване на думи намърихме, че ще бъде по-цѣлесъобразно. Понеже цѣльта е да създадемъ едно ново учрѣждение у насъ и да му дадемъ по-голяма стабилностъ и авторитетъ, за да не може още отъ първо време да се скомпрометира, а да стѣпи добръ на краката си, ние мислѣхме, че най-цѣлесъобразно ще бъде, земеделскитѣ камари да бъдатъ само три, защото тогава ще иматъ опредѣлени райони, каквито сѣ районитѣ на апелативнитѣ сѣдилища. Тѣ ще се състоятъ отъ 60—70 членове, ще представляватъ малки земеделски парламенти, въ които ще могатъ да се избератъ най-добритѣ хора, а и ще се намѣрятъ хора за ръководители на тѣзи тѣла. Заради това, за да се избѣгнатъ дългитѣ дебати тукъ, понеже всѣко едно отъ предложенията — и онова за петтѣ камари, и онова за седемтѣ камари, ако щете, и онова за 12-тѣ камари — би могло да се поддържа основателно, обаче това би много усложнило работата и, може-би, още отъ самото начало да скомпрометира института, напр., ако се приеме да бъдатъ 12, ще има 12 прѣдседатели, 12 секретари и пр., каквито и колкото хора на първо време мажно ще се намѣрятъ — та азъ бихъ молилъ, безъ да прѣд-рѣждавамъ въпроса, да приемете засега земеделскитѣ камари да бъдатъ три. Да въведемъ този институтъ, да го практикуваме извѣстно време и, ако стане нужда, ще го разширимъ — въ всѣки окръгъ да има земеделска камара, но сега нека възприемемъ едно малко число камари, три камари, и азъ моля безъ много дебати да се приеме, щото земеделскитѣ камари да бъдатъ три.

Обаждатъ се: Прието (Ржкоплѣскане отъ болшинството)

Прѣдседателъ: Считаамъ, че другитѣ предложители сѣ си оттеглили предложенията. Остава само едно предложение: земеделскитѣ камари да бъдатъ три, съ сѣдалища: София, Пловдивъ и Русе. Които приематъ това предложение, моля, да си вдигнатъ ржката. (Ржкоплѣскане отъ болшинството) Приема се.

Има предложение отъ г. Добриновича. Моля г. Добриновича, ако желае, да си оттегли предложението.

Г. Добриновичъ. Искамъ да кажа двѣ думи.

Прѣдседателъ: Имате думата.

Г. Добриновичъ: Относително числото на избираемитѣ за камаритѣ, азъ оттеглямъ предложението си, като подържамъ онова на комисията; но относително датата, понеже не е фиксирана, кога ще станатъ изборитѣ, азъ ще моля г. министра да се съгласи тѣ да станатъ на 7 май тази година и избраницитѣ да се провъгласятъ по мнозинствената система — да не отиваме и тамъ да въвеждаме пропорционалната система, а да си остане мнозинствената система, както е прѣвидено и въ самия докладъ на комисията. Относително избраницитѣ, комисията е приела, че ще се прогласятъ за избрани отъ окръжнитѣ сѣдилища онѣзи, които иматъ висшегласие. Понеже се разбира, че тѣзи избори ще станатъ по правилата за изборитѣ на окръжнитѣ съвѣти, съ изключение само на мнозинствената система, окръжнитѣ сѣдилища ще прогласяватъ за избрани онѣзи, които иматъ най-много гласове, тогава нѣма нужда да се увеличава тѣхното число. Но датата на изборитѣ не е фиксирана, а тя трѣбва да бъде фиксирана, защото, ако не е фиксирана, тогавъ

тѣзи избори трѣбва да станатъ тогава, когато ставатъ и изборитѣ за окръжнитѣ съвѣти, които ставатъ на 2 или 7 февруарий, значи, трѣбва да чакаме 2 или 7 февруарий идущата година. То не е въ реда на нѣщата, не е и въ интереса на работата. Затова азъ ще моля г. министъра да се съгласи, щото изборитѣ за земеделскитѣ камари да станатъ на 7 май.

Прѣдседателъ: Предложението на г. Добриновича гласи така: (Чете) „Чл. 8 да се измѣни тѣй: „Дѣйствителнитѣ членове се избиратъ по реда, по който ставатъ изборитѣ за окръжни съвѣти, съ тая само разлика, че изборитѣ за дѣйствителнитѣ членове на земеделскитѣ камари ще ставатъ на 7 май и за избрани ще се прогласяватъ и утвърждаватъ отъ окръжнитѣ сѣдилища ония, които получатъ най-много гласове“. Всичкиятъ въпросъ е за датата.

Г. Добриновичъ: Да, за датата. Нека бъде първиятъ недѣленъ день слѣдъ 1 май.

П. Ивановъ: Първата половина на мѣсець май.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ А. Людскановъ: Ние нѣмаме нищо противъ тази дата, г. прѣдложителю. Обаче, азъ се боя, че до тази дата нѣма да бъдемъ готови съ избирателнитѣ списъци. Оставете това на администрацията. Направете тази отсѣпка за първия път. Щомъ бъдемъ готови, възможно е по-скоро да направимъ изборитѣ. Така щото, понеже се боя, че нѣма да бъдемъ готови за 7 май — 7 май е скоро, имаме само още мѣсець априлий, това не е шега — затова оставете тази работа на насъ. Може да се тури бѣлѣжка, че изборитѣ ще станатъ най-късно до 30 юний.

Г. Добриновичъ: Съгласенъ съмъ сѣ изборитѣ да станатъ най-късно до 30 юний.

Прѣдседателъ: Предложението се счита за оттеглено.

Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ на трето четене законопроекта за земеделскитѣ камари, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Моля г. секретаря да прочете предложението за задържане за задържане на общинска служба чуждитѣ подданици: А. Хекслеръ, Д. П. Бирюковъ, Г. И. Чватовъ, И. А. Толстухинъ, Л. Сланина и Иосифъ Фрай.

Секретаръ Н. Начевъ: (Чете)

„Разрѣшение

за задържане на общинска служба чуждитѣ подданици: А. Хекслеръ, Д. П. Бирюковъ, Г. И. Чватовъ, И. А. Толстухинъ, Л. Сланина и Иосифъ Фрай.

„Чл. 1. Разрѣшава се на Силистренската градска община да задържи на служба инженеръ Артуръ Хекслеръ отъ Галиция, австроунгарски подданикъ.

„Чл. 2. Разрѣшава се на Софийската градска община да задържи на служба слѣднитѣ чужди подданици:

„Димитрий Петровичъ Бирюковъ, инженеръ-технологъ, родомъ отъ гр. Нижний-Новгородъ, руски подданикъ;

„Георги Ивановичъ Чватовъ отъ гр. Сергиевъ Посадъ, майсторъ по производството на книжни играчки и такива отъ палие маще, руски подданикъ;

„Иванъ Алексѣевъ Толстухинъ, отъ гр. Сергиевъ Посадъ, майсторъ по производството на дървени играчки, руски подданикъ;

„Леополдъ Сланина отъ гр. Брюнъ, майсторъ-кошничаръ, австроунгарски подданикъ, и

Иосифъ Фрай отъ гр. Мюлхаузенъ, германски подданикъ, специалистъ-градинаръ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ прочетеното прѣдложение за задържане на общинска служба чуждитѣ подданици: А. Хекслеръ, Д. П. Бирюковъ, Г. И. Чватовъ, И. А. Толстухинъ, Л. Сланина и Иосифъ Фрай, първиятъ за Силистренската градска община, а послѣднитѣ за Софийската градска община, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Пристъпваме къмъ слѣдующата точка отъ дневния редъ — отговоръ на г. г. министритѣ на запитванията и питаніята отъ г. г. народнитѣ прѣдставители. Тукъ, въ папката на прѣдседателството, има двѣ питанія и двѣ запитвания. Първото запитване е отъ софийския народенъ прѣдставителъ г. Михаилъ Георгиевъ; отпратено до г. министра на търговията, промишлеността и труда.

Има думата г. Михаилъ Георгиевъ, за да развие своето запитване.

М. Георгиевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Отъ родъ години пасамъ управлението на мината „Перникъ“ е вървѣло недобрѣ. Много слухове се носятъ между населението, много факти сж изнесени въ печата, обаче министерството, както сегашното, така и бившитѣ, не сж вземали въ внимание тѣзи оплаквания и не сж направили нищо, за да провѣрятъ изнесенитѣ факти. Управлението на мината е отишло дотамъ, щото е поставило въ разрѣзъ интереситѣ на мѣстното население съ ония на мината. Околното население твърдѣ злѣ гледа на мината и радѣ по какъвто и да е начинъ да ѝ прѣчи, а пъкъ сегашниятъ директоръ на мината, Симеоновъ, дѣйствиува тѣкмо въ обратна смисълъ: намѣсто да се старае да отстранява недоволството на работницитѣ, които прѣимуществено работятъ въ мината, намѣсто да гледа да задоволи мѣстното население, което има твърдѣ голѣмъ интересъ отъ добрата уредба на мината, той е направилъ всичко възможно, за да го отдалечи отъ мината и по такъвъ начинъ да повдигне негодуването му. Често пжти сте слушали, че тамъ ставатъ слячки, и причината на тѣзи стачки е недоволството не толкова на работницитѣ, които работятъ въ мината, колкото опова на мѣстното население, което гледа лошо на управлението на тази мина. Изнесени сж реди факти отъ злоупотрѣблениа, отъ недобро управление, и тѣзи факти не сж провѣрени, виновницитѣ и досега сж останали ненаказани по неизвѣстни за менъ съображения. Като софийски народенъ прѣдставителъ, като избраникъ отъ тази мѣстност, азъ знамъ много факти, тѣй като много хора сж дохождали при мене и сж се оплаквали; считамъ за длъжностъ да изнеса тѣзи факти прѣдъ народното прѣдставителство и да искамъ отъ г. министра на търговията, промишлеността и труда да ги провѣри и ако има виновни лица, да ги накаже, които и да сж тѣ. Тукъ ще помена само нѣколко отъ по-важнитѣ факти, за да се види по какъвъ начинъ е вървѣло управлението на мината „Перникъ“.

Г. Симеоновъ е купувалъ на сравнително евтина цѣна недвижими имоти въ Перникъ и въ околността. Притежателитѣ на тѣзи имоти, прѣди и слѣдъ сдѣлката, сж приемани за работници и надзиратели съ сравнително високи платки, само заради туй, защото сж му продавали тѣзи имоти. Така напр., Тасо Филевъ, човѣкъ съвършено неграмотенъ и неспособенъ за никаква работа, е приетъ за надзирателъ, защото имотътъ му е билъ купенъ по 10 ст. квадратниятъ метъръ.

Надзирателскитѣ длъжности въ разнитѣ отдѣли на мината се раздаватъ не споредъ развититѣ се пужди на мината, а да се дава възможностъ на отдѣлни личности да получаватъ по-голѣми надници при сравнително лека работа.

Уволнени отъ длъжностъ чиновници сж приемани за надзиратели съ надница. Бивши полицейски пристапи, старши и младши стражари, служили нѣкога при мината и приносили лични услуги на директора на мината, се назначаватъ за надзиратели съ надница, безъ да има пужда отъ такива работници. Между надзирателитѣ има и пенсионери, какъвто е, напр., запасниятъ капитанъ Минковъ и др. Тѣ сж приети на работа съ надница, за да иматъ възможностъ да получаватъ и пенсията си. Онѣзи, които не сж пенсионери, получаватъ пари по вѣдомостъ, а тѣзи, които сж пенсионери, се зачисляватъ като надничари и по този начинъ имъ се дава възможностъ да получаватъ и пенсията си, и заплата отъ държавата въ видъ на надница.

Нощно врѣме въ рудниката не се упражнява никакъвъ контролъ отъ страна на г. г. инженеритѣ. Нѣкои отъ тѣхъ, като, напр., Воботовъ и Коиаровъ, сж хора, които сж прочути въ околността съ своя разпуснатъ животъ, и вмѣсто да контролиратъ нощно врѣме какво се върши въ рудника, тѣ си втрпшатъ други нѣкои работи, а работницитѣ, възползувани отъ този слабъ контролъ, влизатъ въ рудника и какво правятъ? За всѣка евентуалностъ поставятъ дежурни, които ги прѣдупрѣждаватъ да не би да влѣзе нѣкой отъ инженеритѣ, и прѣзъ пѣлата нощъ спятъ, и сутринъта излизатъ, като че ли сж работили пѣла нощъ.

Отчуждавани сж имоти за нуждитѣ на мината по каприза на директора: едни лица се лишаватъ отъ имотитѣ си, какъвто е случаятъ съ Константинъ Стойковъ, защото е въ недобри отношения съ директора, а други се облагодѣтелствуватъ. Голѣма частъ отъ тия имоти, за които държавата е платила стотини хиляди лева, не ще послужатъ на мината нито даже слѣдъ 50 години. Върху тѣзи имоти днесъ-заднесъ се сѣятъ зърнени произведения, и тѣзи произведения се дѣлятъ между г. директора и нѣкои отъ служащитѣ, и не плаща даже данъци за обработването на тѣзи земи.

Между служащитѣ и работницитѣ сжществува пѣла мрѣжа отъ дедективи, които донасятъ всѣкидневно г. директору какъдъ какво се говори за мината, лично за него и пр. Провиненитѣ, ако сж служащи, веднага се уволняватъ, ако сж търговци, забранява се на работницитѣ и другитѣ служащи да отиватъ въ тѣхнитѣ заведения, а пъкъ ако сж мѣстни селяни, не имъ се дава работа въ мината, само затуй, защото тѣ сж критикували дѣлата както на директора, така и на неговото управление. По този начинъ тамъ царува единъ тиранически режимъ, който цѣли не добрия редъ и услѣхъ въ мината, но личното спокойствие на г. директора и на неговитѣ близки.

На държавни разноси е обзаведена разкошна обстановка за г. директора: голѣма и разкошна градина прѣдъ жилището му, обработвана отъ специалисти за нея градинари и надзиратели; мобилитѣ на къщата му, масивна работа, споредъ казането на тѣзи, които познаватъ много добрѣ работата, сж изработени отъ държавенъ материалъ и отъ майстори, плащани отъ държавата. Тѣзи мобили не сж заведени въ инвентара на мината, а ги смѣта като негова частна собственостъ, и ако той нѣкой пжтъ се вдигне оттамъ, ще трѣбва да натовари единъ-два вагона съ тѣзи мобили.

Г. Симеоновъ държи цѣло стадо овце, отгледвани отъ минни работници и хранени много често отъ сѣното и овѣса, доставени за нуждитѣ на конетѣ въ мината.

Образувана е трупa отъ около 20 души музиканти, зачислени като работници съ надница 3—3½ л., а имъ е дадена сравнително много лека работа, за да се упражняватъ цѣль денъ съ инструментитѣ си по върховетѣ на мината „Перникъ“. Така щото, селянитѣ често пѣти слушатъ свирнитѣ на тѣзи музиканти, зачислени като работници въ мината, да вършатъ съвѣтъ друга работа.

За да се прѣчи на мѣстнитѣ търговци, които си позволяватъ да критикуватъ въ заведенiята си дѣлата на г. директора, по негова инициатива е основано кооперативно дружество съ цѣль да услужва на работницитѣ, обаче, въ послѣдствие работитѣ на това дружество така сж се развивали, че то не служи само за пуждитѣ на работницитѣ, но продава продукти на мѣстното население и на цѣлата околност. Това дружество може съ успѣхъ да конкурира на мѣстнитѣ търговци, защото продуктитѣ се доставятъ отъ София съ държавнитѣ каруци и съ наемни работници на мината, и по този начинъ сж по-евтини съ 5—10 ст., отколкото ги даватъ мѣстнитѣ търговци. По тази причина има голѣмъ антагонизъмъ между мѣстнитѣ търговци и кооперативното дружество. Единъ отъ най-голѣмитѣ противници на туй дружество, Костадинъ Стойковъ, мѣстенъ кръчмаръ и бакалинъ, който води атаката противъ дружеството и който иска, щото то, като всеко кооперативно дружество, да продава само на своитѣ членове, противъ което нѣма нищо, той, и съ много голѣмо право, се оплаквалъ много пѣти на директора и му е казалъ да вземе мѣрки, щото да се прѣкрати този недобъръ начинъ на дѣйствиe на дружеството. Въ послѣдствие какво излиза? Директорътъ взема та отчуждава както дюкяна на г. Стойкова, така и мѣстото му, което се намира около мината, които не сж потребни за мината, и му плаща една доста почтена сума, около 50.000 л., само и само да изкара човѣка отъ дюкяна му, да му вземе мѣстото, защото много сполучливо му конкурира, и привлича въ своя дюкянъ работницитѣ отъ мината.

Съ продажбата на вжглищата, съ товаренето на кола, ставатъ голѣми злоупотребления. Товарятъ се първокачествени вжглища, когато е платено за трето-качествени; товарятъ се вжглища въ по-голѣмо количество отъ заплатеното, въ замѣна на което експедиоторътъ и други чиновници плучаватъ различни подарѣци отъ тѣзи, които се ползватъ отъ тѣхнитѣ услуги. Азъ ще ви прочета тукъ нѣколко документа, които доказватъ това мое твърдѣние. (Чете) „Радомирско околийско управление. Радомирското околийско управление дава настоящето на Цвѣтко Велевъ Кайтазовъ отъ гр. Радомиръ за това, че въ слѣдствие заявлението му, регистрирано подъ вх. № 9727/1911 г., се разпитаха: Юрданъ Пенчовъ, Симеонъ Фильовъ, Костадинъ Ив. Грековъ, Нако и Витанъ Стоянски, Коле Петровъ, Лазо Берендерски, Георги Вѣловски и Василъ Вѣловски, отъ гр. Радомиръ, и признаха, че на 4 того всички, заедно съ Велева, сж натоварили отъ мината „Перникъ“ 6.550 кгр. каменни вжглища“, а пѣкъ тѣ не сж заплатили за това количество; заплатили сж само 5.000 кгр., а остатѣка отъ 1.550 кгр. не сж заплатили. Експедиоторътъ, името на когото не зная, е вземалъ по 50 ст., за да натовари цѣла кола вжглища. Обаче единъ отъ тѣхъ отказалъ да даде 50 ст., и защото отказалъ да даде, отишълъ и съобщилъ туй нѣщо въ Радомиръ и накаралъ околийския началникъ да му прѣтегли вжглищата да види колко сж. Единъ такъвъ фактъ говори, че тази практика може да е отивала и по-далеко. Щомъ се взематъ вжглища съ по 50 ст., всѣки знае, че всѣки тѣзи облаги сж отивали въ джеба на този, който разпорежда съ материалитѣ, и, разбира се, това може да се практикува въ по-голѣмъ размѣръ. Нѣколко бѣлѣжки тукъ свидѣлствуватъ, какъ се продаватъ вжглища въ мината. Така напр.,

г. Плачковъ, експедиоторъ, дава една такава бѣлѣжка на кантарджията. (Чете) „Г. Поповъ! Ще натоварите на приносящия Василъ Ивановъ, с. Перникъ, на три кола 2.600 кгр. I качество каменни вжглища. Порѣчката е отъ г. директора и вжглищата трѣбва да бѣдатъ особени.“ Казва се, че вжглищата трѣбва да бѣдатъ „особени“. Въ други случаи пѣкъ се товарятъ вжглища, безъ да е направена прѣдварителна разпоредба за издѣлжането на квитанцията, защото на кантарджията, който ще прѣмѣри вжглищата, би трѣбвало, прѣди всичко, да му се прѣдстави издѣлжена квитанция и слѣдъ туй да се натоварятъ вжглищата, за да се знае, че прѣдварително е било платено.

Друга една бѣлѣжка пѣкъ казва: (Чете) „Г. Поповъ! Ще дойдете на Бѣли-Брѣгъ да издѣлжите квитанцията № 7.165 на Христо Г. Златаровъ, Радомиръ, за 1.600 кгр. I качество вжглища. Експедиоторъ Плачковъ.“ Пѣкъ съ такава една бѣлѣжка се товарятъ вжглища.

Мѣстнитѣ търговци тукъ, въ София, много често се оплакватъ, че не имъ доставятъ вжглищата на врѣме; макаръ да сж съобщили въ единъ сравнително дълъгъ срокъ, даже отъ мѣсець, но тѣхнитѣ вжглища не дохождатъ, когато вжглищата на други хора, макаръ не въ София, а по-далеко, се изпращатъ на врѣме. Това говори за една лоша система, за една лоша практика. И, наистина, нѣкои говорятъ, че тѣзи търговци, които умѣятъ по-добъръ да си вършатъ работата, отиватъ лично въ мината и по единъ или другъ начинъ успѣватъ тѣхнитѣ искания да бѣдатъ удовлетворени наврѣме, когато други, които сж заявили по-рано, не биватъ удовлетворявани.

Надзирателтъ на дървения материалъ, Александъръ Георгиевъ, е човѣкъ съ състояние на повече отъ 10.000 л. и е прочутъ лихваръ въ това село. Всички знаятъ, че, когато е дошълъ въ мината, е билъ човѣкъ безъ срдѣства и породило се съмнѣние, откъдѣ този човѣкъ е спечелилъ този имотъ, и въ послѣдствие се е доказало, че той много добръ и по единъ изкусенъ начинъ е кралъ и продавалъ дървения материалъ.

П. Папанчевъ: Да е само той.

М. Георгиевъ: Този надзирателъ се протежира отъ г. директора, и когато става въпросъ за неговото смѣняване, той и дума не дава да се каже.

По-нататѣкъ азъ бихъ изнесълъ още тукъ факти и доказателства, на кого е продавалъ дървения материалъ, какъ го е докарвалъ въ София, какъ селянитѣ отъ околнитѣ села отъ този материалъ сж правили къщи, хамбари и т. н., но, за да не бѣда отегчителенъ, и защото врѣмето е много кратко, азъ ще дамъ тѣзи бѣлѣжки на г. министра, за да види, какви злоупотребления ставатъ тамъ. Напр., както казахъ за този Александъръ Георгиевъ, тукъ има документи, съ които се доказва, че той по три начина е кралъ дървения материалъ отъ мина „Перникъ“. Когато прѣдприемачътъ докарвалъ извѣстенъ материалъ и се маркиралъ, прѣзъ деня или прѣзъ нощта двама-трима негови хора отиватъ и прѣмѣнстватъ пристия вече материалъ на друго мѣсто и отрѣзватъ главитѣ на гредитѣ, дѣто е маркиранъ материалътъ, и подиръ 5—6 дена ежщиятъ материалъ се прѣдства като че-ли е наново докаранъ. Отрѣзани части отъ главинитѣ има заровени въ траницата; тукъ има доказателства и отъ работницитѣ, които ще установятъ това. Обикновено въ петѣкъ съ нѣколко кола сж докарвали такъвъ материалъ отъ мината „Перникъ“ и сж го продавали въ София на пазара. Каснерътъ Кюрпановъ е заловилъ таква кола, донесълъ е на директора и той нищо не е направилъ.

Тукъ, въ тѣзи бѣлѣжки, се посочватъ лица въ Перникъ, у които сега, ако се отиде, ще се види дървенъ материялъ съ марка „Мина Перникъ“, който е употребенъ за направа на кѣли, хамбари и пр. Важното е, че всичко туй е знаелъ г. директорътъ и нищо не е правилъ.

Въ мина „Перникъ“ има около 40—50 коня, които услужватъ на мината. Понеже нѣкой път не стигатъ, пасматъ се коне отъ сѣсѣднитѣ села и работятъ съ надница. Тамъ има нѣкой си Жотева, ветеринаренъ фелдшеръ, който завежда конюшната, и какво прави той? Защото е, чини ми се, отъ с. Слаковци, той отива и на свои роднини и приятели взема конетъ да работятъ въ мина „Перникъ“ и имъ се плаща на день по 2—3 л. на коня, а въ туй врѣме държавнитѣ коне въ мината стоятъ празни. Такива факти сж изложени тукъ.

Докарва се слама за пуждитѣ на тия коне и тая слама може да се употребѣи за храна, безъ да се свързва на бали. Обаче, този господинъ измолва отъ г. директора, и той разрѣшава да се свързва сламата на бали. Е добръ, ти се свързва на бали, обаче, какво става? За работата, която ще се употребѣи за свързването на всѣка една бала, се плаща по 25 ст., толкова повече, че това става съ машина и не коштува повече отъ 5 ст. на всѣка бала. Така щото за трима души работници за три дни работа е платено 216 л. И интересното е, че тѣзи, на които е платено пари, сж зетове на Жотева. Работницитѣ отъ мината обработватъ земи, които сж на мината, и произведениата на тѣзи земи се дѣлятъ между г. директора, Жотева и надзирателя Александъръ Георгиевъ. Така, тая година тѣ сж раздѣлили близо по 2—3.000 кгр. жито, овѣсъ и пр., възъ отъ зеленчуцитѣ, които обработватъ.

Прѣди една година — миналата година — съгласно контракта, който мината е сключила съ прѣдприемача Зафировъ и Младенъ Златковъ за доставка на дървенъ материялъ, е станало едно такова опущение и то умислено. Трѣбвало да се достави, съгласно контракта, една шеста часть отъ дървения материялъ повече, отколкото се слѣдва редовно да се достави. Тая доставка е трѣбвало да стане съ разрѣшение на министерството и министерството, понеже е имало нужда отъ този материялъ, е разрѣшило да се достави една шеста часть. Обаче, въ това врѣме материяльтъ става по-скѣпъ и, ако се достави едната шеста часть, прѣдприемачътъ щѣлъ да загуби нѣщо около 20.000 л. Счетоводителътъ, който и сега е такъвъ въ мината „Перникъ“, забавя съобщението, защото, съгласно контракта, трѣбвало е да се съобщи на прѣдприемача единъ мѣсець или 40 дена по-рано, за да достави тая шеста часть отъ материяла. Когато прѣдприемачътъ е получилъ съобщението, той е отказалъ да направи доставката, защото не му е било съобщено наврѣме, и по този начинъ държавата е била оштетена съ около 20.000 л., а прѣдприемачътъ е спечелилъ една голяма сума, защото не е доставилъ дървения материялъ, който въ него врѣме е билъ много скѣпъ. За тази услуга счетоводителътъ е получилъ въ видъ на заемъ 200 л. отъ Младена Златковъ и 300 л. отъ прѣдприемача Зафировъ.

Друга една практика е заведена въ мината относително отчуждаването на маломѣрни мѣста: заставятъ се селянитѣ да подаряватъ на мината „Перникъ“ маломѣрнитѣ мѣста, за да избѣгнатъ сѣдебнитѣ разности или пъкъ другитѣ неприятности, които съществуватъ при редовната продажба на мѣстата. А какъ и по какъвъ начинъ се изплащатъ тия маломѣрни мѣста? Г. директорътъ взема, че назначава дарителитѣ на работа въ мината съ надница 5—6 л. Тѣ стоятъ на работа дотогазъ, докато се изплати уговорената прѣдварително цѣна между директора и дарителя за мѣстата, и по този начинъ

мината притежава подарителни актове за тѣзи маломѣрни мѣста, а тѣ се изплащатъ чрѣзъ надници на работницитѣ въ мината. Сега, въпросътъ е, докъдъ се простиратъ тия надници, докъдъ отива тая уговорена цѣна? Азъ мисля, че макаръ и маломѣрни мѣста, въ какъвто и размѣръ да сж, продажбата имъ трѣбва да стане много редовно и законно, за да се знае, че мината притежава такива земи, като ги е откупила, а не съ дарителни актове.

(Прѣдседателското мѣсто засма подпрѣдседателъ г. И. Пѣвъ.)

На единъ надзирателъ се дава отпускъ даже до три мѣсеца. Така напр., капелмейсторътъ на тази 20-членна музика, за която специално говорихъ по-прѣди, миналата година е взелъ отпускъ по болестъ три мѣсеца, а въ сѣщото врѣме е билъ единъ отъ музикантитѣ въ театръ „Одеонъ“. На г. директора му е било съобщено, че надзирателътъ, на когото е далъ отпускъ три мѣсеца по болестъ, въ сѣщото врѣме е и музикантъ въ театръ „Одеонъ“. „Идете, проверете, и, ако е вѣрно, нека се върне“. Той, обаче, нищо не направилъ, а, напротивъ, стѣлъ за пужно музикантитѣ да си получаватъ заплатата като надзирателъ, а въ сѣщото врѣме да бѣде музикантъ въ театръ „Одеонъ“.

Тѣзи и много други съображения ме каратъ да помоля г. министра на търговията, промишлеността и труда да направи една сериозна и тщателна анкета върху това, което азъ изнасямъ и което ще се допѣлни въ послѣдствие, ако анкетата бѣде много сериозна, та да се тури край на този редъ на работитѣ въ мината „Перникъ“.

Още единъ въпросъ по втората точка. Г. г. народни прѣдставители! Камо изложихъ тѣзи нередовности, които знаехъ, на г. министъръ Христова, той счете за нужно да уволни дѣловодителския и счетоводителския персоналъ въ мината „Перникъ“, за да се види, какво се работи тамъ. И персональтъ бѣше уволненъ. Обаче г. директорътъ се противопостави на туй уволнение и слѣдъ 28 дни — на 27 януарий т. г. — той успѣ да повърне всичкия персоналъ, който бѣше уволненъ на 30 декемврий, миналата година. Менѣ ми прави впечатлѣние, дѣто единъ директоръ, единъ държавенъ служащъ може да се противопостави на заповѣдта на своя министъръ и да не я изпълни. Казватъ, че той намѣрилъ новия персоналъ, който щѣлъ да отиде тамъ, за негоденъ. Обаче, той трѣбваше да го приеме, да го допусне да встъпи въ длѣжностъ, и, ако е негоденъ и не може да изпълнява работата въ мината, тогава можеше да донесе да бѣде уволненъ тоя персоналъ и замѣстенъ съ хора, които мисли, че по-добръ ще вършатъ тая работа. Но азъ мисля, че самиятъ този фактъ, че единъ директоръ се противопоставя да изпълни заповѣдта на своето начальство, достатъчно говори за тоя директоръ, толкова повече, когато има такива факти, които сега азъ ви изложихъ. Та държавнитѣ чиновници, тѣй или иначе, не трѣбва да се противопоставятъ тѣй брутално на заповѣдитѣ на своето начальство, а трѣбва да ги изпълняватъ, защото, ако трѣгнемъ въ този редъ, ние ще отидемъ много далеко. Прѣдставете си, хората намѣрили гаранции и отишли да заематъ своята длѣжностъ, и директорътъ имъ казва: „Азъ съмъ министъръ тукъ, не мога да ви приема, идете си“. И дѣйствително, щомъ не ги е приелъ, хората сж си отишли и не сж си заели длѣжността.

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Х. Тодоровъ: Първата точка отъ запитването е слѣдующата: извѣстно ли ми е, чо имало нередовности, даже злоупотребления въ мината „Перникъ“?

Г. Георгиевъ говори, навърно, за много стари работи. Той частно дохожда при мене, и когато ми се говори, било отъ него; било отъ други, въ общи черти, азъ го помолихъ да конкретизира своето, за да направя едно разслѣждане, защото само на общи слухове азъ не можехъ да направя едно какво да е разслѣждане, а въ интереса на работата е, па и азъ самъ да бѣда улесненъ, да ми се посочатъ данни, за да мога да насроча едно разслѣждане. Само по себе си се разбира, че азъ не можехъ да откажа едно разслѣждане, толкова повече, че ми се представятъ факти отъ лице, като г. Георгиева. Той ми прѣдстави тѣзи свои данни и подиръ нѣколко врѣме ги оттегли, като каза, че ще направя запитване. Е добръ, това, което казахъ тогава, ще го кажа и сега. Понеже ми се даватъ тия данни, ще имамъ прѣдъ видъ и сега казаното и записано въ стенографскитѣ протоколи и ще направя разслѣждане. Дѣйствително, посочватъ се факти, които на пръвъ погледъ ще очуцятъ всѣкого. Може-би много отъ тѣхъ не сж вѣрни, но, въ всѣки случай, мой дългъ е да разслѣдвамъ. Само едно ще кажа, че въ такова едно стопанство, въ такова едно учрѣждение, което има почти половината отъ бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда — защото работи съ 2—3 милиона лева — твърдѣ възможно е да има нередовности и опущения, които сж прѣувеличени и на които не може да се даде такава свѣтлина, отъ каквато се гледа отъ нѣкои лица. Въ всѣки случай, понеже тѣй опрѣдѣлено ми се прѣдставятъ данни, а такива данни ми се прѣдставятъ и сега чрезъ Народното събрание, азъ повтарямъ това, което казахъ и частично на г. Георгиева, че дѣйствително ще се занимава съ тѣзи данни, и като министъръ ще назнача една комисия. Само искахъ по-опрѣдѣлено да ми се каже. Това е за първия въпросъ.

Вториятъ въпросъ: истина ли е, че е билъ уволненъ извѣстенъ персоналъ и слѣдъ това тази заповѣдъ е била отмѣнена? По този въпросъ ще кажа слѣдующето. Дѣйствително, когато министерството се управляваше отъ г. Христова, има издадена една заповѣдъ, съ която се уволняватъ отъ счетоводителския и административния персоналъ твърдѣ много лица. Г. Христовъ тогава замина за странство и остави управляющъ министерството министъра на вътрѣшнитѣ работи г. Людсканова. Отъ директора на мината е билъ даденъ единъ дългъ рапортъ на г. министъръ Людсканова, въ който казва: „Че ми се взема всичкиятъ административенъ персоналъ, всичкиятъ счетоводителски персоналъ, че това е въ края на годината, че трѣбва да се привеждатъ въ изправностъ смѣтките“ и моли да не се привежда въ изпълнение, или да се отмѣни тази заповѣдъ, „защото, казва, у мене е имало стачка, азъ имамъ единъ персоналъ 1.000—2.000 души, отъ мене се изискватъ постоянно вжглища за желѣзници и индустрията и ако по една или друга причина работата се спре, азъ не отговарямъ, отговорността пада на министерството и послѣдствията ще прѣтърпи държавата“. Тогава управляющиятъ министерството г. Людскановъ казва: да се спре тази заповѣдъ, докато се назначи титуляренъ министъръ. Когато дойдохъ азъ, видѣхъ този рапортъ, срѣгнахъ се лично съ г. директора на мината и трѣбваше, разбира се, да уважа и неговитѣ искания, за да не турямъ свършено въ пертурбация туй управление, което има такива интереси. Тогава какво казахъ? „Новоназначениятъ счетоводителъ“ — за когото нѣмахъ толкова добро мнѣние; отпослѣ събрахъ свѣдѣния — „ще бѣде уволненъ, но помощникътъ ще остане. Добръ, касиерътъ, който е назначенъ, ще остане, но помощникъ-касиерътъ съгласенъ съмъ пакъ да стане тѣй, както вие искате, г. директоре“. Послѣ, има второстепенни длѣжности: книгови-

тели, надзиратели, и тамъ направихъ сжщото, защото той ще бѣде правъ да каже: „Назначаватъ ми се надзиратели, но азъ не мога да дамъ надзирателството на лица, които не сж били поне работници, които не сж били въ подземията на работа. Какво ще надзирава той, когато не знае отъ работата, и какъ азъ мога му повѣря надзирателството?“ Е добръ, азъ възприехъ донѣкъдъ този погвѣдъ възгледъ и казахъ нѣкои надзиратели и други нѣкои книговиители да останатъ и по този начинъ едни останаха, а други замѣнихме, разбира се, съ намѣрение отъ моя страна, по-нататѣкъ да направя, ако трѣбва, и туй промѣнение на персонала. Това стана.

И така, по втората частъ отъ запитването, менѣ ми се струва, че въ случая не можеше да се направи друго-яче. Самъ г. министъръ Христовъ, вѣрвамъ, при този рапортъ на директора на мината щѣше да направи такава една малка отстъпка, сир., щѣше да отложи или щѣше да измѣни своята заповѣдъ. Това и азъ направихъ.

Сега кажа, за да свърша, че за такива учрѣждения, като мината, като статистиката, като печатницата, азъ ще се придържамъ о туй правило, че шефове трѣбва да ги зачитамъ и трѣбва да имъ дамъ малко самостоятелностъ; иначе, тѣ не могатъ да мислятъ, че сж шефове, та съ твърдостъ, съ воля да управляватъ и съ желание да бѣдатъ полезни. Само по себе си, като дадете на единъ директоръ управлението на мината „Перникъ“, въ която има 1.000—2.000 души, или Държавната печатница или Статистиката, въ които има по 200—300 души, вие не можете тѣзи шефове да ги имате като нищо, да ги не заглѣдвате. Та, ржководимъ отъ тѣзи пачала, да зачитамъ шефове, да имъ запазя малко много самостоятелностъ, азъ направихъ туй измѣнение, и менѣ ми се струва, че туй измѣнение на заповѣдта е въ полза на работата.

Това имамъ да кажа на г. Георгиева и на Народното събрание. И менѣ ми се струва, че тѣй би постигнали всѣки единъ, който и да би билъ на мое мѣсто, а именно, за да запази интереситѣ на учрѣдението, ще направи своя контролъ на шефове, да зачитамъ шефове, да имъ запазя малко много самостоятелностъ, азъ направихъ туй измѣнение, и менѣ ми се струва, че туй измѣнение на заповѣдта е въ полза на работата.

Това имамъ да кажа.

Н. Давидовъ: Вие зачитате тѣхъ, но тѣ Васъ не зачитатъ.

Министъръ Х. Тодоровъ: Когато дойдемъ тамъ и видимъ, че не ни зачитатъ, тогава има мѣсто и за дѣйствиe.

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: Има думата търпскитѣ народенъ прѣдставителъ г. Георги Т. Пѣвъ.

Г. Т. Пѣвъ: Г. г. народни прѣдставители! Ако г. Маханлъ Георгиевъ бѣше си задалъ за цѣль да отиде въ мината „Перникъ“ да проучи всички тѣзи данни, които ни каза отъ трибуната, азъ съмъ дълбоко убѣденъ, че той нѣмаше да излѣзе съ такава енергия, съ която обвинява директора на казаната мина, защото г. Георгиевъ щѣше да узнае, че доставката на дървенъ материалъ за подпорни рами въ галеритѣ не става отъ директора въ мината, нито той маркира тоя материалъ, нито той го складира.

М. Георгиевъ: Азъ не го обвинявамъ въ това.

Г. Т. Пѣвъ: Винаги за доставката на дървенъ материалъ се произвежда търгъ...

М. Георгиевъ: Тѣй.

Г. Т. Пъевъ: . . . и се приема отъ една комисия, състояща се отъ минни инженери, отъ държавния счетоводителъ, въобще отъ всички органи на властта.

М. Георгиевъ: Азъ зная туй, но подирѣ какво става?

Г. Т. Пъевъ: По отношение отчуждаването на имотиѣ г. Георгиевъ щѣше да узнае, че туй отчуждаване става по необходимостъ, защото, когато тѣзи галерии навлизатъ вече на единъ километъръ-два подъ земята, има нужда отъ вентилация и трѣбва да се правятъ кумини, а тѣзи кумини се пробиватъ въ частни земи. Отчуждаването на имотиѣ става пакъ отъ комисии, по опѣнка, . . .

М. Георгиевъ: Туй зная, обаче говоря за имотиѣ на югъ отъ станцията, а галериитѣ сж на западъ отъ мината.

Г. Т. Пъевъ: . . . но че тази опѣнка се оспорва отъ селянитѣ, за да могатъ да получатъ по 50 ст. или 1 л. повече на декаръ.

Г. Георгиевъ щѣше да узнае още, че стачкитѣ не ставатъ често пѣти отъ каприза на директора. Въ мината „Перникъ“ има 1.000—2.000 души работници, които не сж професионални, и това не единъ пѣтъ е посочвало, че ние нѣмаме професионални работници; лѣтно врѣме въ нашата мина ние нѣмаме достатъчно работници, оставатъ 300—400 души работници, всичкитѣ останали работници отиватъ да жьпнатъ, да косятъ, да копаятъ царевичи. При липсата на единъ професионаленъ работнически персоналъ, азъ питамъ, може ли единъ директоръ да постави въ образцово положение една мина? Стачкитѣ въ мината „Перникъ“ се прѣдизвикватъ отъ агитациитѣ на социалиститѣ. Това е вече една работа, която нито г. директорътъ може да спре, нито г. министърътъ.

Сега, що се касае до продажбата на вжглища, до передовното доставяне на тѣзи вжглища, правя е г. Георгиевъ, че има много голѣмо недоволство, обаче тѣзи недоволства не зависятъ отъ г. директора да бъдатъ отстранени. Ние прѣди нѣколко дена приехме законопроекта за построяване на една електрическа силопроизводна станция, съ която цѣлимъ да се усили производството на мината. По този начинъ ще бъде задоволена частната консомация и тази на фабрицитѣ.

Тѣзи обвинения, които хвърля г. Георгиевъ по отношение директора на мината, бѣха хвърлени и по-напрѣдъ, въ демократическия режимъ. Тогазъ се прави анкета по тази работа и не се установиха такива лоши факти противъ извѣстни лица. Вѣрно е, че нашата мина не е въ такива идеални условия, но причината на това не е директорътъ, нито пѣтъ е министърътъ; причинитѣ лежатъ въ напѣтитъ условия: ние нѣмаме постояненъ професионаленъ работнически персоналъ, едно, и второ, не е отпусканъ нужниятъ кредитъ отъ страна на държавата, за да се направятъ нужнитѣ приспособления и т. н.

Сега, що се касае до обвиненията на г. Георгиева за това, че г. директорътъ е вършилъ отчуждаването по частенъ редъ, че той е фаворизиралъ извѣстни свои хора, г. министърътъ даде декларация, че ще разслѣдва това и ще освѣтли послѣ Народното събрание. Но азъ взехъ думата, за да смекча този тонъ на уважаемия г. Георгиевъ, защото познавамъ минното дѣло, зная условията, при които сжествува мината „Перникъ“, и е жестоко да се обвинява единъ човѣкъ, тѣй малко възнаграденъ, защото г. Георгиевъ знае, че директорътъ на мината „Плакалница“ получава 20.000 л., а този получава само 6.000 л., и то при такава отговорностъ: да има двѣ хиляди души работници, да е отговоренъ и за

каснара, и за счетоводителя и пр. Но, на всеѣки случай, нѣмамъ нищо противъ, ако тѣзи факти, които повдигна г. Георгиевъ, бъдатъ проверени и, както декларира г. министърътъ, да бъдатъ ревизирани, и ако дѣйствително се окаже, че има такива прѣстѣпления, не ще бждемъ ние, които ще оправдаваме единъ човѣкъ, който е вършилъ прѣстѣпления. Сега-засега, обаче, азъ считамъ, че въпросътъ остава откритъ и ще очаквамъ г. министърътъ на търговията да изпѣлни декларацията си.

Прѣдседателствующъ И. Пъевъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Петъръ Пешевъ.

П. Пешевъ: Г. г. народни прѣдставители! Не ми е познато, доколко фактитѣ, които изнесе г. Георгиевъ, сж вѣрни. Това, което отговори г. министърътъ, несъмнѣно е основателно и справедливо, защото тутакси той не може да ни даде отговоръ на всички тѣзи факти, понеже не е ималъ възможностъ да ги провери. Отговорътъ на второто питане, мисля, е тѣй сжщо справедливъ и основателенъ, защото г. министърътъ не е могълъ да допусне, докато той има довѣрие въ директора на мината, да стане такава пертурбация, каквато е уволнението издѣнѣжъ на всичкия персоналъ. Ако не се вѣрва на директора, той трѣбва да бжде махнатъ, но не мимо него да се уволнятъ всичкитѣ му чиновници, защото не може да се управлява една мина, когато се допусне въ нея намѣсата на околни хора, които не отговарятъ за управлението ѝ. Не е шегъ; това е единъ грамаденъ държавенъ имотъ, който трѣбва да бжде управляванъ редовно и подъ отговорността на едно лице. И вѣрвамъ, че г. министърътъ, слѣдъ проверката на тѣзи факти, които избличаватъ управлението въ беззакония и прѣстѣпления, ако тѣ излѣзатъ вѣрни, ще направи онова, което му диктуватъ интереситѣ на страната.

Каго е думата за мината „Перникъ“, не е това голѣмото зло, което може да се каже за нея, а именно, че ставатъ нѣкои дребни злоупотрѣбления, дори голѣми кражби. Злото е другадѣ, то състои въ това, че нашата държава не може да използва тази мина тѣй, както трѣбва да бжде използвана за своитѣ нужди и за нуждитѣ на консоматоритѣ, и то заради туй, защото управлението, начинътъ на хозяйството, експлоатирането на самата мина не става рационално, не става тѣй, както трѣбва да става и както става въ цѣлѣ свѣтъ. У насъ мината не изкарва достатъчно вжглища за нуждитѣ на самата държава, па камо ли и за нуждитѣ на консоматоритѣ, па и това, което изкарва, е извънредно скъпо, въ сравнение съ онова, което се изкарва отъ другитѣ държави. Отъ една статистика, която е публикувана въ французката всемирна иллюстрация, виждамъ, че въ Съединенитѣ-щати, дѣто трудътъ се плаща извънредно скъпо, дневната заплата много висока, единъ тонъ каменни вжглища, се купуватъ за 7-30 л. Въ Франция и Германия, дѣто сжщо тѣй е скъпъ трудътъ, плаща се 10-12 л. за тонъ, въ Белгия — 14 л. тонътъ, а въ България — 22 л. тонътъ.

Д. Тончевъ: И какво качество?

П. Пешевъ: И качеството у насъ е много по-добро отъ онова, което, напр., има въ Англия и въ Съединенитѣ-държави. Тази неуредница въ нашата мина „Перникъ“ не е отъ вчера, не е отъ завчера; тя е отъ основаването, отъ откриването ѝ досега; за жалостъ, всички старания да се направятъ подобрения въ нейното управление, за да дава това, което е нужно, не сж се увѣнчали съ успѣхъ. И сега, когато ние имаме единъ специаленъ министъръ на търговията и индустрията, несъмнѣно, че той ще се за-

интересува, што мината да биде поставена во хозяйствено отношение на онази висота, която ѝ подобава, за да даде на државата и на консоматоритѣ това, което тя трѣба да даде споредъ извънредно голѣмото богатство на каменни въглища, което тя обладава. Защото, г. г. народни прѣдставители, печално е нашата држава да разполага съ такава богата мина, а пък да е принудена да купува за своитѣ желѣзници сръбски, турски и всеѣкви други каменни въглища скъпо и прѣскъпо; печално е да имаме такава мина, а пък нашитѣ индустриални заведения, каквито сѫ габровскитѣ фабрики, да се снабдяватъ съ каменни въглища много по-евтино отъ Мала-Азия, отколкото отъ нашата мина, и много по-евтини, много по-хубави въглища, отколкото отъ мината „Перникъ“ Борисъ“, за която, както се знае, ние направихме специална желѣзница, оная прѣзъ Борушница. Та злото въ мината „Перникъ“ не е вече въ тѣзи дребни работи, които се изтъкнаха, които наистина събрани наедно, ако сѫ върни, правятъ нѣщо много сериозно, но е въобще въ начина на управлението и на хозяйството въ тази мина, което издѣлно трѣба да биде прѣработено и да се постави то на начала не такива, по каквито се уреждатъ другитѣ државни учрѣждения, а да се постави на едни самостоятелни, автономни начала, разбира се, подъ единъ строгъ надзоръ. Сега-засега мината трѣба да извършва редъ формалности и да хлопа по много капи, да чака визити отъ Сметната палата за най-дребни разходи, които не търпятъ отлагане, напр., за покупка на нѣколко подпорни диреци въ галеритѣ, а всичко това забавя съ мѣсеци и мѣсеци работитѣ и експлоатацията. Трѣбва, слѣдователно, да се даде една автономия, като се постави начело на тази мина едно лице съ безукоризнена честностъ, което да вѣдѣва пълно довѣрие не само на министра, но и на цѣлата држава, като се направятъ, заедно съ това, и тѣзи подобрения, които навсѣкѣждѣ продукуватъ интереситѣ на толкова голѣмо управление, каквато е нашата, за щастие, толкова богата мина „Перникъ“.

Азъ напълно одобрявамъ отговора на г. министра, като обаче му обръщамъ вниманието и го моля да се земе за едно коренно прѣобразуване въ управлението на мината „Перникъ“.

Прѣдседателствующъ И. Пѣевъ: Има думата габровскитѣ народенъ прѣдставителъ г. Стоянъ Бурмовъ.

С. Бурмовъ: Азъ ще кажа, може-би, г. г. народни прѣдставители, онова, което каза и г. Пешевъ. Че работитѣ въ мината „Перникъ“ не сѫ вървѣли и не върватъ добръ, върху това едва-ли можемъ да споримъ. Г. министъртѣ е правъ да ви каже, че що назначи една комисија да проучи какъ стоятъ тѣзи работи, но правъ е и г. Пешевъ да му каже, че не дѣйте се задоволява само съ това, а проучете какво правятъ чиновницитѣ, назначатъ една специална комисија отъ вѣщи лица по минното дѣло, която да ви каже по какъвъ начинъ да почнете експлоатацията на мината, за да ви даде по-евтини въглища и въ по-голѣмо количество. Неотдавна пктувахъ съ единъ индустриалецъ отъ Габрово, когото запитахъ: „Защо не вземате перникски въглища?“ — „Ами тѣзи, които получаваме прѣзъ Варна, отъ Хераклия и отъ Зунгуадакъ, сѫ по-евтини, и защото, за да получите сега единъ вагонъ въглища отъ Перникъ, трѣба да ги заржатъ прѣди три години“. Сега, не знамъ, да-ли самата мина „Перникъ“ има малки галерии, да-ли галеритѣ сѫ тѣсни, да-ли работници нѣма; но менъ ми се чини, че г. министъртѣ не би събркалъ, ако би повикалъ даже отъ тѣзи хора специалисти, разбираючи отъ експлоатирането на мина, и проучи не само въпроса какъвъ персоналъ трѣба, какъ трѣба да биде наредна и самата мина, ами

и какъ да почне експлоатирането на мината — така, што да може да даде много въглища. Казватъ, че имало пластове отъ километри, но мурфетътъ не е въ това, да имашъ една мина, която да експлоатирашъ прѣзъ една или двѣ галерии, а така, че да имашъ всички нужни за индустрията въглища. Турскитѣ въглища, напр., по качество не сѫ по-добри отъ перникитѣ; когато наши индустриалци могатъ да си служатъ съ турски въглища, които иматъ 3.400 до 3.600 калории, ще могатъ да си служатъ еднакво и съ перникитѣ.

И азъ бихъ молилъ г. министра да има едно прѣдвидѣ, че ако иска да пази туй цѣнно богатство на страната, наречено гори, ще трѣба да залочне отъ тамъ, като даде на хората едно евтино, достъпно гориво. Ако, напр., въ Търново имаме въглища, ние нѣмаше да купуваме скъпо и прѣскъпо дърва и да заставяме хората отъ Тузлука да унищожаватъ горитѣ. Една отъ ефикаснитѣ мѣрки за запазването на горитѣ е доставянето на евтини въглища. Азъ мисля, че и тамъ г. министъртѣ ще си изпълни длѣжността.

Прѣдседателствующъ И. Пѣевъ: Има думата г. Михаилъ Георгиевъ да отговори доволенъ ли е отъ отговора на г. министра.

М. Георгиевъ: Азъ съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра, щомъ общава да пазначи анкета, която да провѣри всички тия факти, които азъ изложихъ.

Повече отъ това нѣма какво да искамъ.

Прѣдседателствующъ И. Пѣевъ: Минаваме къмъ слѣдующето запитване — отъ г. Стояна Русевъ, когото моля да развие запитването си.

Обаждаъ се: Нѣма го.

Прѣдседателствующъ И. Пѣевъ: Понеже го нѣма, то ще се отложи.

Министъръ генералъ Н. Никифоровъ: Азъ мога да отговоря.

Прѣдседателствующъ И. Пѣевъ: Има думата г. военниятъ министъръ.

Министъръ генералъ Н. Никифоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Варненскитѣ народенъ прѣдставителъ г. Стоянъ Русевъ на 16 миналия мѣсець е депозиралъ едно запитване къмъ мене, което съдържа двѣ точки:

Първата точка се отнася до обстоятелството, че единъ войникъ отъ осми приморски полкъ въ Варна, комуто се е падало миналата година на 1 септемврий да биде уволненъ заедно съ другаритѣ си въ запаса, билъ е задържанъ и неуволенъ. Причината за неуволеннието е била тази, че той въ това врѣме се е намиралъ подъ слѣдствие, обвиняванъ за нѣкаква клѣвета и обиди на офицеръ.

Втората точка на запитването се състои въ обстоятелството, че нѣкой си младежъ, г. Ючормански, е билъ постѣпилъ на военна служба въ Школата за запасни подпоруци прѣзъ 1907 г. и послѣ отъ тамъ, слѣдъ едно заболяване, прѣгледанъ отъ медицинска комисија, е билъ уволненъ завинаги отъ служба, като боленъ и негоденъ да носи военната служба. Въ послѣдствие, обаче, по нѣкакво си допесение до моя прѣдшественникъ, министъръ на войната, е била назначена друга една провѣрочна медицинска комисија, която сяко така е намѣрила, че Ючормански е негоденъ за военна служба и окончателно е билъ уреденъ отъ ново въпросътъ, че той подлежи на увольнение завинаги. Запитватътъ, г. Русевъ, счита, че въ случая медицинскитѣ комисији

невърно сж прѣдвѣрили, че този младежъ е боленъ и негоденъ; запитватъ го счита, че този младежъ е здравъ и, слѣдователно, незаконно е билъ уволненъ, и отправя къмъ мене запитване, да-ли не намирамъ азъ за умѣстно и законно да анулирамъ дѣйствието на комисията и да разпоредя за обратното вземане въ редоветѣ на войската казанія Ючормански.

Ето това е прѣдметътъ на запитването.

По първата точка, относително задължението на войника отъ осми приморски полкъ, за да не бѣде уволненъ съ другаритѣ си, имамъ да обясня слѣдующето. Още прѣди десетина и повече години е било издадено едно административно разпореджане по военното вѣдомство — по-напрѣдъ съ заповѣдь по Военното министерство, а послѣ съ едно постановление отъ Главния воененъ касационенъ съдъ — това послѣдното е издадено въ 1897 г. — споредъ което войници, които уволнението имъ завари да сж подъ сѣдъ или слѣдствие, не се увольняватъ, а се задържатъ до свършване на дѣлото имъ. Менъ ми бѣ известно още отъ по-рано, че такава една само административна разпоредба — разпоредба, непреходяща отъ закона — формалистически, не е свършено правилна, умѣстна. Ето защо, веднага бѣхъ се погрижилъ да направя потребното, за да се оформи напълно тази разпоредба, като се внесе въ надлежния законъ едно измѣнение. И заради това въ чл. 10 на раздадения ви вече законопроектъ за измѣнение и допълнение закона за устройството на въоръженитѣ сили има включена една заблѣжка, която гласи така: (Чете) „Лицата отъ постояннитѣ кадри, които се намиратъ подъ слѣдствие и сѣдъ за прѣстѣпления, извършени прѣзъ врѣме на службата имъ въ тѣзи кадри, се причисляватъ слѣдъ свършване на дѣлата имъ“. Това нововедение, което намирате въ прѣдставения, вече внесенъ тукъ, въ Народното събрание, законопроектъ, имаше за цѣль именно да оформи окончателно, т. е. да узакони наредбата, която отъ 20 и повече години насамъ продължава да сѣществувва по силата на нѣкаква заповѣдь по военното вѣдомство и на едно постановление отъ Главния воененъ касационенъ съдъ. Подиръ това, обаче, мое разпореджане, като послѣдва запитването отъ народния прѣдставителъ г. Русевъ, което вече визира единъ извѣстенъ конкретенъ случай, азъ прѣдварително се запознахъ съ обстоятелствата на дѣлото, и слѣдъ като направихъ нужната провѣрка, намирайки, че, дѣйствително, дордѣто нѣма единъ приетъ, вотиранъ законъ, който напълно да оформява едно подобно задържане на войникитѣ, неправилно би било само по силата на административната разпоредба да се задържатъ, още повече въ дадения случай, когато има по единъ конкретенъ случай и оплакване, както това азъ съзрѣхъ въ самото запитване, безъ никакво забавяне, направихъ потребното, за да се отмѣни сѣществующата административна разпоредба, макаръ тя да е траяла съ десетки години. Сезирахъ Главния воененъ касационенъ съдъ съ въпроса, и той въ едно заседание на 3 мартъ постанови да се видоизмѣни първото негово постановление отъ 1897 г. въ такъвъ смисълъ: (Чете) „Должитѣ чиновъ, противъ които има възбудено прѣслѣждане за извършени отъ тѣхъ прѣстѣпни дѣяния въ врѣме на намирането имъ на дѣйствителна служба и дѣлата къмъ деня на уволнението имъ не сж свършени, се увольняватъ въ запасъ на общо основание, заедно съ наборитѣ имъ, като при уволнението имъ, за изключението отъ слѣдствие и сѣдъ, се взематъ спрѣмо тѣхъ мѣрkitѣ, прѣдвидени въ закона за углавното сѣдопроизводство“. Такова постановление издаде Главниятъ воененъ касационенъ съдъ и веднага, съ надлежна заповѣдь, се объяви това по военното вѣдомство и се тури вече въ дѣйствието. Въ силата на това разпореджане, което отмѣнява сѣще-

ствующата дотогава мѣрка, прѣдметниятъ войникъ е билъ веднага освободенъ отъ полка.

Съ тѣзи дѣйствия въ случай, както виждате, едната половина на тази точка отъ запитването става безпрѣдметна.

Въ тази точка, обаче, има друга една половина, а именно: запитанъ съмъ азъ, да-ли не намирамъ за нужно да разпоредя и за приличното наказание на провинилитѣ началници, на онѣзи, които сж задържали войника. Въ случая виновни началници за задържането на войника, както слѣдва отъ по-напрѣдъ ми обяснения, нѣма, затова, защото командирътъ на полка, който е прѣмиятъ разпоредителъ за задържането на войника, е дѣйствувалъ съгласно постановленията на сѣществующитѣ отъ централното управление разпоредби, датирующитѣ отъ двадесетина години и такива, които сж се практикували двадесетина години. Виновници, слѣдователно, за задържането, въ случая, на този войникъ нѣма и въ това отношение желанието на народния прѣдставителъ г. Русевъ не може да бѣде удовлетворено.

Толкова по първата точка, г. г. народни прѣдставители.

Сега по втората точка, относително младежа Ючормански. Въ архивата на Военното министерство се намира такава свѣдѣния, че прѣдметниятъ Ючормански е билъ записанъ въ наборния списъкъ на Балчишката община и до 1907 г. е билъ отлаганъ редовно за завършване своето висше образование, съгласно чл. 20 отъ закона за въоръженитѣ сили. Въ началото на 1907 г. той се е явилъ прѣдъ наборната комисия въ VIII полково военно окръжие; тамъ е билъ намѣренъ способенъ за военна служба и е билъ назначенъ да постѣпи въ Школата за запасни подпоручици. Дѣйствително, прѣзъ септември 1907 г. той е постѣпилъ въ школата, обаче наскоро подиръ това е заболѣлъ и е билъ изпратенъ на лѣчение въ Софийската дивизионна болница. Тамъ отъ лѣкуващитѣ го лѣкари е билъ намѣренъ за боленъ, подлежащъ на прѣосвидѣтелствуване отъ медицинска комисия, която да се произнесе, да-ли е годенъ за военна служба. Такава комисия е била назначена прѣзъ мѣсець октомври, на общо основание, както се е практикувало въ Софийския гарнизонъ, тя е намѣрила, че той страда отъ такава болестъ, която го прави негоденъ за военна служба, и тогава, на основание акта на тази медицинска комисия, е билъ уволненъ завинаги отъ военната служба. Въ послѣдствие върховната провѣрочна комисия въ IV дивизионна областъ, като се е повърнала да провѣри правилно ли е билъ освободенъ този младежъ, намѣрила го е здравъ и постановила да се вземе обратно на военна служба. Прѣдметниятъ Ючормански се е оплакалъ на моя прѣдшественикъ, воененъ министъръ, противъ туй рѣшение на върховната провѣрочна комисия и тогавашниятъ воененъ министъръ е поставилъ такава резолюция на оплакването отъ Ючормански: „Да постѣпи въ школата и слѣдъ туй да се изпрати въ дивизионната болница на изпитане“. И дѣйствително, така е било извършено. Ючормански се явява отново въ школата, отъ тамъ го изпращатъ още единъ пътъ въ дивизионната болница и по специално нареждане отъ министъра на войната е била назначена една специална медицинска комисия, подъ прѣдседателството на главния лѣкарь, началникътъ на военносанитарната частъ, санитарниятъ подполковникъ Кирановъ, и за членове: старшиятъ лѣкарь при Александровската болница д-ръ Молловъ и ординаторътъ при сѣщата болница д-ръ Цановъ. Тази комисия е прѣгледала прѣдметния Ючормански и на 9 януарий 1909 г. е съставила медицински актъ съ заключение, че младежътъ Ючормански страда отъ туберкулоза-пневмония, първа стадия, въ слѣдствие на което го е признала за негоденъ за военна служба. Спо-

редъ този актъ; моятъ прѣдшественникъ е сложилъ такава резолюция: „Да се направи нужното разпореждане за уволнението на въпросния младежъ“ и тази резолюция е била веднага приведена въ изпълнение.

Запитвачтъ г. Русевъ адресира къмъ мене запитване, дали не намирамъ азъ за умѣтно да анулирамъ тѣзи дѣйствия и да взема обратно въ редоветъ на войската прѣдметния Ючормански. Законенъ поводъ за единъ такъвъ начинъ на дѣйствие отъ моя страна не съществува. Всички дѣйствия, извършени по прѣдмета, сж били извършвани отъ легитимни, законни власти, окончателното рѣшение е взето отъ министра, и азъ нѣмамъ абсолютно никакво право, безъ да има нѣкакви нови обстоятелства, да се повръщамъ да ревизирамъ единъ рѣшение, вземани, извършвани напълно на законно основание, и още по-малко, слѣдователно, имамъ право да се повръщамъ да викамъ този младежъ обратно въ редоветъ на войската.

Слѣдъ даденитъ отъ мене до тукъ обяснения по двѣтъ точки на запитването, азъ вѣрвамъ, убѣденъ съмъ, че сте изчерпателно освѣглени и ще се съгласите съ менъ, че по първата точка запитването става безпрѣдметно съ направеното отъ мене отмѣнение на съществуващото десетки години административно разпореждане, да бѣдатъ задържани войницитъ, когато уволнението ги заваря да стоятъ подъ сѣдъ или слѣдствие, и съ направеното отъ мене разпореждане, да ги уволняватъ и да взематъ спрѣмо тѣхъ мѣрки за неотклонение на общо основание, споредъ закона за углавното съдопроизводство, и че виновници за задържането на войника въ този конкретенъ случай нѣма, затова, защото тѣзи, които сж извършили задържането, сж дѣйствували възъ основание разпоредбата отъ по-горното началство, а именно отъ централното управление.

По втората точка, както виждате, така сжщо не виждамъ никакви законни основания, за да се извършатъ отъ мене нѣкакви дѣйствия, затова и считамъ, че не ми е и въ дългъ, не ми е и въ право да направи нѣщо.

(Прѣдседателското мѣсто заема отново г. прѣдседателтъ)

Прѣдседателтъ: Понеже нѣма прѣдложение никакъвъ дневенъ редъ по запитването на г. Русева, минаваме къмъ слѣднитъ точки отъ дневния редъ.

Оставатъ двѣ питання, отправени къмъ г. министра на вътрѣшнитъ работи. Моля го да отговори на тия питання.

Министъръ А. Людскановъ: Имамъ да отговоря най-напрѣдъ на едно питане, което ми е отправено отъ провадийския народенъ прѣдставителъ г. Добри Харизановъ, и което се състои въ слѣдното. Ималъ той, г. Харизановъ, положителни свѣдѣния, че съ заповѣдъ отъ 16 февруарий билъ назначенъ за секретаръ при околийския началникъ въ Провадия Александъръ Ополченновъ, но началникътъ отказалъ да изпълни заповѣдта на окръжния управителъ, като не приелъ секретаря.

Г. г. народни прѣдставители! Азъ не зная да е имало споръ между околийския началникъ и окръжния управителъ. Ако имаше такъвъ споръ, трѣбваше управителтъ по надлежния редъ да се отнесе къмъ мене; ако нѣкаква негова заповѣдъ не е изпълнена отъ околийския началникъ, редътъ е да се обърне още тогава къмъ мене, защото подобно положение не може да се търпи. Отъ варненския окръженъ управителъ азъ нѣмамъ никакво оплакване, че околийскиятъ началникъ въ Провадия не е изпълнилъ нѣкаква негова заповѣдъ, обаче по частенъ редъ г. Харизановъ ме попита и прѣдъ видъ на туй азъ

пожелалъ да узная каква е работата, и понеже има споръ за изпълнение на чл. 50 отъ закона за околийскитъ началници и окръжнитъ управители, изпратихъ инспектора на полицията, г. Бобековъ, да отиде на мѣстото да разслѣдва работата. Това е, което имамъ да кажа на туй питане.

Прѣдседателтъ: Има думата провадийскиятъ народенъ, прѣдставителъ г. Добри Харизановъ.

Д. Харизановъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съвсѣмъ не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра на вътрѣшнитъ работи. Прѣди всичко, не е вѣрно, че г. министърътъ на вътрѣшнитъ работи нѣма свѣдѣния отъ окръжния управителъ. Азъ зная положително, че той има такива свѣдѣния. (Възражения отъ болшинството) Послѣ, г. министърътъ на вътрѣшнитъ работи ни казва още едно, че секретарътъ не могълъ да вѣзши въ дѣйствието, защото не билъ изпълненъ чл. 50 отъ закона за околийскитъ началници и окръжнитъ управители; споредъ този чл. 50 трѣбвало околийскиятъ началникъ да го прѣдстави на управителя, а той да утвърди назначението. Ако даже и да е тѣй, не е началникътъ, като подчинено лице, който ще учи управителя, своя началникъ, на умъ. Той е длъженъ да изпълни заповѣдта, та послѣ да дойде работата до министерството и г. министърътъ да разреши спора. Отъ всичко това, азъ заключавамъ, че министърътъ на вътрѣшнитъ работи се солидаризира съ своя околийски началникъ, който, освѣнъ туй беззаконие, за което азъ правя питане, има извършени още редица други беззакония въ ущърбъ на нашата партия и г. министърътъ не взема мѣрки. Ето защо азъ смѣло мога да кажа, че искреността въ коалицията, за която много пѣти говори г. Людскановъ и се бие въ гърдитъ, е фалшива.

Отъ болшинството: Е-е-ей!

Т. Даскаловъ: И ти си фалшивъ къмъ коалицията.

Прѣдседателтъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитъ работи.

Министъръ А. Людскановъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще заявя на достопочтения запитвачъ, че въ монитъ дѣйствия никакви намѣрения и цѣль не е имало да фаворизирамъ тогава или оногава.

Д. Харизановъ: Това не е вѣрно.

Министъръ А. Людскановъ: Може за Васъ да не е вѣрно, но азъ говоря на почитаемото Народно събрание. (Глъчка)

Прѣдседателтъ: Тишина, г-да.

Министъръ А. Людскановъ: Моята цѣль и намѣрение въ управлението ми е била да пазя закона. Чл. 50 отъ закона за околийскитъ началници и окръжнитъ управители казва: (Чете) „Околийскиятъ началникъ има канцелария съ единъ секретаръ, съ назначенитъ въ шата служащи лица. Тия лица се назначаватъ отъ окръжния управителъ по прѣдставление на околийския началникъ“. Това е положението. Азъ не желая да има недоразумѣние между околийскитъ началници и окръжнитъ управители и съмъ се старалъ да избѣгвамъ това като отъ огъня. Вие виждате, че до днесъ, съ Божя воля и съ наше довѣрие, и съ онова на държавния глава, ние управляваме една година и прѣвъ пѣтъ става едно подобно питане, съ което се оспорватъ свѣ-

дѣнията, които ви давамъ. Понеже законътъ казва, че назначаването на секретаря при околийския началникъ трѣбва да стане по прѣдставление на околийския началникъ и понеже азъ имамъ свѣдѣния отъ надлежното околийско управление, че назначението не е било извършено по този редъ, може да е билъ виновенъ околийскиятъ началникъ или пъкъ окръжниятъ управител — не зная кой е виновенъ — и затуй пратихъ специално инспектора на полицията, г. Бобековъ, когото имамъ за такива случаи, да разслѣдва случката. Не съмъ правилъ никога въпросъ, и нѣма да правя, не за секретаритъ на околийските началници, но и за по-други назначения, и въ случая не съмъ ималъ друга цѣль, освѣнъ цѣльта на закона и на хармонията между двѣтъ групи. (Ръкоплѣскане отъ болшинството)

Прѣседателътъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи да отговори на питането на пловдивския народенъ прѣдставителъ г. Михаилъ Такевъ.

Министъръ А. Людскановъ: Г. Такевъ ми е направилъ едно питане отъ четири страници. То би било по-скоро едно запитване, но, понеже така е направено, азъ ще му отговоря въ двѣ думи. Касае се до контролора при градския общински съвѣтъ на Пловдивъ. Туй питане състои отъ двѣ части. Първата частъ е за назначението на контролора, за неговата дѣйностъ тамъ и за неговото неуволнение отъ мене.

Ще забѣлѣжа, г. г. народни прѣдставители, на запитвача г. Такевъ, че г. Кюмюревъ, който е контролоръ при Пловдивската градска община, е назначенъ по реда, който законътъ прѣдвижда. Вие знаете, че въ общини, които иматъ повече отъ 500.000 л. бюджетъ, по чл. 100 отъ закона за градските общини, има единъ контролоръ. Цензътъ на контролора се опрѣдѣля отъ закона и министра на финанситѣ, а назначението на контролора става отъ министра на вътрѣшнитѣ работи, но съ съгласието и одобрението на министра на финанситѣ. Запитвачътъ г. Такевъ, г. г. народни прѣдставители, ме пита и ми казва, че този контролоръ не отговарялъ на ценза. Да-ли отговаря на ценза или не, то не е моя работа; то е работа на г. министра на финанситѣ. Можеше къмъ него да си обърне питането. Този контролоръ, вѣроятно, отговаря на ценза, и съмъ увѣренъ, че отговаря, понеже, иначе, г. министърътъ на финанситѣ не щѣше да си даде съгласието за назначението му.

Това по първата частъ на питането.

Второ, контролорътъ се упреква въ сума нередовности, а главно, че билъ изразходвалъ суми, въпрѣки постановлението на градския съвѣтъ, въпрѣки законитѣ и правилницитѣ и пр. Имамъ да заявя на почтаемия запитвачъ, че не зная, да-ли туй е вѣрно или не, обаче, уволнението на единъ контролоръ може да стане само на основание закона, слѣдъ произнасянето на двама финансови инспектори за неговата дѣйностъ. Въ настоящето врѣме въ Пловдивъ засѣдаватъ двама финансови инспектори, които прѣглеждатъ смѣткитѣ на управлението на кметството, респективно и онова на г. Кюмюрева; ако се окаже, дѣйствително, всичко това, което г. Такевъ твърди за вѣрно, нѣма съмнѣние, не съмъ азъ, който ще държа г. Кюмюрева на служба:

Прѣседателътъ: Има думата пловдивскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Михаилъ Такевъ.

М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Г. министърътъ започна оттамъ, че питането ми е дълго. Питането е много късичко. Дълготата му състои въ проци-

тирване постановлението, рѣшението, протокола на Пловдивския градски общински съвѣтъ отъ 28 януарий т. г. Пловдивскиятъ градски общински съвѣтъ, въ пълното си засѣдане, като констатира съ едно рѣшение, скръшено съ подписитѣ на почтенитѣ пловдивски градски съвѣтници, . . .

Х. Поповъ: Демократи.

М. Такевъ: . . . че градскиятъ контролоръ систематически прѣчи въ управлението на общината, че градскиятъ контролоръ не си гледа работата, а постоянно отсъствува отъ работа, . . .

Х. Поповъ: И кметътъ не си гледа работата.

М. Такевъ: . . . че градскиятъ контролоръ е извършилъ даже известни злоупотрѣбления, казвамъ, общинскиятъ съвѣтъ, като констатира въ своя протоколъ всичко това, праща този протоколъ на г. министра на вътрѣшнитѣ работи и иска отъ него да вземе мѣрки, за да отстрани този господинъ. Азъ нищо друго не направихъ въ моето питане, освѣнъ да процитирамъ цѣлия протоколъ на общинския съвѣтъ и да попитамъ г. министра, защо на този протоколъ досега не е даденъ надлежния ходъ — ако дѣйствително не му е даденъ такъвъ; ако ли пъкъ му е даденъ ходъ и ако е удовлетворено, че съдържанието му е вѣрно, какви мѣрки мисли да вземе г. министърътъ противъ този чиновникъ? Така щото, добръ ще направи г. министърътъ да се не удивлява, че азъ съмъ му процитиралъ цѣлия протоколъ. Това го направихъ съ желание да не бѣда упрекнатъ въ голословие, а да процитирамъ единъ цѣль документъ съ подписитѣ на градските съвѣтници на втората българска столица. Ако този документъ е фалшивъ, нѣма, освѣнъ г. министърътъ да хване подписавшиятъ и да ги даде подъ съдъ за фалшификация; ако ли той е вѣренъ, нѣма, освѣнъ да хване провинилия се чиновникъ и да го прати тамъ, отдѣто е дошълъ. Сжщо така не азъ твърдя, че той е билъ безъ ценза, а общинскиятъ съвѣтъ въ своя протоколъ пише, че този контролоръ не отговаря на ценза; това нѣщо е донесено на г. министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве, комуто общинскиятъ съвѣтъ се е оплакалъ. Г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве ще провѣри; ако този контролоръ не отговаря на ценза, ще иска отъ надлежния министъръ да го уволни. Както виждате, всичко си е вървѣло по онзи пътъ, който е най-сигурниятъ, да не се заблуждава министерството, да не се заблуждава и парламентътъ, а, напротивъ, възъ основа на официални данни, да се иска приложение на закона, да се иска удовлетворение на една жалба на общинския съвѣтъ на втората българска столица за работи, които непосредствено се касаятъ до управлението на тази община.

Ето защо, отъ отговора на г. министра, въпрѣки моето желание, азъ не мога да бѣда доволенъ, защото и досега не се е отговорило на общинския съвѣтъ, макаръ и протоколътъ да е отъ 28 януарий. Отъ друга страна, макаръ и досега да е констатирана небръжностъ по службата и злоупотрѣбление съ известна общинска сума, мѣрки не сж взети. Най-малкото, което можеше да стане, трѣбваше този господинъ да бѣде отстраненъ. Дѣйствително, отишълъ е тамъ ревизоръ. Но азъ разбирамъ, че, щомъ е отишълъ ревизоръ да ревизира и щомъ общинскиятъ съвѣтъ съ подписитѣ на общинските съвѣтници е донесълъ на министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве, че има известни такива и такива злоупотрѣбления, този господинъ трѣбваше да бѣде отстраненъ. Както и да е, г. министърътъ е пратилъ двама ревизори. Ако тѣзи реви-

зори сж пратени отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве да констатирайтъ не само финансовитѣ сдѣлки на този господинъ, но и въобще неговото управление, азъ нѣма, освѣнитъ да кажа, че добръ е постъпилъ г. министърътъ; но, ако тия ревизори иматъ за цѣль да му провѣрятъ само касата, както обикновено провѣрватъ финансовитѣ ревизори, цѣльта, която гони общинскиятъ съвѣтъ въ Пловдивъ, като моли Министерството на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве да го освободи отъ единъ чиновникъ, който тормози общинското управление, който не изпълнява рѣшенията на общинския съвѣтъ, надлежно утвърдени, който не изпълнява и правилникитѣ на общинския съвѣтъ, сжщо така надлежно утвърдени, . . .

Прѣдседателъ: Напомнямъ Ви, г. Такевъ, че врѣмето, прѣдвидено въ правилника, изтече.

М. Такевъ: Свършвамъ. — . . . цѣльта, казвамъ, не се постига, и, при това положение на рѣшата, азъ съмъ неблагоприятенъ отъ отговора на г. министра.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве.

Министъръ А. Людскановъ: Г. Такевъ най-много радѣе за запазването на закона, и въ дадения случай той трѣбва да ме увери, ако азъ бихъ постъпилъ иначе, а не тъй, както съмъ постъпилъ. Що иска г. Такевъ? Той иска непрѣмънно да се уволни контролорътъ на Пловдивския градско-общински съвѣтъ по неспособностъ, немарливостъ и пр.

М. Такевъ: Не азъ искамъ, а Пловдивскиятъ общински съвѣтъ.

Министъръ А. Людскановъ: Колкото можахъ да направя споредъ закона, азъ го направихъ. Що ми прѣдписва законътъ? Чл. 99 отъ закона за градскитѣ общини, алинея втора казва: (Чете) „ . . . Той — контролорътъ — не може да бѣде уволненъ не по негово желание, освѣнитъ по неспособностъ или немарливостъ, констатирана отъ двама финансови инспектори . . . “ Никакви ревизори отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи не могатъ да ревизиратъ никакъвъ градски съвѣтъ.

Х. Поповъ: Г. Такевъ туря своитѣ демократи погорѣ отъ финансовитѣ инспектори.

Министъръ А. Людскановъ: Ето протокола на Пловдивския градски съвѣтъ, имамъ и обясненията на самия контролоръ, прѣпратени отъ окръжния управителъ, ще чакамъ и резултата отъ ревизията на надлежния финансовъ инспекторъ, и тогава ще видя какво ще направя.

М. Такевъ: Вие най-много пледирате за самоуправление на общинитѣ.

Министъръ А. Людскановъ: Но не такова, каквото бѣше демократическото.

Прѣдседателъ: Пристъпваме къмъ послѣдната точка отъ дневния редъ — докладъ на прошектарната комисия.

Има думата докладчикътъ г. Никола Козаревъ.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Списъкъ 10, № 1.784. Българската академия на наукитѣ е дала едно заявление до Народното събрание, съ което моли да ѝ се опрости 47.199-40 л. дългъ, който тя има къмъ Държавната печатница. Прошектарната комисия прѣпрати това писмо на Българската академия на нау-

китѣ въ Финансовото министерство, за да иска мнѣнието и съгласието на г. министра на финанситѣ; този послѣдниятъ, отъ своя страна, поврѣща своеврѣменно заявлението, като казва, че е съгласенъ да се опрости сумата 31.212-90 л. дългъ на Българската академия на наукитѣ къмъ Държавната печатница. Прошектарната комисия рѣши да се опрости тая сума. Моля Народното събрание да утвърди това рѣшение.

Прѣдседателъ: Конто приематъ рѣшението на прошектарната комисия, да се опрости на Българската академия на наукитѣ сумата 31.212-90 л. дългъ къмъ Държавната печатница, моли, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Докладчикъ Н. Козаревъ: № 1.785. Павелъ Мончевъ отъ гр. Ломъ моли за опрощение сумата 6.039-36 л. сѣдебни разноси. Молбата на Павела Мончевъ се разглежда отъ прошектарната комисия и слѣдъ туй се прѣпрати въ Министерството на финанситѣ. Това послѣдното съ отношение № 5.543 отъ 10 т. м. поврѣща молбата, като излага обстояно цѣлата работа по спора на Мончева, и въ заключение казва: (Чете) „Народното събрание може, ако желае, отчасти да облекчи инженеръ Мончева въ загубитѣ, който той дѣйствително е прѣтрѣпѣлъ съ закриването на фабриката му, да му прости сѣдебнитѣ разноси 6.039-36 л., толкова повече, че сѣгашното материално и сѣмейно положение на Мончева, както това се вижда отъ издаденитѣ документи, не е завидно. Колкото до второто искане на сжция, именно да се изплати вложенитѣ въ фабриката му капиталъ, намирамъ, че то е разрѣшено вече отъ сѣдебната властъ въ отрицателна смисълъ и като така не би трѣбвало до се удовлетворява“. Комисията сжщо е на мнѣние второто искане да не се удовлетвори. Ето защо, г-да, прошектарната комисия рѣши да се удовлетвори молбата на Павела Мончевъ само въ първата ѝ частъ, именно да му се опростятъ сѣдебнитѣ разноси въ размѣръ на 6.039-36 л. Моля почитаемото Народно събрание да утвърди това рѣшение.

С. Бурмовъ: Вижда ли се, че е бѣденъ?

Докладчикъ Н. Козаревъ: Това е рѣшението на комисията. Ако не сте съгласни съ него, вземете думата и кажете Вашето мнѣние.

Прѣдседателъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Стоянъ Бурмовъ.

С. Бурмовъ: Кой е констатиралъ тази бѣдностъ? Не е достатъчно да ни кажете, че е бѣденъ. Дайте ни и други доказателства, че той нѣма никакви имоти, че нѣма ниви и пр. Има фабрика, а прѣдполага се, че има и друго. Азъ съмъ по принципъ противъ въ какво опрощаване, особено на сѣдебни разноси, и бихъ молилъ да не се уважаватъ подобни искания, когато лишаватъ данни, че дѣйствително лицата, отъ които сж отправени, сж бѣдни.

Прѣдседателъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Никола Константиновъ.

Н. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Доколкото моитѣ свѣдѣния се простиратъ, Павелъ Мончевъ е инженеръ и е на държавна служба. Като такъвъ, той не може да иска да му се опрости нищо.

М. Такевъ: Разбира се.

Н. Константиновъ: Азъ мисля, че това рѣшение на комисията трѣбва да се остави безъ послѣдствие. (Нѣкои отъ болшинството ржкоплѣскаха)

Докладчикъ Н. Козаревъ: Прѣдъ видъ на туй, че липсватъ документи, азъ ще оттегля доклада, за да искамъ данни за материялното положение на Павела Мончевъ.

Прѣдседателъ: Значи, прѣдлагате да се отложи докладътъ на туй прошение.

С. Бурмовъ: Какъ да се отложи? Ето, тукъ казватъ, че този господинъ е много богатъ човѣкъ, и трѣбва да се гласува.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Добръ, да се гласува.

Прѣдседателъ: Прави се прѣдложение отъ комисията да се опрости на ломския жителъ Павелъ Мончевъ 6.039-36 л. съдебни разноси по бѣдностъ. Възражава се, че поменатиятъ Мончевъ е държавенъ служител — инженеръ и, слѣдователно, това опрощение не трѣбва да стане.

Министъръ Т. Теодоровъ: Нѣмамъ нищо противъ. Народното събрание е господаръ.

С. Бурмовъ: Да се гласува.

Прѣдседателъ: Които приематъ мнѣнието на комисията, да се опрости сумата 6.039-36 л., моля, да си вдигнатъ ржката. (Менпештво) Не се приема.

Докладчикъ Н. Козаревъ: № 1.786. Заявление отъ свещеникъ Георги Рафаиловичъ. Свещеникъ Рафаиловичъ моли Народното събрание да му опрости 3.151-45 л. Държавата иска отъ него тѣзи пари, защото счита, че той, когато е извършвалъ нужнитѣ, като свещеникъ, длѣжности при Сливенския гарнизонъ, макаръ и пенсионеръ, е получавалъ възнаграждение. Касационниятъ съдъ счита, че това е заплатата и затова иска отъ него да повърне пенсията, която той е получилъ прѣзъ това врѣме на сума 3.151-45 л. Този въпросъ е принципаленъ. Той получава пенсия, но едновременно . . .

Н. Константиновъ: Сега получава ли пенсия?

Докладчикъ Н. Козаревъ: . . . получава и за трѣбитъ едно малко възнаграждение. Въ бюджета за 1902 г. — §§ 21 и 49 — ще видите, че Народното събрание е отпуснало единъ кредитъ въ размѣръ на 40.000 л. за свещеницитѣ, които извършватъ трѣбитъ по полковетъ. Свещеникъ Рафаиловичъ поддържа, че има право да получава и пенсия, и възнаграждение за извършенитѣ трѣби и проповѣди, които е държалъ. Сега, ако почитаемото Народное събрание приеме, че това се счита като заплатата, безспорно е, той е нѣмалъ право да получи пенсията и трѣбва да я върне. Но, отъ друга страна, имайте прѣдъ видъ, че отъ тѣзи възнаграждения държавата не прави одръжки. Ако приемемъ, че дѣйствиелно се считатъ като заплати, трѣбва и на тѣхъ да се правятъ нужнитѣ одръжки, и, отъ друга страна, ще трѣбва при всѣки полкъ да имаме специаленъ държавенъ служител-свещеникъ.

М. Такевъ: Това е работа на сѣдилищата.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Сѣдилищата правятъ това тѣкувано. Прощетарната комисия счита, че възнагражденията, които се даватъ на служителитѣ-свещеници, не могатъ да се считатъ като заплати. Така е прѣдвидено и въ §§ 21 и 49 отъ бюджета. Ние, ако приемемъ да плащаме заплати на свещеницитѣ, тогава нѣма да стигнатъ за цѣлата войска 40.000 л., а трѣбва да дадемъ 150.000 л. възнаграждение за свещеницитѣ. Ето защо прощетарната коми-

сия счита, че е право да се счита възнаграждението не като заплатата и да се опростятъ на просителя тѣзи 3.151-45 л.

С. Бурмовъ: Най-хубаво е да оттеглите доклада на това прошение.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Този въпросъ трѣбва да се разрѣши отъ почитаемото Народное събрание, защото ще видите, че по-нататѣкъ има и друго едно заявление, което е отъ сѣщия характеръ. И него азъ ще докладвамъ едновременно съ първото заявление. То състои въ слѣдното. Държавата иска отъ д-ръ Василь п. Димитровъ 7.261-95 л. Този д-ръ Димитровъ — заявлението му е № 1.651 отъ списъкъ IX — получава за прослужени години държавна пенсия въ размѣръ на 2.066 л. годишно. Прѣдъ видъ на това, че нѣма достатъчно лѣкари, той отива въ Копривщенската община и се усява съ възнаграждение 5 л. дневно да прѣглежда болни, да прѣвѣрява месата, да изпълнява длѣжността на мъртвопрѣвѣрителъ и пр. Той си е правилъ смѣтка, че едновременно съ това ще си получава и 2.066 л. пенсия. Пенсионниятъ фондъ, обаче, счита това възнаграждение за заплатата, и, като така, иска му за тѣзи три години да повърне пенсията, която възлиза въ размѣръ на 7.261-95 л. Отъ това какво слѣдва? Ако почитаемото Народное събрание не се съгласи да опрости тази сума, ще налѣзе, че докторътъ е служувалъ съ 1.800 л. на Копривщенската община, тогазъ, когато той по закона има право да получава 2.066 л. Сега, това е пакъ единъ принципаленъ въпросъ.

И. Толевъ: Това не е наша работа.

М. Такевъ: То е въпросъ на сѣдилищата.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Сѣдътъ се е произнесълъ, че това е заплатата, . . .

М. Такевъ: Тогава, какво искате?

Докладчикъ Н. Козаревъ: . . . и затова двамата тия просители се обръщатъ къмъ Народното събрание. Казахъ ви, комисията въсприе този принципъ, че, когато единъ държавенъ служител получава възнаграждение, а не заплатата, . . .

Министъръ Т. Теодоровъ: И заплатата е възнаграждение, щомъ се усява на мѣсець.

Докладчикъ Н. Козаревъ: . . . има право да си получи и пенсията. Ето защо, и за двѣтъ тия заявления сме рѣшили да молимъ да приеме нашитѣ рѣшения. Обаче, каквото и рѣшение да вземете, нѣмаме нищо противъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Михо Каравасилевъ.

М. Каравасилевъ: Г. докладчикъ! Комисията остави заявлението безъ послѣдствие. Защо Вие сега го докладвате? Азъ участвувахъ въ комисията и зная, че заявлението бѣше оставено безъ послѣдствие.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Има рѣшение на камарата, спорѣдъ което, ако единъ народенъ прѣдставителъ поиска наново да се докладва едно заявление, оставено въ комисията безъ послѣдствие, това заявление се внася на второ разглеждане. Г. Велчо Велчевъ повдигна въпроса за това заявление прѣдъ мене, и затова го разгледахме повторно. Вие не сте правъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: И двамата сте прави.

Прѣдседателъ: Има думата г. Илия С. Бобчевъ.

И. С. Бобчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ на мнѣние да се утвърди отъ Народното събрание рѣшението на комисията, относително свещеникъ Рафаиловича, а така също и относително д-ръ Димитрова. Много хубаво се вижда, че както самитѣ лица, за които се касае настоящето — свещеникъ Рафаиловичъ и д-ръ Димитровъ — така и правителството, въ продължение на мѣседи и години, сж считали, че тѣ не сж били на държавна служба и не сж получавали никаква заплата, като влужащи лица или като чиновници, а сж били, дѣйствително, единъ видъ съ надница. Както свещеникъ Рафаиловичъ, който въ продължение на години вече е получавалъ възнаграждение за извършване на духовни трѣби, така също и д-ръ Димитровъ сж работили съ надница. Това не е никакво възнаграждение и заплата, отъ която да имъ сж правени нѣкакви одрѣжки; самото правителство въ врѣмето, когато тѣзи лица сж служили, е считало, че тѣ не сж на държавна служба. Ето защо, азъ намирамъ, че ще бѣде справедливо да се утвърдятъ рѣшенията на комисията и да се гласува за опрощение сумитѣ и на двамата просители. Иначе, това ще бѣде едно наказание, което ще имъ се наложи съвършено несправедливо, г. г. народни прѣдставители. Тия хора сж получили добросъвестно тѣзи възнаграждения. Защо ние сега да ги принуждаваме да покрѣчатъ нѣкакви суми или пъкъ да имъ се правятъ каквито и да е одрѣжки?

Прѣдседателъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Никола Константиновъ.

Н. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Доколкото азъ разбрахъ отъ доклада на г. докладчика, вижда се, че тукъ работата се касае до създаването на единъ специаленъ законъ за тия двама български граждани. Азъ мисля, че Народното събрание не може да създава специални закони за личности. Този въпросъ се регулира отъ закона за пенсиитѣ; сждилищата сж, които разглеждатъ тия въпроси. Ние нѣмаме право да се намѣсваме въ работи, които сждилищата рѣшаватъ, още повече, що се касае до г. Рафаиловича; тукъ отстрани чувамъ да се говори; че той е получавалъ заплата по вѣдомостъ. Възнаграждение ли е получавалъ, подарѣкъ ли е получавалъ, каквото ще да е получавалъ, но работата е, че е получавалъ пари по вѣдомостъ наравно съ чиновницитѣ, и тамъ се е разписвалъ. Ето защо, азъ мисля, че и двѣтѣ прошения трѣбва да останатъ безъ послѣдствие.

Прѣдседателъ: Има думата силистрѣнскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Годоръ Пчеларовъ.

Т. Пчеларовъ: Азъ зная добръ, че свещеникъ Рафаиловичъ е получавалъ заплата по вѣдомостъ, а не възнаграждение.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Той ги е получавалъ като възнаграждение.

Т. Пчеларовъ: По вѣдомостъ е получавалъ.

И. С. Бобчевъ: Не е вѣрно.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Получавалъ е възнаграждение по §§ 21 и 49 отъ бюджета.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Азъ съмъ си далъ мнѣнието. За д-ръ Димитрова съмъ казалъ, че нѣма право, а за Рафаиловича — да се удовлетвори; друго нѣма какво да кажа.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Ако отхвърлите едното, ще отхвърлите и другото.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Защо не кажете, че г. министърътъ на финанситѣ не е съгласенъ да се удовлетвори заявлението на г. Димитрова? Той заявява, че не е съгласенъ съ искането на послѣдния и Вис трѣбваше да ни каже това, за да го знаемъ.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Едното заявление е пращано въ Военното министерство, а другото е пращано въ Финансовото министерство.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Най-хубаво бѣше да не ни занимаватъ послѣдния день съ опрощения на суми.

Прѣдседателъ: По прошенieto на свещеникъ Рафаиловича ще положатъ на гласуване мнѣнието на комисията тѣй, както се изложи отъ г. докладчика. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ това мнѣние, да си вдигнатъ ржката. (Мѣншество) Събранието не приема.

Ще положатъ на гласуване заявлението № 1.651 на д-ръ Васила п. Димитровъ. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ да се опрости на просителя сумата 7.261.95 л., съ което е съгласна комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мѣншество) Събранието не приема.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Ще докладвамъ, отъ списъкъ V, заявление № 1.782, отъ настоятеля на манастиря „Св. Никола“, при с. Държина, Царибродска околия, съ което моли за опрощение на данѣци. Заявлението е пращано въ Финансовото министерство и послѣдното е дало съгласието си да му се опростятъ 59.80 л. Комисията моли Събранието да утвърди това рѣшение: да се опростятъ на манастиря „Св. Никола“ 59.80 л.

Прѣдседателъ: Които сж съгласни да се опрости на манастиря „Св. Никола“ при с. Държина, Царибродска околия, сумата 59.80 л. отъ данѣкъ за годинитѣ 1908, 1909 и 1910, съгласно рѣшението на прошетарната комисия, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Заявление № 1.781 отъ настоятеля на манастиря „Св. Кирикъ“ при с. Смиловци, Царибродска околия, съ което моли да се опростятъ 1.289.92 л. манастирски данѣци. Това заявление го пращаме въ Финансовото министерство, за да даде своето мнѣние. Финансовото министерство, съ отношение № 2.923, прѣдъ видъ на това, че манастирътъ има много малодоходни приходи, съ които не може да покрива своитѣ редовни разходи, е на мнѣние да се опростятъ дължимитѣ данѣци само за 1908—1910 г. включително въ размѣръ на сума 519.35 л.

Комисията рѣши да се опрости само сумата 519.35 л. Моля Събранието да утвърди това рѣшение на прошетарната комисия.

Прѣдседателъ: Моля народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни да се опрости на манастиря „Св. Кирикъ“ при с. Смиловци сумата 519.35 л. по даждия отъ 1908—1910 г. включително, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Заявление № 1.777 отъ Иванъ В. Икономовъ отъ гр. София, съ което моли да му се опростятъ 431.40 л. сѣдебни разноси. Това

заявление е пращано въ Финансовото министерство, което съ отношение № 2.793 отъ 8 мартъ т. г. казва: „Повръщамъ заявлението съ мнѣние да се прѣдстави на усмотрѣнието на Народното събрание.“

Прошетарната комисия, обаче, като взе прѣдъ видъ материялното положение на просителя, рѣши да се опростятъ на Ивана В. Икономовъ, жителъ отъ София, 431-40 л. сѣдебни разноси.

Прѣседателъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Стоянъ Бурмовъ.

С. Бурмовъ: Г. г. народни прѣдставители! По-отдѣлъ разрѣшихмо такъвъ единъ въпросъ. Азъ не зная кой е Иванъ Икономовъ, но казахте, че сѣдебни разноси нѣма да опрощаваме, освѣнъ тогавъ, когато има несъмнѣни данни, че лицето е толкова бѣдно, щото не могатъ да се събератъ. Не е достатъчно само вие да кажете, че е бѣденъ; нека г. министрътъ каже на какво е мнѣние.

Обаждатъ се: Да се гласува.

П. Петрановъ: Разносикътъ, за който става дума, еж отъ военно-полевия сѣдъ и затуй моля Народното събрание да приеме прѣдложението на комисията.

Прѣседателъ: Ще се гласува. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се опрости на Ивана В. Икономовъ сумата 431-40 л. сѣдебни разноси, по мнѣнието на прошетарната комисия, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Заявление № 1.448 отъ списъкъ IX. Аврамъ К. Поповъ отъ Ломъ моли да му се опростятъ 331 л. и лихвитѣ, които се искатъ по дългъ отъ покойния му братъ. Братъ му е станалъ поржчителъ на нѣкой секретарь-бирникъ, който е злоупотрѣбилъ. Той се е поминалъ, обаче не е оставилъ никакъвъ имотъ въ наслѣдство на брата си.

М. Такевъ: Да се откаже отъ наслѣдство.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Не е знаелъ да се откаже, види се, и тѣзи пари се искатъ отъ него. Прѣдъ видъ на туй, че самиятъ просителъ е много бѣденъ, съгласно удостовѣрението тукъ,...

П. Станчевъ: Отъ Карлово ли е?

Докладчикъ Н. Козаревъ: Не, отъ Ломъ. — ... и прѣдъ видъ на туй, че той не е наслѣдилъ отъ покойния си братъ никакъвъ имотъ, комисията рѣши да моли Събранието да приеме да му се опрости сумата.

И. Толевъ: Да даде едно заявление въ сѣда и да се откаже отъ наслѣдство. Нѣма защо да се гласува.

Д. Мицайновъ: Нѣма никакво наслѣдство.

Прѣседателъ: Ще се гласува. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ да се опрости на Аврама К. Поповъ отъ Ломъ сумата 331 л., дължими по поржчителство отъ покойния му братъ, както о рѣшила прошетарната комисия, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Заявление № 1.633. Г. г. народни прѣдставители! Това заявление е отъ Хубенъ Бокювъ отъ с. Соколаре, Бѣлослатинска околия. Просителътъ е учителствувалъ 24 години и

за послужено врѣме има само 5 л. пенсия. Самичкиятъ той е на около 70 години; сакатъ е съ едната ржка и слѣтъ съ едното око. Прѣдъ видъ на туй негово положение, комисията рѣши да моли Събранието да му отпусне 30 л. народна пенсия.

Прѣседателъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Тошо Поповъ.

Т. Поповъ: Г. г. народни прѣдставители! Хубенъ Бокювъ е учителъ отъ турско врѣме и този човѣкъ днесъ живѣе въ най-мизерно положение. Пенсията му е малка и за това отива да се цѣнява овчаринъ, за да се прѣхранва. Моля Народното събрание да бже по-щедро и да му даде една по-прилична пенсия.

Н. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣдлагамъ да му се даде 50 л. мѣсечна пенсия.

Т. Поповъ: Достатъчни му сж 30 л.

Прѣседателъ: Ще се гласува. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ да се отпусне на Хубена Бокювъ отъ с. Соколаре, Бѣлослатинска околия, народна пенсия отъ 30 л. мѣсечно, както прѣдлага комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Заявление № 1.673. Това заявление е отъ Невѣна Кънчева, дъщеря на покойния министъръ Василъ Кънчевъ. Г-да! Знаете въ какво положение бѣ убилъ покойниятъ Кънчевъ. Господжиката моли Народното прѣдставителство, прѣдъ видъ на туй, че слѣдва на западъ и пенсията, която получава, отъ 111 л., и е недостатъчна да може да се издържа и прѣживѣва, да ѝ се увеличи въ размеръ да може да довърши образованието си на западъ. Комисията рѣши, да ѝ се увеличи пенсията, додѣто свърши своето образование, на 200 л.

Прѣседателъ: Ще се гласува. Ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прѣдложението на прошетарната комисия, да се увеличи пенсията на Невѣна Кънчева, докато довърши образованието си, на 200 л., моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

С. Бурмовъ: Срокетъ докога е?

Докладчикъ Н. Козаревъ: Докогато довърши висшето си образование.

Нѣкой отъ болшинството: Може да го не свърши никогда.

Докладчикъ Н. Козаревъ: Г. г. народни прѣдставители! По-голяма частъ отъ васъ вѣрвамъ да сте подписали едно прѣдложение, което г. Бръшляновъ поднасяше.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Какво стана съ заявлението на жената на покойния Константинъ Малковъ? Напицѣхте да го докладватъ?

Докладчикъ Н. Козаревъ: Не е у менъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Ами кѣдѣ е?

Докладчикъ Н. Козаревъ: Трѣбва да е у другия докладчикъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Споредъ списъка, на Вашъ докладъ е.

Докладчик Н. Козаревъ: Сега ще дойда до него.

Г. г. народни прѣдставители! Прѣдъ видъ на туй, че това прѣдложение, внесено отъ г. Бръшляновъ и г. Георги Николовъ, е законодателно, прошектарната комисия, като взе прѣдъ видъ миналото на покойния Александъръ. Радевъ, отъ друга страна, като взе прѣдъ видъ заявлението на г-жа Любича Найдентъ Бенева, рѣши да ходатайствувамъ прѣдъ Народното събрание да се отпусне една народна пенсия на г-жа Олга Александъръ Радева и на нейнитѣ четири малолѣтни дѣца, както и на г-жа Любича Найдентъ Бенева и на нейнитѣ петъ малолѣтни дѣца, въ размѣръ на 300 л. мѣсечно, дотогавъ, докогато момчетата навършатъ своето пълнолѣтие, а дѣвицитѣ докато постигнатъ въ бракъ. Слѣдъ това, безспорно, тѣзи пенсии съразмѣрно ще имъ се намалятъ.

Ето защо, моля, г. г. народни прѣдставители, да приемете това прѣдложение на прошектарната комисия, да се отпусне на двѣтѣ вдовици и на сирацитѣ имъ по 300 л. мѣсечно народна пенсия.

Прѣдседателъ: Има думата ловчанскиятъ народенъ прѣдставителъ г. д-ръ Асѣвъ Златевъ.

Д-ръ А. Златевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ виждамъ, че тѣзи народни пенсии почнаха да се отпущатъ тѣй щедро, че ще дойде работата дотамъ, че всѣки, който влиза въ Народното събрание, ще трѣбва да излѣзе съ една пенсия, за народни заслуги, какво тия хора дѣйствително сж заслужили на народа си за народна пенсия. Излиза, че щомъ едно сѣмейство на единъ бившъ министъръ остане безъ срѣдства, Народното събрание трѣбва да гласува и да стовари неговата поддръжка на гърба на българския народъ. Менѣ ми се струва, че партиитѣ никога не трѣбва да гласуватъ пенсии на хора изъ тѣхната срѣда. Всичкиятъ мой уважения къмъ покойния д-ръ Радевъ, но азъ мисля, че неговото сѣмейство не е въ такова бѣдно положение, за да има нужда да се издържа отъ държавата. Даже да приемемъ, че е въ бѣдно положение, това не ще рече още, че българскиятъ народъ е длъженъ да го издържа, защото, ако той е билъ министъръ на този народъ, той е билъ съ запята и е могълъ да си направи състояние, както други направиха грамадни къщи въ София. Това, като казвамъ по отношение на покойния Радевъ, то се отнася и до другото прошение, което е отъ сѣщата категория. Ето защо, азъ намирамъ, че трѣбва да бждемъ прѣдпазливи при отпускането на тия пенсии, още повече когато ги подвеждаме подъ тази норма — народни пенсии за заслуга. Тия заслуги въ нищо не сж проявени. Г. докладчикътъ трѣбваше да покаже заслугитѣ на лицата, за които се иска отпускане на пенсия.

Азъ моля почитаемото народно прѣдставителство да остави тѣзи заявления безъ послѣдствие.

Прѣдседателъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣди да дамъ думата на народнитѣ прѣдставители, които сж записани, бихъ ги молилъ не само да бждатъ кси, но сжщо да иматъ прѣдъ видъ, че въпроситѣ, които сж повдигнати, сж отъ деликатенъ характеръ и най-хубавото е да се рѣшаватъ съ вдигане на рѣка. Всѣко говорене, чини ми се, може да уврѣди, отколкото да ползува, както ония, които сж на мнѣнието на комисията, така и онѣзи, които сж на противното мнѣние.

Има думата г. Стоянъ Бурмовъ.

С. Бурмовъ: Когато говоримъ за народни пенсии, най-малко трѣбва да държимъ смѣтка за личноститѣ; ние трѣбва да държимъ смѣтка най-напрѣдъ за принципъ. Азъ мисля, че ако е специално за г. Радева, Богъ да го прости, ние бихме обидили паметта му,

ако дадемъ пенсия на неговото сѣмѣйство. Той въ своето завѣщание отказа да го погребатъ на държавни разноски, той прояви тогава такава скромностъ и се издигна тѣй високо, че ако ние вземемъ сега да дадемъ народна пенсия на сѣмѣйството му, менѣ ми се струва, че ще обидимъ паметта му.

Г. Николовъ: Азъ, заедно съ г. Бръшляновъ смо направили прѣдложението. Щомъ като ставатъ такива прѣрѣкания, оттегляме прѣдложението си.

А. Кипровъ: Стоянъ Бурмовъ досега мълчеше, а сега само глупости говори.

С. Бурмовъ: На всѣки случай, казвамъ истината.

А. Кипровъ: Не те е срамъ!

С. Бурмовъ: Азъ знаа, че народна пенсия се дава само тогава, когато се направятъ на тази държава нѣкои особени заслуги. Говорихме не еднѣжъ по този въпросъ, говорихме и по-миналата сѣбота, говорихме и миналата. Опредѣлете, г-да, мѣрката, съ която ще мѣрите заслугитѣ; какви заслуги сж тѣзи, които заслужаватъ да бждатъ възнаградени съ нѣкаква пенсия. Да направите особени заслуги, да рискувате положение, животъ, да направите нѣщо повече отъ туй, което сте длъжни да направите като граждани на тая страна, тогава разбирамъ да ви дадемъ една награда, една народна пенсия. Ще излѣзе, тогава, както забѣлѣжи г. д-ръ Златевъ, че щомъ като сте били нѣкога министъръ, това е достатъчна заслуга, за да получите вие или вашето сѣмѣйство народна пенсия. Азъ не познавахъ добръ г. Бенева. Слушахъ едно врѣме въ вѣстникитѣ, Богъ да го прости, . . .

Прѣдседателъ: Моля Ви се, г. Бурмовъ.

С. Бурмовъ: Не говоря нищо лошо.

Прѣдседателъ: Отъ прѣрѣкания нѣма нужда. Достатъчно е да кажете, да-ли сте съгласни или не.

С. Бурмовъ: Ако вие мислите, че всички, които бждатъ министри, трѣбва въ послѣдствие да бждатъ осигурени, турете единъ специаленъ членъ въ закона за пенситѣ, и кажете, че който е билъ министъръ, трѣбва да получава пенсия, но не дѣйте имъ дава пенсия подъ формата на народна пенсия, защото съ това профанирате само понятието народна пенсия.

Прѣдседателъ: Има думата г. Петъръ Папанчевъ.

П. Папанчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ нѣма да говоря за пенситѣ. Дѣйствително, двамата прѣдговоривши се изказаха достатъчно, но, споредъ мене, не бѣше врѣме сега, въ послѣдното засѣдание, когато ще се закрива сесията, по такъвъ единъ начинъ да се правятъ отъ трибуната нѣкакви прѣдложения. Кждѣ бѣше туй прѣдложение прѣди една недѣля, прѣди двѣ недѣли, да се раздаде, да се обсжди? Азъ се абстрахирамъ отъ това, кои сж лицата, на които трѣбва да се отпусне пенсия, но туй прѣдложение напечата ли се, раздаде ли се, за да могатъ г. г. народнитѣ прѣдставители да го изучатъ?

Министъръ Т. Теодоровъ: Отдава е напечатано и раздадено.

П. Папанчевъ: Добръ, раздадено е, но защо не се разгледа по-напрѣдъ, когато имаше повече врѣме, ами сега, въ днешното засѣдание, когато бързаме да прокараме законитѣ, да се дава една пенсия на одного, друга — на други, трета — на трети? Менѣ

ми прави впечатлѣнис, г. г. народни прѣдставители, че отзаранѣ имаше сума хора дошли отъ провинцията да се молятъ, защото хлѣбътъ отъ устата имъ се взема, а пъкъ днесъ съ тѣзи два списъка се отпущатъ повече отъ 80 хиляди лева за пенсии. Азъ пакъ казвамъ, че не говоря за тѣзи двѣ лица, да-ли иматъ право на пенсия или не, но по таквъ единъ начинъ, въ послѣдното засѣдание да се отпущатъ пенсии, не съмъ съгласенъ.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на пропетарната комисия — да се отпуснатъ прѣдлаганитѣ пенсии на семействата на покойнитѣ бивши министри д-ръ Александъръ Радевъ и Найдентъ Беневъ, въ прѣдложения размѣръ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Министъръ Т. Теодоровъ: До достигане съвѣршеностѣе отъ мжжкитѣ дѣца и до оженване на жонскитѣ, като ще се спада за всѣко едно отъ пенсията съотвѣтната частъ.

Прѣдседателъ: Има думата докладчикътъ г. Петъръ Петрановъ.

Докладчикъ П. Петрановъ: Ще ви докладвамъ заявление № 1506 отъ списъкъ VIII. Заявление отъ Георги В. Даскаловъ, жителъ софийски. Съобщава, че прѣзъ мѣсецъ декемврий 1894 г. фирмата Михаилловски & Хайребедиянъ сключила съ държавата договоръ за експлоатация на бирената фабрика Павлово за 15 години съ годишенъ наемъ 56.100 л. — ще ви прочета подробно заявлението, за да бждете по-добрѣ освѣтлени, г. г. народни прѣдставители — (Чете) . . . и, по едно стечение на обстоятелствата и неблагоприятие отъ моя страна, азъ бѣхъ въвлеченъ да стана поржчителъ на контракта за помнатата фирма, като ми се обясняваше, че това е само за една проста формалностъ.

„Сжщата фирма Михаилловски & Хайребедиянъ приблизително по това врѣме взема отъ държавата направата и на варненското пристанище. За голѣмо мое нещастие, фирмата Михаилловски & Хайребедиянъ не можа да експлоатира фабриката „Павлово“ по причина на голѣмитѣ недостатѣци, които имаше още при наемането ѝ въ нея по нѣмане нужнитѣ машини, змийници, ледници и пр. и пр. и работѣше примитивно, съгласно закона за задълженията и договоритѣ, тъй като тя тогава още не отговаряше за цѣлѣта, за която се даде, понеже бѣше почти срутена и въ продължение на нѣколко врѣме тя не е могла да плаща редовно наема поради високия наемъ и недостатѣцитѣ въ нея, и затова Министерството на финанситѣ бѣше дало заповѣдъ да се правятъ прихвѣщания за неплатения наемъ на „Павлово“ отъ ситуациятъ на варненското пристанище. И дѣйствително, одържаха се тогава за двѣ рати 56.100 л. Но прѣзъ 1898 г. стана промѣна на министерството и Михаилловски & Хайребедиянъ подали заявление въ министерството и искали да не имъ се правятъ вече одържки за наема отъ „Павлово“ отъ ситуациятъ на варненското пристанище и Министерството на финанситѣ уважило това тѣхно заявление. Захъснитѣ наемѣ въ послѣдствие останали неплатени и поонже и слѣдъ многото отсрочвания тѣ пакъ не плащали наема, една тогава вече министерството отнело експлоатацията на фабриката „Павлово“ отъ тѣхъ и възложи по търгъ върху сегашния наемателъ г. Гълъбаровъ за 33.000 л. годишенъ наемъ, като държавата му е инсталирала всичкитѣ най-модерни машини; построи нови инсталации; електрическо освѣтление, изкуствено изстудяване и въобще всичко нужно за произвеждане на пиво по най-модеренъ и усвѣршенствуванъ начинъ и по

послѣдната дума на техниката. И на това отгорѣ на г. Гълъбаровъ му се даде и единъ значителенъ оборотенъ капиталъ съ 6% лихва. И при всички тия улеснения и подобрения на фабриката „Павлово“, доколкуто ми е извѣстно, днесъ-заднесъ тази фабрика не е въ положение да си плаща наема.

„Прѣзъ туй врѣме, обаче, Михаилловски & Хайребедиянъ направилъ прѣхвѣрляне на варненското пристанище върху едно анонимно дружество, съ съгласието на държавата, за което се породѣ въ послѣдствие и държавенъ сждъ, прѣдметъ на който бѣше и това прѣхвѣрляне и за което прѣхвѣрляне новото анонимно дружество трѣбваше да поеме и заплати за дълъ на фирмата Михаилловски & Хайребедиянъ къмъ трети лица 200.000 л. на нѣкоя си фирма въ Пловдивъ, когато, напротивъ, държавата въ това врѣме, прѣди да си даде съгласието, можеше и бѣше длъжна да направи прихвѣщане за своето вземане по наема въ Павлово, а не да плаща чужди дългове. Но независимо отъ това, държавата пакъ е имала възможностъ да направи и слѣдъ това прихвѣщане, когато е дала съгласието си да стане прѣхвѣрлянето, защото Михаилловски & Хайребедиянъ сж имали да взематъ тогава по ситуация отъ Министерството на общественитѣ сгради около 507.000 л., споредъ едно удостовѣрение отъ Дирекцията на желѣзницитѣ — което по-послѣ ще прочета — „приложено къмъ сждебното дѣло, и пакъ не го е направила. Тогава, защо азъ съмъ кривъ да отговарямъ за опущения, направени отъ самата държава? За всичко това мене, като на поржчителъ, ми бѣше неизвѣстно и чакъ когато се заведе дѣло противъ Михаилловски и Хайребедиянъ и поржчителитѣ, тогава вече узнахъ всичко, но вече бѣше много късно, за да взема каквито и да е мѣрки за запазване интереситѣ ми, когато държавата е могла да стори това, безъ да уврѣжда ничии интереси.

„Слѣдъ отдаване фабриката на г. Гълъбаровъ, държавата заведе дѣло противъ Михаилловски & Хайребедиянъ и поржчителитѣ имъ — въ това число и мене — за една баснословна сума, възлизающа днесъ близо на 750.000 л. и дѣлото се води въ тритѣ инстанции, и тая фирма биде осждена да заплати на държавата сумата, а поржчителитѣ се осждиха условно да заплатятъ, споредъ както гласи присъдата: „Само въ случай на несостоятелностъ на фирмата Михаилловски & Хайребедиянъ, да заплатятъ поржчителитѣ“. Държавата е взела противъ мене и втория поржчителъ Н. Ганчовъ изпълнителенъ листъ и е наложила запоръ върху заплатата ми, единствено отъ която се прѣпитава семейството ми.

„Отъ всичко горѣизложено и отъ самото дѣло, което се намира въ министерството, отъ което, ако поискате свѣдѣния, вие ще се увѣрите и убѣдите, че азъ, като съмъ ималъ нещастieto да стана поржчителъ на фирмата, която е имала договоръ съ държавата за фабриката „Павлово“, невинно страдамъ и несправедливо ми се взема залъка, като се посѣга върху една нищожна сума отъ заплатата ми, единствено отъ която очаква семейството ми и съ която държавата нѣма да бжде удовлетворена, толкозъ повече, че сумитѣ, които се искатъ отъ мене, сж прѣдполагаеми, фиктивни. Азъ не дължа на държавата нищо като прѣмъ длъжникъ, нито пъкъ отъ данъци или отъ бюджетни суми или друго нѣщо, а само просто по нещастие билъ поржчителъ, когато, напротивъ, държавата е виновна за всичко, че на врѣмето нито ми е извѣстила и нито е направила нищо за одържане на суми, както е правила въ началото и е одържала отъ ситуациятъ, и е имала възможностъ и по-послѣ да направи това, и не го е направила, а става причина да се разорятъ невинни семейства, когато държавата нѣма за цѣлъ да съсипва и унищожава своитѣ данѣкоплатци, а, напротивъ,

търбва да ги подпомага, а още повече, че това дѣло е отъ такова естество, че държавата отъ това поржчителство не е оцетена абсолютно съ нищо.

„Г. прѣдседателю! Отъ догукъ изложеното само въ краткъ, азъ съмъ увѣренъ, че Вие ще се убѣдите въ голѣмата несправедливостъ, която ми се нанесе за чужди грѣхове и за опущения, направени изключително отъ самата държава. Моля Ви най-покорно да внесете настоящата ми молба въ Народното събрание за опрощение на сумата и апелирамъ на човаността на г. г. народните прѣдставители за тяхното справедливо рѣшение.“

Удостоверението, за което поменахъ, гласи: (Чете) „Дирекцията за постройките на желѣзницитѣ и пристанищата удостоверява, че извършенитѣ работи по постройката на варненското пристанище отъ прѣдприемачитѣ Михаилевски и Хайребедиянъ до 1 августъ 1900 г. възлизатъ, споредъ приврѣмнатата имъ ситуация подъ № 41, на сума 2.904.618-32 л., а изплатени до 1 септември 1900 г. 2.298.393 л., като се прибави и сумата 99.037 л., отпусната чрезъ варненския окръженъ управителъ на 13 септември сѣщата година, за изплащане на работниците и други за сметка на горѣказанитѣ прѣдприемачи, цѣлата изплатена сума възлиза на 2.397.430 л. Настоящото удостоверение се дава на софийския държавенъ адвокатъ съгласно прѣдмету подъ № 433 отъ 7 мартъ т. г. Директоръ: (Подп.) Ст. Сарафовъ. Началникъ на административното отдѣление: (Подп.) Т. И. Джабаровъ. За счетоводителъ: Загорски. Върно, софийски държавенъ адвокатъ: Кърджиевъ.“

Значи, извършени работи за 2.904.618-32 л., а изплатени всичко 2.397.430 л.; имало е, значи, изплатѣ въ 1 септември 1900 г. 507.188-32 л., тогава, когато държавата е дала съгласието си за прѣхвърляне на прѣдприятието и съгласно една телеграма отъ министъръ Тончева, която, по вѣрка вѣроятностъ, се намира въ дѣлото на държавния съдъ, да стане прѣхвърлянето, ако се изплати една сума отъ около 200 хиляди лева на фирмата Михаилевски и Странски. Простетарната комисиия, като взе прѣдъ видъ, че поржчителитѣ не сѣ виновни, че на врѣме сѣ прѣдупрѣдили държавата да не става прѣхвърлянето, докато не се освободятъ съответнитѣ суми, е на мнѣние да се освободятъ отъ по-нататѣшна отговорностъ, т. е. да имъ се опрости сумата 361.724-07 л.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Г. Петрановъ! Тѣзи книжа, които четохте, официални документи ли сѣ, или чернови?

Докладчикъ П. Петрановъ: Чернови.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Тогава, Вие ни четете книжа, въ достоверността на които не можемъ да бъдемъ увѣрени.

Докладчикъ П. Петрановъ: Удостоверението е официаленъ документъ.

Н. Мушановъ: Азъ моля г. докладчика да оттегли това прошение, за да не ставатъ дебати въ последния денъ.

Докладчикъ П. Петрановъ: Не мога да го оттегля, г. Мушановъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Никола Константиновъ.

Н. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Най-напрѣдъ азъ ще обърна вашето внимание върху факта, че тукъ се иска да опростимъ една сума на нѣколко български граждани подъ едно общо име „Георги Даскаловъ и др“. Прѣди всичко, за да опро-

щава Народното събрание, търбва да знае кому опрощава, а пъкъ отъ думитѣ „и други“, не може да знае Народното събрание кому опрощава и заслужава ли той такова опрощение. Отъ друга страна, г. г. народни прѣдставители, както чухте отъ г. докладчика, работата тукъ е чисто съдебна, а Народното събрание не може да влиза въ разисквания на съдебни спорове. Комисиията, каза ни г. докладчикътъ, като взела прѣдъ видъ, че държавата, когато е имала паржа отъ Михаилевски-Хайребедиянъ 500 хиляди лева, не ги е одържала, за да се осигури, заради туй счита, че сега търбвало да опрости на г. Георги Даскаловъ и др. дължимата сума. Азъ мисля, г. г. народни прѣдставители, че държавата не е била длъжна да прави никакви даже одрѣжки, не е била длъжна даже да се грижи за туй, когато има на срѣща си такива поржители, каквито сѣ „Даскаловъ и др.“ Шомъ нейниятъ поржителъ е сигуренъ — г. Даскаловъ и др. — нѣма защо да се грижи заради него. Слѣдователно, и въ туй отношението комисиията си е поставила криво въпроса, за да дойде до едно криво заключение. Прочее, г. г. народни прѣдставители, за да не отнесамъ и тѣй малкото врѣме, съ което разполагаме, азъ ще моля Народното събрание да се съгласи да остави това прошение безъ послѣдствие, а просителътъ или държавата да се отнесе до съда, защото въпросътъ е чисто съдебенъ, споредъ както се докладва отъ г. докладчика. Съгласно нашата конституция, ние не можемъ да влизаме въ разбирателство на спорове, които сѣ отъ компетентностъ на съдебната властъ.

Прѣдседателъ: Има думата пловдивскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Михаилъ Такевъ.

М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Г. просителътъ, като обвинява държавата, че тя своеврѣменно не си взела аладжакъ отъ своитѣ длъжници, които сѣ взели подъ наемъ експлоатацията на пивоварната фабрика, казва: „Нѣма защо ние, двамата поржители да плащаме“. Да-ли поржителитѣ сѣ прави или не, да-ли търбва да платитъ или не, да-ли държавата своеврѣменно не е прѣдявила своя искъ противъ прѣмитѣ длъжници, това не е наша работа. Чл. чл. 643, 644 и 645 отъ закона за задълженията и договоритѣ ясно и категорически разрѣшаватъ въпроса. Г. поржителътъ нма право само да посочи на кредитора срѣдствата за издълженieto на креанса, и ако, въпрѣки това, тѣ не стигнатъ, тогава, пакъ по указаниия въ закона редъ, може да се освободи. Какво виждаме ние? Ние виждаме поржителитѣ прѣвъ всичкото врѣме знаятъ — тѣ сѣ вятрѣ въ тази компания — какъ се манипулира съ одрѣжкитѣ по исканията отъ варненското пристанище, и най-послѣ самитѣ тѣ, като знаятъ какъ се изплащатъ тѣзи суми, като чакатъ да се издължи всенцѣло дружеството, да си вземе своитѣ пари отъ държавата, не само не се обръщатъ къмъ съда противъ държавата, не само не искатъ да ѝ посочатъ срѣдства да се обезпечи, но, напротивъ, бидейки тѣ сами въ цѣлата тази игравъ и втора компания, явяватъ се прѣдъ камарата и казватъ: „Опростете ни да не плащаме това, което бѣхме длъжни да платимъ на държавата, като поржители на Хайребедиянъ-Михаилевски“. Ако не бѣхъ прочелъ мнѣнието на Финансовото министерство, азъ веднага бѣхъ помолилъ г. докладчика да повърне това заявление на подателитѣ му, съ което искатъ да имъ се опростятъ нѣколко стотинъ хиляди лева въ 12 ч. на деня, когато закриваме Народното събрание, по прѣписи отъ нѣкакви документи, съдържанieto на които не знаемъ и не можемъ да проверимъ. Азъ бѣхъ молилъ г. докладчика да оттегли заявлението, да го прати на г. министра на финанситѣ; г. министърътъ на финанситѣ да сезира юрисконсулта върху тази материя, за да не се ангажира

нишото неговата макаръ и нравствена отговорност, нишото отговорността на парламента, че така, на бърза ръка, могат да се опрощават дължими суми отъ грамадни държавни предприятия на прѣмитѣ тѣхни длъжници, и на коевни такива, поржители. Защото, речете ли по този начинъ да опрощавате тѣзи грамадни стотини хиляди лева на държавнитѣ прѣдприемачи, азъ ви увѣрявамъ, вие нѣмате вече нравственото право да търсите изпълнение на договоритѣ, сключени отъ частнитѣ прѣдприемачи съ държавата, когато тѣ ги изпълняватъ недобросъвестно, когато тѣ не си изпълняватъ задълженията, защото ще кажатъ: „Ще намѣримъ единъ удобенъ моментъ, когато туй или онуй стане въ тази държава, за да не кажа думи, които могат да фразиратъ, ще внесемъ едно прошение и въ навечерието на закриване сесията ще се прѣтупа“. Това нишото е въ интереса и престижа на парламента, нишото е въ интереса и престижа на Министерството на финанситѣ.

Г. финансовиятъ министръ прѣдоставя право на Народното събрание да рѣши въпроса. Никакъвѣ въ страната не е властна да прѣдостави нѣкакво право на парламента. Парламентътъ има това право мимо желанието на тази или онази власт; парламентътъ има право да опрощава или не, мимо желанието на този или онзи. Слѣдователно, когато парламентътъ праща едно заявление да иска мнѣнието на дадена властъ въ страната, иска да чуе нейното мнѣние за или противъ; азъ бихъ желалъ да чуя мнѣнието на г. министръ Теодора Теодоровъ, който дава доказателства, че се старае да защитава интереситѣ на страната — не се съмнѣвамъ въ това, както всѣки министръ на финанситѣ е длъженъ да защитава интереситѣ на фиска — бихъ желалъ да чуя мнѣнието на г. министра на финанситѣ, може ли да се опростятъ тѣзи нѣколко стотини хиляди лева, и когато ще го чуемъ, пакъ ние ще бъдемъ върховни господари тукъ, да-ли да се подчинимъ или не, т. е. да-ли да вземемъ това мнѣние подъ внимание или не. Но въ всѣки случай, азъ съвършено не одобрявамъ този начинъ на постъпване: Министерството на финанситѣ, което питае за мнѣние, да каже: „Вие сте господари да направите това“. Ние го знаемъ. Елементарно начало е, че парламентътъ може да го направи, та нѣма пужда да ни се прѣдоставя това право, което имаме дадено отъ самата конституция, но ние бихме желали, казвамъ, да знаемъ положителното мнѣние на министерството, и то основано върху данни, находици се въ архивата на министерството, да чуемъ мнѣнието и на това министерство. И понеже знамъ, че г. министрътъ на финанситѣ не е ималъ достатъчно врѣме да чуе пъкъ мнѣнието на находчицѣтъ се тамъ юриконсулти и други вѣщи хора, които боравятъ съ тѣзи смѣтки; защото виждате, че тѣ сѣ отъ 10—15 години насамъ, то азъ пакъ моля г. докладчика да оттегли това заявление, да го прѣпрати на г. министра на финанситѣ, а г. министрътъ на финанситѣ, който присъствува тукъ, ще сезира съ този въпросъ своитѣ юриконсулти, ще сезира съ него всички хора, които сѣ боравили съ тази материя и ще му направятъ единъ обстоенъ докладъ, ще прочуимъ този докладъ тукъ и когато ще се върнемъ въ камарата на втора сесия, тогава ще имаме възможностъ при пълно знание на вѣщата да кажемъ своята дума, а не сега на бърза ръка, когато всички чакаме съ нетърпѣние да се прочете указътъ и да си отидемъ да починемъ слѣдъ четиримѣсечно засѣдаване.

Прочее, моля г. министра да се съгласи да повърнемъ това заявление въ министерството, да го прочуимъ той по-обстойно и да ни го повърне тукъ прѣзъ октомврийската сесия съ едно ясно и категорично мнѣние на Финансовото министерство.

Прѣдседателъ: Има думата г. д-ръ Асѣнъ Златевъ.

Д-ръ А. Златевъ: Азъ поддържамъ същото мнѣние, че туй прошение трѣбва да се прѣпрати за ново и основно изучаване, защото такава една сума не може тѣй на бърза ръка, въ 12 ч., когато се закрива камарата, да се опрости. Ние нѣмаме възможностъ да схванемъ даже всички тия работи, а би трѣбвало да ни се даде възможностъ да ги прочуимъ по-добру, самото Финансово министерство да даде положително своето мнѣние и тогава да се произнесе. Затова азъ ще моля да се прѣпрати заявлението наново на Финансовото министерство, за да се произнесе по него.

Прѣдседателъ: Има думата г. министрътъ на финанситѣ.

Министръ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Пожела да се знае мнѣнието на Финансовото министерство по-опредѣлено, защото въ писмото му отъ 15 февруарий т. г. подъ № 1.618, заключението казва тѣй: (Чете) „При това положение на въпроса, прѣдоставямъ на почитаемото Народно събрание да рѣши, да-ли да се опрости или не въпросната сума, безъ да бъдатъ повръщани на поржителитѣ одържанитѣ досега суми“.

Г. г. народни прѣдставители! Ние не можехме да дадемъ нѣкакво опредѣлено мнѣние върху това, дали просителитѣ иматъ право — мисля, че се касае за просба на одного или на двама — . . .

Докладчикъ П. Петрановъ: Само на одного — на г. Даскалова.

Министръ Т. Теодоровъ: . . . да-ли просителътъ има право да му се опрости сумата или не, защото отговорътъ на този въпросъ може да бѣде само, че нѣма право. Защо? Защото съдилището го е осъдило. Ако е ималъ право, съдилището щѣше да му даде това право. Но въпросътъ не се касае до това. Касае се въ случая да се опрости една сума, а не да се опровергае рѣшението на съдилището. Обстоятелствата, при които иска опрощаването, пакъ сѣ казани . . .

С. Бурмовъ: (Възражава нѣщо)

Министръ Т. Теодоровъ: Моля, не дѣйте ме прѣкъсва. Искате да знаете мнѣнието на министерството по-подробно, ще ви го кажа. Повече не сме казали но отъ нежелание да поемемъ отговорностъ и да изкажемъ едно категорично мнѣние, но защото друго не можемъ да изкажемъ. Работата е ваща, както и по въпроса за пенсиятъ. Не мога да ви кажа: не дѣйте дава или дайте, защото човѣкътъ е заслужилъ или не. Това зависи отъ вашата прѣцѣнка, то е ваше суверенно право.

Сега работата пакъ сѣ е такава, както тукъ е изложена. Дадена е подъ наемъ съ 15-годишенъ срокъ държавната фабрика Павлово на Михайловски и Хайробедиятъ, прѣди десетина години, струва ми се въ 1895 или 1896 г. за около 66 или 69 хиляди лева годишенъ наемъ. Оказало се, че тая смѣтка на тѣзи прѣдприемачи, които сѣ взели подъ наемъ въпросната фабрика и сѣ се задължили за 15 години, като сѣ разчитали за въ бѣдѣще слѣдъ създаването на трамвай и т. н. за голѣми печалби, оказало се, казвамъ, че тѣхната смѣтка излѣзла крива, и тѣ прѣставатъ да плащатъ — не могатъ да плащатъ татѣвъ голѣмъ наемъ за тази фабрика. Държавата, по силата на поемнитѣ условия, конфискува залога имъ около 40 хиляди лева. Независимо отъ това, съгласно пакъ поемнитѣ условия, държавата е трѣбвало да даде на търгъ за тѣхна смѣтка въпросната фабрика. Дава я на търгъ, явяватъ се Гълъбаровъ и др. наддавачи и я взематъ за около 30 хиляди

лева годишен наем — сега не мога да кажа точно цифрата — за 14 или 13 години; значи има една разлика от първия наем, който беше 69 или 60 хиляди лева, не помня добър цифрата — около 30 или 33 хиляди лева.

Докладчикъ П. Петрановъ: 33 хиляди лева.

Министъръ Т. Теодоровъ: Не е важно. — Сега азъ искамъ да дамъ едно изложение, което може повече да ви осветли, отколкото дългото четене на туй прошение и на тѣзи документи, които го придружаватъ. Излиза една сума за 13 години по 30.000 л., обезщетение или около 400 и нѣколко хиляди лева, които се трѣбвало да платятъ, за да нависатъ загубеното отъ държавата въ слѣдствие неустойката на Михайловски и Хайребедиянъ. Въ сжщностъ положението на Гълъбарова, който е наелъ фабриката за 30 хиляди лева годишен наемъ и на когото сж били направени нови специални приспособления за стотина хиляди лева, слѣдъ като му се даде фабриката, за да бъде по-полезна и по-доходна за него, и той се намѣрва въ голѣмо затруднение да плаща наема си и не знае сега какъ ще я свърши. Сега-засега и той дължи около 40 хиляди лева, взема мораториумъ, не си е плащали отдавна наема и ще трѣбва да се взематъ много рѣшителни мѣрки срѣщу него, за да се осигури една частъ отъ дължимата сума, а за другата е въ процесъ съ държавата, защото претендира, че има на срѣщентъ искъ, че туй не направила, онова не направила, че фабриката не му била прѣдана въ добро положение и около 40 хиляди лева не ги плаща. Сега работата, както виждате, е отъ неустойка и отъ неплащане онзи наемъ, по който е била дадена фабриката прѣзъ 1895—1896 г. и който наемъ е билъ очевидно едно безумие, най-малко единъ кривъ разчетъ на единъ търговецъ да отиде да даде единъ такъвъ голѣмъ наемъ около 60.000 л. годишно за тая пивоварна фабрика. Михайловски и Хайребедиянъ падатъ въ несъстоятелностъ, отъ тѣхъ не може да се взематъ по 400 хиляди лева, но и 400 л. Поржители, обаче, сж имали. При сключването на контракта тѣ сж дали залогъ, който имъ е взетъ, по той е само 40 хиляди лева. Независимо отъ залога, при сключването на контракта сж подписали, както е редътъ, и двама дупни поржители. Единиятъ отъ тѣхъ е Никола Ганчевъ, извѣстенъ замъ софийски жителъ — и той има прошение за пенсия — който имаше нѣкога имоти, но по врѣмето, когато е добито осждането му, той не е притежавалъ нищо — абсолютно нищо не може да се вземе отъ него. Другиятъ гарантъ е Георги Даскаловъ, просятелътъ сега. Сждилището осжда и двамата. Тѣ правиха своитѣ възражения, че държавата е могла наврѣме да си одържи паритѣ отъ Михайловски и Хайребедиянъ, когато тѣ сж били въ състояние да ги платятъ, когато сж строили варненското пристанище, че банката е могла да ги задържи отъ ситуациитѣ и т. н. — единъ купъ възражения по сжщността на дѣлото, които, обаче, сждилищата оставиха безъ послѣдствие. Поржителятъ претендира, че държавата не е била бдителна, не е била строга по отношение на Михайловски и Хайребедиянъ, защото едната частъ отъ дълга е отъ неустойка, а другата отъ неплатенъ наемъ, защото Михайловски и Хайребедиянъ не сж плащали наемъ нѣколко врѣме, та се събрали отъ наемъ около 100 хиляди лева. Всичко това, обаче, влиза въ сумата 400 и нѣколко хиляди лева. Сега остава да отговаря само Даскаловъ; но и той не е състоятеленъ човѣкъ. Той притежава само една къща въ София и служи въ дружество „Балканъ“ срѣщу една извѣстна заплата, върху която има маса секвестри, заради други негови частни борчове, и върху която, обаче, и държавата е наложила секвестръ за своята

сума отъ 400 хиляди лева. И тѣй, всичката тази тежестъ, която произхожда отъ неплатенъ наемъ и лихви отъ Михайловски и Хайребедиянъ, които сж дължниците, и отъ неустойката, разликата въ наема за 15 години, който се иска, пада върху гърба на този софийски гражданинъ. Той казва: „Добро, сждилищата мо осждаха, но азъ бѣхъ най-малко виновенъ въ всичката тая работа; Михайловски и Хайребедиянъ сж си правили криво смѣтката; тѣ бѣха дължници, а азъ се подписахъ като поржителя; сега всичко това пада върху моята глава, когато азъ нито съмъ се ползувалъ нѣщо, нито пъкъ съмъ спекулиралъ съ тая работа; оставате ми къщата, да не се продава“ — защото ние ще продадемъ къщата; една продана стана прѣди мене, но не се състоя и по този начинъ работата стои висяща. Само върху заплатата му е наложенъ секвестръ. Има събрани нѣкои суми отъ по-напрѣдъ въ размѣръ на 24.615 л.; намѣриха се нѣкои суми ту у Михайловски и Хайребедиянъ, ту не знаа къдѣ и се е събрала тази сума отъ 24.615 л. Човѣкътъ моли за милостъ. Какво мога да кажа азъ по поводъ на това прошение за милостъ, като съмъ разглеждалъ дѣлото и го знаа — и асж го знаа, независимо отъ разглеждането му като министъръ, знаа работата много подробно, защото бѣхъ неговъ защитникъ въ сждилищата по тая работа? Нѣма да ви разправямъ подробноститѣ, които не сж важни. Човѣкътъ претендираше, че е правъ, но сждилищата казаха, че е кривъ. Дѣлото се водѣше противъ него и противъ Никола Ганчевъ. Сега какво мога да кажа азъ? Никола Ганчевъ нѣма нищо, Георги Даскаловъ има туй и туй, дѣцата му сж толковъ, и ще остави на усмотрѣнието на Народното събрание: ако щете, простете му, ако не щете, ще му продадатъ къщата. Защо ще прѣпращаме прошенията на юристконсула? Ако имаше пужда отъ юристконсултъ, азъ самъ съмъ юристконсултъ и щѣхъ да дамъ мнѣние по сжществу. Ако имаше пужда отъ юристконсултъ, моятъ умъ не стигае ли, както и по другитѣ въпроси? Ще го дамъ на юристконсулта, но той нѣма да каже, освѣтъ, че паритѣ се дължатъ, а да ли трѣбва да се опростятъ, мнѣнието на юристконсулта прѣдъ васъ не значи, както не значи и моето мнѣние. Между въпрочемъ, поради обстоятелството, че съмъ билъ защитникъ на Георги Даскаловъ, даже и да чувствувахъ, че има нужда непрѣмѣнно да му се опрости тая сума, азъ не смѣя това да ви кажа, и ако бихъ билъ народенъ прѣдставителъ, азъ бихъ се отклонилъ да не гласувамъ поради това обстоятелство. Ако ми повернете туй прошение изпово да го гледамъ, азъ пакъ ще го поверна по сжщия начинъ въ Народното събрание и другъ министъръ да дойде подиръ мене, и той ще го поверне по сжщия начинъ и ще ви каже туй, което и азъ ви казвамъ. Работата е такава: паритѣ се дължатъ, човѣкътъ е осжденъ, секвестръ му е наложенъ на заплатата, на къщата му, има одържани нѣкои суми. Мнѣнието, което изказвамъ тукъ, е, че ако Народното събрание намѣри за добро да му опрости, ще му освободи къщата, ще го освободи отъ вземаннето, което е пропаднало вече по отношение на дължниците и по отношение на другия поржителъ, обаче съмъ направилъ и една резерва: всичкитѣ суми, които сж секвестирани или които сж постъпили отъ поржителя досега, да не се повръщатъ. Туй съмъ могълъ да каже, и въ защита интереситѣ на хазната повече не мога да кажа.

Г. Добриновичъ: Достатъчно му е.

Министъръ Т. Теодоровъ: Слушамъ тукъ нѣкои да казватъ, че щѣли сме да му простимъ 400 хиляди лева. Ние опрощаваме туй, което, въ сжщностъ, не може да се събере.

С. Бурмовъ: Вие сами сте били противъ подобни опрощавания.

Министъръ Т. Теодоровъ: Азъ винаги при опрощаването съмъ гледалъ какво се опрощава. Ако е контрабанда и човѣкътъ нѣма пари, азъ съмъ казвалъ, да не му се опрощава този дългъ, защото съ това ще създадемъ лошъ прецедентъ; даже и ако нѣма нищо, пакъ да не му се опрощава, нека стонъ въ затвора, защото извършва едно прѣстѣпление и трѣбва да почувствува наказанието. Ако е по друго гражданско вземане, произходяще отъ едно прѣдприятие, давалъ съмъ мнѣние, че трѣбва да се гледа какво е състоянието на човѣка. Ако се продаде на човѣка всичко и дѣцата му останатъ на пѣти, да-ли нѣма това да бѣде една неправда, да-ли нѣма да бѣде тежко. Давалъ съмъ мнѣние върху това, кога да се опрощава половината отъ глобата и кога третината. А много пѣти тамъ, дѣто имамъ право върху това на законно основание, на тѣзи, които молятъ министерството да имъ направи опрощаване, когато тѣ иматъ това право и когато човѣкътъ нѣма нищо, правимъ така: ако плати половината, тогава за другата половина ще го освободимъ, за да не стонъ затворенъ и за да го накараме съ личенъ трудъ, понеже нѣма какво да вземемъ, да дойде да внесе поне половината. И този въпросъ е въпросъ на пѣлесобразностъ и справедливостъ. Ако намираме сега, напр., че не трѣбва да се опрости сумата, послѣдствието ще бѣде такова, че ще трѣбва да му продадемъ къщата и той да се грижи по-нататкъ за сѣмейството си и да прави каквото иска; ако ли вие му опростите, ще му опростите къщата, а не 400.000 л., а къщата струва всичко около 20—22.000 л. При това положение на работата азъ, безъ да вземамъ позиция, било за, било противъ, повтарямъ туй, което съмъ казалъ тукъ въ писмото си до Народното събрание на защитването на прошетарната комисия. Работата е таквазъ: Народното събрание е свършено властно, свободно, или да опрости, или да не опрости, както е и по въпроса за пенсиятъ.

Д-ръ Н. Радевъ: Да се гласува.

Прѣдседателъ: Има думата софийскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Петъръ Станчевъ.

П. Станчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Искамъ да направя една изповѣдъ. Случихъ се случайно въ прошетарната комисия и докладчикътъ на тази комисия много мило ме интересува за това дѣло. Повникнахъ въ работата. Ако халътъ на тия хори бѣше добъръ, тѣ щѣха да търсятъ другъ пѣтъ, за да се спасяватъ. Между другото ще кажа, че не е само Георги Даскаловъ, комуто секвестираха имота; ами Никола Ганчевъ, нѣкогашъ най-богатиятъ човѣкъ тукъ, старъ учителъ и дѣятелъ, на когото заслугитъ сж цѣнни, той отъ два дни е на смъртното легло.

И. С. Бобчевъ: Никола Ганчевъ се е поминалъ; има некролози залѣпени.

Д-ръ Н. Радевъ: Вчера се е поминалъ. И той е поржчителъ като Георги Даскаловъ.

И. С. Бобчевъ: Отървалъ се е.

П. Станчевъ: Не зная. Значи, сега е оставилъ толкозъ дѣца. Досега го бѣше прибралъ шурей му Боботиновъ, заедно съ дѣцата му и у него умира. Нему, отъ 60 л. пенсия, одържатъ му 10 л. за този грамаденъ дългъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Ние трѣбва да изпълнимъ изпълнителния листъ; не може иначе.

П. Станчевъ: Ето защо, каквото и да разговаряме тукъ, остава да поканимъ прѣдседателя на Събраниято да апелира къмъ Народното събрание и каквото рѣшение излъже, това е то. Нека си видятъ и тѣ участъта. Сега, обаче, когато размислювахъ върху тази работа, дойде ми на ума, какъ хората искатъ лесно да печелятъ капиталъ и вече слушае и селянинътъ да вика: „Пари, пари!“ Туй е сѣ за пари. Вчерашенъ даскалъ и писаръ, ангажиралъ се въ голѣми прѣдприятия. Та нека служи това за урокъ на слабитъ въ капиталитъ си да не се гуркатъ на дълбоко.

Прѣдседателъ: Има думата г. Стоянъ Бурмовъ. Моля г. Бурмова да се изкаже накжсо.

С. Бурмовъ: Азъ нѣма да говоря много.

Азъ бихъ гледалъ на въпроса тъй: най-напрѣдъ да се разрѣши по принципъ, да-ли такива опрощавания сж врѣдни или полезни за държавата. Азъ мисля, че както ще се създаде, споредъ г. министра, лошъ прецедентъ, ако се опрости сумата на единъ контрабандистъ, много по-лошъ прецедентъ ще се създаде, ако се опрощаватъ сумитъ на поржчителитъ. Нѣма да бѣде мжчно утрѣ нѣкой да вземе едно прѣдприятие и да намѣри двама поржчителъ. Поржчителитъ ще си отчуждятъ имотитъ, и въ другъ денъ ще качатъ най-благоприятно врѣме да се обвърнатъ къмъ Събраниято, за да имъ се опрости сумата. Станаха вече много тия опрощавания. Азъ не познавамъ г. Даскалова. Нѣма да ме обвините въ нѣкакви лични отношения, лоши или добри. Азъ даже мисля, че въ подобни случаи личнитъ връзки трѣбва да играятъ най-малка роля. Но едно нѣщо, което не мога да не се стремя да ви кажа, г-да, то е, че въ сжщия списъкъ отъ прошения, който ни е даденъ на разглеждане, има редъ селца, редъ общини, които искатъ не по 400.000 л., а по 2.000 л. помощъ за училища, и за тѣхъ вие казвате: „да останатъ безъ послѣдствие“. Казвате, че г. Даскаловъ има една къща. Приемамъ, че струва 25.000 л.; значи, държавата е могла да има 25.000 л. Казватъ, че Даскаловъ ималъ петъ дѣца. Ами въ с. Изворъ има, може-би, 100 дѣца, които нѣма какъ да се учатъ. Е моля ви се, какъ е тукъ справедливостъта? Вие отказвате на редъ бѣдни села да дадете по 2.000 л. за училища, а на нѣкой си Даскаловъ или други, които не ги зная, както каза и г. Константиновъ, опрощавате такива голѣми суми. Азъ съжалявамъ, че г. Даскаловъ е ималъ наивността или слабостъта на врѣмето да стане поржчителъ. Сега, когато той е чиновникъ съ заплатата, ако не цѣлата, то поне частъ отъ нея може да се вземе. Но изедичътъ да се направи едно такова голѣмо опрощаване, менъ ми се струва, че не ще бѣде добръ. Едно нѣщо тукъ ми обръща вниманието г. Даскаловъ съ неговото заявление. Той не се явява да каже: „Бѣденъ съмъ, не мога да платя, моля да ми опростите“, а казва: „Виновна е държавата, че не е събрала отъ Хайребединяна и Странски“, затуй отъ мене не искайте“.

Д. Ганчевъ: Г. Бурмовъ да-ли е получавалъ дневнитъ си пари отъ Народното събрание или не? Цѣла сесия го нѣмаше тукъ. Сега е дошълъ да апелира. (Къмъ Бурмова) Вие, г-не, цѣла сесия отсъствувате и получавате Валитъ дневни!

С. Бурмовъ: Азъ съмъ отсъствувалъ не по-малко отъ Васъ, но азъ не съмъ вземалъ 20 л., които Вие ги вземате.

Д. Ганчевъ: Всички сте вземали дневнитъ пари. (Глъчка)

С. Бурмовъ: Защо Ви заболява, г. Ганчевъ?

Д. Ганчевъ: Заболѣва ме, защото . . .

Прѣдседателъ: Г. Ганчевъ! Права Ви забѣлѣжка; за лични работи да се не разпирате.

С. Бурмовъ: Азъ ви моли, прочее, да гласувате противъ.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Часътъ е 12.

Прѣдседателъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Задължението на г. Даскалова къмъ държавата е едно гражданско задължение, каквото е при всѣко едно задължение по поржчителство. Въ България, мисля, вие всички знаете, че има много хора, които сж пропаднали отъ поржчителство, има хора, на които сж продадени къщитѣ, има хора, на които сѣмействата сж останали безъ подслонъ и безъ прѣхрана, но досега не сѣмъ чулъ нито единъ народенъ прѣдставителъ, въ колкото и Народни събрания да сѣмъ билъ, да е повдигналъ въпросъ държавата да дойде на помощъ на ония, които сж пропаднали въ слѣдствие на поржчителство.

Г. Добриновичъ: Ама туй е за опрощаване суми.

Н. Мушановъ: Моля Ви се, да ме изслушате малко. Азъ нѣма много да говоря.

Г. Даскаловъ: Но не е имало между тѣхъ министри, които да не задържатъ суми.

Прѣдседателъ: Г. квесторъ! Пазете поне Вие тишина.

Н. Мушановъ: Общо правило е, слѣдователно, че, когато единъ български гражданинъ, въ слѣдствие на едно гражданско задължение по поржчителство, изпадне, е единъ нещастникъ, къмъ когото държавата не смѣта за своя обязаностъ да му помогне. Това е правилото. Какво особено има въ това, че нѣкой български гражданинъ ще бѣде поржчителъ къмъ друго, та, ако изпадне въ сѣщото положение, както всѣки поржчителъ обикновенъ гражданинъ, държавата трѣбва да му дойде на помощъ? Какво ново различие има, г-да? По моето разбиране, пъкъ и по разбирането на много господа, които сж тукъ, по сѣщество никакво различие нѣма. Че г. Даскаловъ е поржчителствувалъ на Х български гражданинъ, и въ слѣдствие на това поржчителство ще му продадатъ къщата и той ще остане безъ подслонъ, нѣмаше нито единъ отъ васъ правото да сметне, че е негова длъжностъ да сезира Народното събрание и да каже: „Г. Даскаловъ е нещастенъ човѣкъ; елате да му намѣримъ срѣдства да му помогнемъ“. Защо трѣбва днесъ да му помогнемъ? По простата причина, че се смѣта, какво държавата е една по-богата колективностъ, че държавата се прѣдставлява въ нейнитѣ смѣтки, въ нейнитѣ прощавания отъ страна на нейното народно прѣдставителство, което въ дадения моментъ може да разсѣждава повече съ сърцето, отколкото съ разума и закона. И заради туй често пѣти ние виждаме въ Народното събрание да се повдигатъ въпроси за опрощаване на нѣкакви дългове къмъ държавата, които никога не се опрощаватъ, ако сж тѣ спрѣмо частни лица. Трѣбва ли, г. г. народни прѣдставители, по принципъ тази практика да се усвоява въ нашия парламентъ? Азъ не зная въ чуждитѣ парламенти да сж я усвоили, и винаги по-мосто разбираме смѣтамъ, че такава практика не е хубава практика, не доколку ще се засегнатъ държавнитѣ интереси въ такива конкретни случаи, но доколкуто се създава убѣждението въ една страна, че по всичкитѣ задължения, които гражда-

нитѣ поематъ къмъ държавата, единъ добъръ денъ тѣ могатъ да се изпочатъ отъ тѣхъ. Какъ? Като народното прѣдставителство рѣши да имъ опрости задълженията, които въ дѣйствителностъ тѣ иматъ. И ако е тѣй наистина въ България ще трѣбва да се създаде убѣждение въ гражданитѣ — азъ ви увѣрявамъ, г-да — че отсега всѣки може да става поржчителъ къмъ държавата, защото се има пакъ въроятностъ, че единъ денъ Народното събрание ще може да го разтовари отъ задълженията, които има къмъ нея. Слѣдователно, по принципъ азъ сѣмъ на мнѣние, че такива въпроси не трѣбва да се разрѣшаватъ, защото произхождатъ отъ граждански задължения. Другъ е въпросътъ, г-да, за опрощаване на данѣци. То е отъ съвършено друго естество. Тамъ задълженията не произтичатъ отъ волни задължения, както тѣ произтичатъ отъ задължението поржчителство, дѣто единъ се съгласява да бѣде поржчителъ на нѣкого. И не трѣбва никога да ги смѣсваме, защото смѣтамъ, че за въ бѣдѣще ние ще имаме винаги на разглеждане тукъ, въ Народното събрание, граждански задължения на частни лица къмъ държавата. Съ това ще напакостимъ много за бѣдѣщето на самата държава.

Най-подиръ, каза ни се, че г. Даскаловъ не е билъ състоятеленъ човѣкъ. Нѣмамъ щастieto да го познавамъ, нито зная какъвъ е. Но единъ човѣкъ, който притежава за 20.000 л. къща въ София, или човѣкъ, който получава 6.000 л. годишно заплата, какъ мислите, г. г. народни прѣдставители? Ако той бѣше въ Тръвна, въ Елена, въ Берковица, въ Дръново, да кажа, вие ще смѣтнете, че той не е бѣденъ и никоганъ държавата нѣмаше да помилва едно гражданско задължение на човѣкъ отъ тия малки паланки, ако има такава състояние; никога нѣмаше да смѣтнѣто единъ човѣкъ съ 30—40 хиляди франка за бѣденъ, на когото държавата трѣбва да се притеже на помощъ, да го помилва, да му опрости. Тия относителни понятия като че започнаха повече да сж въ полза на софиянци, отколкото на провинциялици. И тѣй си е, г-да. Тамъ е опасното. Азъ не зная, дали е имало случаи въ тия заявления, но можемъ да ги проверимъ, за да видите, че съ искането на оня отъ Попово, който е искалъ, навѣрно, пенсия 30 л. мѣсечно, за да докажи отъ държавата 360 л., ще сме сметнали, че се докачатъ държавнитѣ интереси, когато тази сума, която опрощаваме, е сравнително много по-голяма, отколкото оная, която не удовлетворяваме. И не само за пенсията. Азъ ви увѣрявамъ, че ние често пѣти нѣма да гласуваме тукъ прощаването на единъ данѣкъ отъ 300—400 л., като ни кажатъ, че нѣкой притежавалъ къщия въ Габрово за 1.000 л. или единъ еснафинъ кондураджия, който едвамъ причелъ въ годината 400 л., и нѣма да го направимъ, защото смѣтаме, че при тамошнитѣ условия този човѣкъ е състоятеленъ и може да се прѣпитаватъ, може да живѣе, а за София, кѣдѣто вече нашиятъ аршинъ е, че състоятелниятъ човѣкъ трѣбва да има голѣма къща, на два-три етажа, кѣдѣто ще трѣбва човѣкъ да стане по-богатъ, да има около 100.000 л. да кажемъ, че единъ човѣкъ, който получава 6.000 л. заплата, а има къща за 20.000 л., е бѣденъ човѣкъ и може да му се опрости.

Г. г. народни прѣдставители! Азъ искахъ да изкажа своето убѣждение тѣй, както го разбирамъ. Всѣки отъ васъ може да има противното убѣждение. При положението, въ което се намира г. Даскаловъ, ако има нѣщо, което по принципъ, по прецедентъ не би било опасно, то е не да му се опрости сумата, която той е длъженъ да плаща по гражданско задължение, но ако може г. министърътъ на финанситѣ да влѣзе въ една спогодба съ него, да се види, при туй трудно икономическо и финансово положение, въ което се намира той, какво може да се вземе; държавата да му помогне, доколкуто като контра-

гентъ съ него не е частно лице, което гледа само своите интереси, и да иска да намъри единъ модусъ, да не унищожават хората, които сж имали нещастieto да бждатъ поржители, като каже: „Г. Даскаловъ! Вие имате 6.000 л. годишна заплата, имате къща за 24.000 л. Какво може да се вземе отъ Васъ, г. Даскаловъ, въ разстояние на десетина години, които имате да живёте, като Ви се даде възможностъ занаятъ да се прѣхранвате?“ Но по принципъ, казвамъ; да остане смъстувателото на гражданското задължение, да не се унищожават то по рѣшение на Народното събрание, което е единъ лонъ прецедентъ и който не знаемъ въ бждще какви сетини ще ни даде.

Министъръ Т. Теодоровъ: Нѣмамъ нищо противъ.

Н. Мушановъ: На тази база да направите едно почтено съглашение и за Даскалова, и за Народното събрание. И азъ мисля, че това трѣбва да се приеме.

Министъръ Т. Теодоровъ: Азъ приемамъ това предложение и всѣко друго; за мене е безразлично.

Прѣседателъ: Има думата софийскитъ народенъ прѣдставителъ г. Димитъръ Ганчевъ.

Д. Ганчевъ: Азъ искахъ да кажа само нѣколко думи, г. г. народни прѣдставители.

Нѣкой отъ прѣдставителитъ: Да се гласува.

Д. Ганчевъ: Моля, моля; азъ само нѣколко думи ще кажа.

Вие чухте обясненията на г. докладчика и ония на г. министра на финанситъ, че този дългъ отъ 300—400 хиляди лева произлиза отъ разлика въ наемъ на една фабрика, която е прѣдадена въ пълна неизправностъ, и слѣдъ като е дадена на втори прѣдприемачъ съ 23.000 л. по-малко наемъ, държавата е похарчила 100.000 л. да направи инсталацията. Това едно.

Х. Новачевъ: Това съдилищата сж го рѣшили, г. Ганчевъ.

Д. Ганчевъ: Второ. Държавата е трѣбвало да си получи вземането отъ двама длъжници Михайловски и Хайребедиянъ, отъ които държавата, по една немарливостъ, не е събрала тия пари. Сега се явяватъ тия двама граждани, които сж имали нещастieto да станатъ поржители и отъ които единиятъ е умрѣлъ вчера или завчера, а на останалия, който има една къщичка за 12 или 15 хиляди лева — азъ не я знамъ — държавата иска да му я продаде и неговитъ дѣца да останатъ на улицата. Тогава не остава друго, освѣнъ да продаде и дѣцата му и да уреди тази смѣтка, защото отъ другадъ нѣма откъдъ да ги вземе. Ние ще извършимъ една крайна несправедливостъ, ако отидемъ по единъ такъвъ начинъ да съсипемъ единъ български гражданинъ. Ето защо азъ мисля, че понеже нѣма откъдъ да се взематъ тѣзи пари, най-справедливо е да се опрости тази сума.

Прѣседателъ: Моля, г. докладчикъ, имате ли да прибавите нѣщо?

Докладчикъ П. Петрановъ: Нищо нѣма да прибавя.

Прѣседателъ: Тогава ще се гласува.

Н. Мушановъ: Азъ моля г. министра да се съгласи съ моето предложение да се върне предложението нему, и той да направи една спогодба, каквато той мисли, че е най-добрата.

Министъръ Т. Теодоровъ: Да се гласуватъ и двѣтъ прѣдложения — и на комисията, и на г. Мушанова.

В. Кознички: Първо прѣдложението на г. Мушанова.

Прѣседателъ: Има двѣ прѣдложения по предложението на софийския жителъ г. Георги Даскаловъ. Едното е прѣдложението на комисията: да му се опрости сумата, която той е осъденъ да плати като поржителъ, а второто прѣдложение е да се прѣпрати това прѣдложение въ Министерството на финанситъ, и послѣдното, прѣдъ видъ имотното състояние на г. Даскалова, да влѣзе въ спогодба съ него, като му опрости всичко онова, което се намъри невъзможно да бжде събрано.

Ще положи на гласуване първо прѣдложението на комисията.

Обаждатъ се: По-напрѣдъ второто.

Прѣседателъ: Моля народнитъ прѣдставители, които сж съгласни съ заключението на комисията — да се опрости сумата на Георги Даскаловъ по поржителство, да си вдигнатъ ръката. (Меншество) Събрането не приема.

Турямъ на гласуване второто прѣдложение — да се прѣпрати предложението въ Министерството на финанситъ, съ прѣпоръка да сключи една спогодба, прѣдъ видъ имотното състояние на длъжника, и да се внесе на одобрение пакъ въ Народното събрание. На-ли тѣй, г. министре?

Министъръ Т. Теодоровъ: Тѣй.

Н. Мушановъ: Ако г. министърътъ го поддържа, азъ вече не го поддържамъ.

Прѣседателъ: Които приематъ това прѣдложение, ...

Министъръ Т. Теодоровъ: Трѣбва непрѣмънно да се внесе въ Народното събрание, защото то е господаръ; то може да прощава. Азъ нѣмамъ право да прощавамъ.

Н. Мушановъ: Азъ нѣмамъ прѣдложение.

Прѣседателъ: Които приематъ това прѣдложение, въ смисълъ да се повърне предложението г. Министерството на финанситъ да се сключи една спогодба, която ще бжде прѣдложена вамъ, за да се произнесете ...

Н. Мушановъ: Азъ не съмъ направилъ такова писмено прѣдложение.

Прѣседателъ: Моля Ви се. Оттеглянето би трѣбвало да стане прѣди гласуването.

К. Попкрѣстевъ: Азъ правя това прѣдложение.

Н. Мушановъ: Г. прѣседателю! Азъ говорихъ, но азъ не го направихъ писмено.

Прѣседателъ: По правилника, единъжъ г. министърътъ го възприема, то ще се гласува.

Н. Козаревъ: Г. Попкрѣстевъ го поддържа.

Прѣседателъ: Понеже има други народни прѣдставители, които го поддържатъ, затова ще го положи на гласуване. Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които сж съгласни да приематъ това прѣдложение въ тази смисълъ, както казахъ по-рано — да

се прѣпрати прошениято въ Финансовото министерство, съ прѣпорѣка послѣдното да сключи съглашение съ Георги Даскаловъ за опрощение на частъ отъ неговия дългъ, прѣдъ видъ на имотното му състояние, и слѣдъ туй да се прѣпрати тукъ съгласбата, за да се произнесе окончателно Народното събрание — да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Петрановъ: Ще ви докладвамъ заявление № 1.560.

Отъ много страни: Стига вече!

Докладчикъ П. Петрановъ: Молба отъ Стефана Н. Георгиевъ и Стефана С. Георгиева, живущи въ с. Жеравна, Котленско, родители на трагично починалия на 1 май 1911 г. на границата капитанъ Георгиевъ.

Г. г. народни прѣдставители! Този фактъ е извѣстенъ на цѣлото българско общество, извѣстенъ е и на васъ. Молбата се отнася да имъ се даде една народна пенсия.

Прометарната комисия, като има прѣдъ видъ обстановката, при която е загиналъ капитанъ Георгиевъ, че слѣдъ своята смъртъ той е оставилъ родители на улицата — намѣри за добръ да имъ се даде една народна пенсия въ размѣръ на 100 л. мѣсечно и азъ моля да приемете рѣшението на прометарната комисия. (Ржкопѣскане отъ мнозинството)

Прѣдседателъ: Които приематъ прѣдложението на комисията, да се отпусне на родителитъ на покойния капитанъ Георгиевъ народна пенсия въ размѣръ на 100 л. мѣсечно, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Петрановъ: № 1.586. До прометарната комисия е постѣпило заявление отъ д-ръ Христо Стамболски.

Нѣкой отъ прѣдставителитъ: Я оставете го!

Министъръ Т. Теодоровъ: Това ще е послѣдното; нѣма вече.

Докладчикъ П. Петрановъ: Има още едно прошение на единъ поборникъ, който е раненъ и сакатъ; та ще искаме да ви докладвамъ и него.

Обществената дѣйност на просителя д-ръ Христо Стамболски вамъ е извѣстна. Тя датира още отъ прѣди освобождението. Прѣзъ 1876 г. той е билъ професоръ въ Цариградския медицински факултетъ. (Слѣдъ това е заемалъ разни общественни длѣжности у насъ. Билъ е избираенъ отъ цариградскитъ българи за членъ на смѣсенія екзархийски съвѣтъ. Билъ е частенъ лѣкаръ на директора на пресата Меджид бей. И прѣдъ видъ на туй общественно положение, заемано отъ него прѣди освободителната война и слѣдъ нея, прометарната комисия намѣри за добръ да удовлетвори неговата молба, която се състои въ слѣдующето. Той има пенсия 3.020 л., за изслужена 15-годишна държавна служба. Прометарната комисия, като има прѣдъ видъ, че съ тѣзи 3.020 л. не може да прѣживѣе въ София, . . .

Обаждатъ се: Може.

Докладчикъ П. Петрановъ: . . . рѣши да му се даде 4.800 л. пенсия. (Продължителна и голѣма глъчка)

Прѣдседателъ: Моля, тишина, г-да. Въ интереса на достолѣието на Народното събрание е, щото ако не съ друго, поне съ своето поведение да даде доказателство, че цѣни заслугитъ на онѣзи, които сж работили за България.

Т. Даскаловъ: Има 3.000 л. пенсия.

Прѣдседателъ: Моля Ви се!

Д-ръ Х. Мутафовъ: Да се гласува.

Прѣдседателъ: Има думата софийскитъ народенъ прѣдставителъ г. Петъръ Станчевъ.

П. Станчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Ако нѣщо съмъ спечелилъ въ туй Народно събрание, то е — по умѣнието си ли, съ добротата си ли, съ смиреността си ли, не зная — симпатитъ на мнозина, които казватъ, че Петъръ Станчевъ говори право.

И. С. Бобчевъ: Вѣрно, вѣрно.

П. Станчевъ: Изслушайте ме и сега, като говоря и за д-ръ Стамболски, когото вие не знаете. Още когато той бѣше професоръ въ турската медицинска академия въ Цариградъ, по него врѣме той бѣ членъ на екзархийския съвѣтъ, борецъ, ратникъ съ образование. Като чудо бѣше между българитъ, като се кажеше, че д-ръ Стамболски днесъ билъ въ Екзархията. Защото, като държавенъ чиновникъ, съ униформата си, неговата дѣятелностъ се цѣнѣше двойно отъ българитъ, за които той употребяваше и своето влияние. Той е единъ отъ добритъ наши стари патриоти, каквито ние не сме имали частнето да бѣдемъ. Той е сѣщо така и бившъ директоръ на Източна-Румелия. Запознатъ е съ нашето минало, често пѣти е давалъ свѣдѣния и е писалъ по нашето възраждане. Въ скромността си, съ една доста голѣма челядь, съ една болна дѣщеря, безъ да има тукъ къща, прѣживѣва въ София. И като такъвъ човѣкъ, трѣбва да му се направи уважение и да му се добави нѣщо къмъ туй, което сега получава като пенсия, макаръ че не е ималъ дългогодишна служебна дѣятелностъ. Ще направимъ едно добро дѣло. Ако той допукаше, че можемъ да му нанесемъ оскърбление, нѣмаше да се отнесе къмъ камарата съ своятъ просба.

Г. Добриновичъ: Повече отъ туй, което има, не трѣбва да му се дава.

Прѣдседателъ: Има думата г. докладчикътъ, за едно обяснение.

Докладчикъ П. Петрановъ: Г. г. народни прѣдставители! Той сега получава 3.020 л. пенсия. Ние, прометарната комисия, му даваме 4.800 л. Каква е разликата? Тя е отъ 1.780 л. Азъ мисля, че, за честта на тия общественни дѣйци, ние не трѣбва да правимъ капиталенъ въпросъ отъ тия 1.780 л. (Прѣрѣкания).

Прѣдседателъ: Спокойствие, г-да.

Докладчикъ П. Петрановъ: Добръ, че не сж стоели тия общественни дѣатели изъ шантажитъ, защото кой знае какво би станало тогава!

Прѣдседателъ: Тишина, г-да.

Има думата търновскитъ народенъ прѣдставителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Колчемъ пѣти се повдига въпроса за народни пенсии въ нашето Народно събрание, има право човѣкъ да се запита, да-ли не е по-добръ да се не възпроизвежда паметта на хора, които сж заслужили на нашия народъ. Нѣколко случая вече има, които убѣждаватъ всеки единъ правдивъ човѣкъ, че е по-хубаво да не се повдига въпросъ за пенсионирането на нѣкои отъ нашитъ добръ извѣстни общественни дѣйци.

Но фактът пък, че постоянно се изпращат тукъ при насъ заявления за увеличаване на пенсий или за създаване на пенсия, накарва пакъ единъ правдивъ човѣкъ да се замисли върху това, каква директива трѣбва да вземе Народното събрание по отпушането на пенсиятъ.

Г. Петрановъ ни прѣдстави тукъ рѣшението на комисията за увеличаване пенсията на г. Стамболски. Г. Стамболски е много почетенъ човѣкъ, единъ човѣкъ, който има заслуги къмъ отечеството още прѣди освободителната епоха и послѣ като гражданинъ въ нашата държава. Върху това нѣма споръ. Ако има нѣщо, което сега му е мѣстото да спомена, то е, че въ нашия парламентъ, за голѣмо нещастие, най-евтината пенсионна стока е стоката на Българския държавникъ; най-евтино отпущения човѣкъ за работата си въ България е българскиятъ политикъ. Това доказавме вече съ нѣколко рѣшения и съ нѣколко пенсия. Когато единъ покойни държавници, като Стоилова, като Каравелова, като Стамболова, ако щете, всичкитѣ ония, които сж създали модерна България, ги отпущихме съ по 3.000 л. годишна пенсия, срамътъ е да се поддържа сега, че има други повече заслужили за нашия държавенъ животъ, отколкото тѣхъ, и да имъ дадемъ по-голѣма отпущка съ пенсия, отколкото дадохме на тѣхъ. Ако е имало, г-да, мъжъ отъ частни хора прѣди освобождението, имало е много по-голѣми мъжъ за държавниците въ нашата България, каквито ония не сж изпитвали. Азъ мѣляхъ, но ми бѣше тъжно, дѣто цѣнимъ достойнството на нашитѣ политикани по този аршинъ: една обида хвърляме къмъ сѣмействата и паметята на тия хора. Сега, и г. Стамболски о почетенъ човѣкъ, и той е заслужилъ човѣкъ, но, г-да, при заслугитѣ на онѣзи, които бѣха даровити и съ умъ, и които сж се жертвували за тая държава, какъ ще отивате да давате повече пенсия на други хора, отколкото на тия политици на държавата отъ първа величина? Вие опрѣдѣлихте самички аршина. Ето защо, като отдаваме заслуги къмъ всички, не само къмъ г. Стамболски, но и къмъ много други, които иматъ заслуги къмъ държавата, ние вече нѣкакъ си опрѣдѣлихме какъ да плащаме тия заслуги. Вие сега, прѣди малко, гласувахте 3.000 л. пенсия за сѣмейството на покойния д-ръ Радевъ, който сжщо е ималъ заслуги къмъ тая държава, който като политиканъ, може-би, много повече се е мъчилъ и трудилъ, отколкото всѣки единъ чиновникъ въ тая държава. Не можемъ да цѣнимъ вече хората иначе, а ще трѣбва да ги цѣнимъ поне справедливо при несправедливостта, съ която отпущихме виднитѣ държавни мъже у насъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. д-ръ Христо Мутафовъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Г. г. народни прѣдставители! Нѣма да кажа нищо относително заслугитѣ на г. д-ръ Стамболски, нито за възможността да му се отпусне пенсия отъ Народното събрание. Азъ се намирамъ подъ впечатлѣнието на единъ фактъ, който искамъ да изнесе прѣдъ васъ, съ молба къмъ г. докладчика на прошетарната комисия да даде малко внимание на туй, което ще го замоля.

Прѣдъ насъ се изнесеха нѣколко молби за пенсия на стари дѣйци. Е добръ, свързменна България не е дѣло само на старитѣ дѣйци; трѣбва да признаемъ, че въ изживдането на това, което тя прѣдставлява днесъ, сж взели участие много дѣйци, които даже цѣлиятъ си животъ сж прѣкарвали въ служене на нея честно и почетно. Свѣргната на единъ отъ тѣзи дѣйци — той о вече покойникъ — е подала заявление до Народното събрание, комисията се е сезирала съ него, даже има готово рѣшение и, върхуки туй, нарочно се задържа въ папката на докладчикитѣ на

прошетарната комисия. Този фактъ ми прави тъжно впечатлѣние. Думата ми е за единъ много високо отпущенъ у насъ ратникъ въ българското земледѣлие, за покойния Константинъ Малковъ, основателъ на изпитателнитѣ станции въ България, за заслугитѣ на когато двѣ мѣсина нѣма нито въ Министерството на земедѣлието, нито между народното прѣдставителство, нито пъкъ въ самото общество. Азъ най-напрѣдъ помолихъ г. докладчика, когато въпросътъ е свършенъ и комисията е взела мѣстното на министерството, наредъ съ всичкитѣ тѣзи прошения на стари дѣйци, да изнесе най-послѣ и молбата на една нещастна майка и на едно нещастно дѣто, които чакатъ само 100 л., за да се прѣхранватъ.

Докладчикъ П. Петрановъ: На мой докладъ ли е?

Д-ръ Х. Мутафовъ: Чини ми се, че е въ папката на г. Козарева. Та, казвамъ, не се спирамъ на молбата на д-ръ Стамболски, но когато се касае за пенсия на стари заслужили дѣйци, искамъ, редомъ съ тѣхъ, да се отпущатъ и заслугитѣ на свързменни дѣйци, които тоже сж жертвували животъ и трудъ, за да услужатъ на България.

Докладчикъ П. Петрановъ: Ще го докладва г. Козаревъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Азъ моля още сега да се докладва туй прошение, толкова повече, че Константинъ Малковъ е умрѣлъ слѣдъ 14-годишна служба и не му достигатъ нѣколко мѣсеца до 15 години, за да получи пенсия като държавенъ служителъ. Имаме хиляди резони да му отпуснемъ тая пенсия.

Прѣдседателъ: Това е достатъчно. Моля, на прѣдмета.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Азъ моля г. докладчика, като свърши съ този докладъ, да ни докладва и сезира съ това прошение на съпругата на покойния Малковъ.

Докладчикъ П. Петрановъ: Ще се докладва и то.

Прѣдседателъ: Има думата г. Илия С. Бобчевъ.

И. С. Бобчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Струва ми се, че г. Мушановъ се отклони отъ прѣдмета на разискването, като постави въпроса така: да-ли д-ръ Стамболски има нужда отъ увеличаване на пенсията му, а не, да-ли дѣйствително този човѣкъ е отъ нашитѣ заслужили дѣятели или не. А тамъ е въпросътъ, г. г. народни прѣдставители.

Колкото се касае до въпроса за заслугитѣ на д-ръ Стамболски, азъ мисля, че младото поколѣние може да не ги знае, но по-старото ги знае много добръ. Г. Петъръ Станчевъ каза нѣколко думи за заслугитѣ на този човѣкъ; позволете и азъ да кажа нѣколко думи.

Г. г. народни прѣдставители! Д-ръ Стамболски е единъ отъ онѣзи стари наши ветерани, които начело съ Илариона Макариополски, Славейкова, Цанкова, Балабанова и много други още наши обществени дѣятели и патриоти, на врѣмето си водѣха онази ожесточена борба, краятъ на която бѣше една свободна, самостоятелна народна наша черква и една наша, тъй да се каже, национална свободна култура, защото борбата между гърци и българи по черковния въпросъ бѣше не само за една самостоятелна народна черква, но и за една самостоятелна българска култура. Тази борба бѣше величествена; тя има своитѣ герои, които еднакво трѣбва да тачимъ съ онѣзи, които пролѣха кръвта си за нашата политическа свобода. Д-ръ Стамболски бѣше отъ онѣзи общо-

ствени дѣатели, които, отъ една страна, съ словото си, отъ друга страна, чрезъ печата ратуваха за народна българска черква. Той бѣше единъ виденъ публицистъ, сътрудникъ на вѣстникитѣ „Право“ и „Напрѣдъкъ“, бѣше сѣщеврѣменно прѣдседателъ на париградското читалище, което едно врѣме играеше толкова видна роля въ нашето национално пробуждане; той бѣше още членъ на народния съвѣтъ, а сѣщеврѣменно и прѣподавателъ въ висшата медицинска школа въ Цариградъ. Съ своята дѣятелностъ, съ своето влияние, той твърди много допринесе за по-скорошното и справедливо разрѣшение на черковния въпросъ. И понеже бѣше единъ български патриотъ, понеже бѣше единъ отъ ония, които бѣха между най-виднитѣ борци за пробуждането на българския народъ, този общественъ дѣятелъ и патриотъ въ навечерието на освободителната война биде грабнатъ отъ професорската си катедра и направенъ на заточение въ Йеменъ. Слѣдъ дълги страдания на заточение той бѣше освободенъ едвамъ слѣдъ освобождението на България. Слѣдъ освобождението на България той бѣше министъръ или директоръ на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията. Той бѣше единъ общественъ дѣятелъ, за чиято дѣятелностъ ние винаги трѣбва да си спомняме съ признателностъ.

Г. г. народни прѣдставители! Ние, българитѣ, обичаме да признаваме заслугитѣ на нашитѣ заслужили мже само когато умратъ. Да оставимъ тази привычка, да оставимъ този обичай, г. г. народни прѣдставители — нека награждаваме своитѣ обществени дѣатели, своитѣ заслужили мже приживѣ; нека това биде една утѣха на тѣзи, които сж страдали за отечеството.

Да приемемъ, г. г. народни прѣдставители, съ акламация прѣдлаганата народна пенсия и нека съ това дадемъ една поука за съврѣменникитѣ и за градушнитѣ поколения.

Прѣдседателъ: Има думата г. Слави Славовъ.

С. Славовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще кажа само нѣколко думи. Д-ръ Стамболски е единъ отъ нашитѣ дѣйци, когото много малко познаватъ. Той е единъ човѣкъ, който много малко е вдигалъ шумъ; той е единъ отъ нашитѣ бивши държавници, бившъ директоръ въ Източна-Румелия. Не е правъ г. Мушановъ, като искаше да направи сравнение съ други наши държавни мже. Ако г. Мушановъ го познаваше добръ, както азъ го познавамъ, нѣмаше да говори така.

Н. Мушановъ: За него азъ нищо не казахъ.

С. Славовъ: Не трѣбва да оскѣрбяваме този човѣкъ. Тукъ не е въпросъ за нѣкакъв критерий, но е въпросъ за една народна пенсия. Ако дойдемъ да се впуснемъ въ този критерий, азъ бихъ казалъ нѣщо повече, но не му е тукъ мѣстото. Г. г. народни прѣдставители! Както ви казахъ, този човѣкъ е съ заслуги къмъ отечеството, и тукъ не е въпросъ за нѣколко лева повече, които ще му дадемъ като народна пенсия, а е въпросъ за подчертаемъ неговитѣ заслуги. Той е съ напѣднала възраст и азъ ви моля да се съгласите да му гласуваме тази пенсия.

Прѣдседателъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Прѣложението е слѣдущето: да се обърне пенсията на д-ръ Стамболски за изслужено врѣме отъ 3.020 л. въ пенсия народна въ размѣръ на 4.800 л. Повече нищо. Както виждате, касае се за едно малко уголѣмяване. Моля народнитѣ прѣдставители, които приематъ това прѣдложение на комисията, съ което

е съгласенъ и г. министърътъ на финанситѣ, да се обърне пенсията за изслужено врѣме на д-ръ Стамболски въ пенсия народна, въ размѣръ на 4.800 л., да си вдигнатъ ржката.

Обаждатъ се: Болшинство.

Други: Меншество.

Прѣдседателъ: Моля г. квестора да провѣри.

Квесторъ Н. Козаревъ: (Слѣдъ прѣброяване) 58 души гласуватъ за.

Н. Мушановъ: Азъ ги четохъ 32 и затуй искамъ да се провѣри съ ставане на крака. Може да съмъ сгрѣшилъ.

Квесторъ Н. Козаревъ: Отъ 122 души народни прѣдставители гласуваха за 58. Значи, меншество.

Прѣдседателъ: Меншество. Народното събрание не приема.

Докладчикъ П. Петрановъ: Още двѣ много малки прошения, г-да. Прогшение № 1.738. (Протести отъ всички страни)

Азъ ще моля г. г. народнитѣ прѣдставители да иматъ търпѣние да докладвамъ това прошение, защото въпросътъ се касае за единъ поборникъ на постеля и за единъ загиналъ учителъ. Толкова сте търпѣли, потърпѣте още двѣ минути, г-да.

Г. Добриновичъ: Стига, стига.

Министъръ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! 450 прошения имаме сѣ за хора, заслужили на народа, искатъ сѣ народни пенсии. Комисията е удовлетворила много. Засага стигатъ толкова.

Отъ болшинството: Вѣрно! (Ржкоплѣскане)

Прѣдседателъ: Г. г. народни прѣдставители! Съ това се изчерпва днешниятъ дневенъ редъ.

Съгласно чл. 45 отъ нашия вътрѣшенъ правилникъ, зависи отъ Народното събрание да се произнесе, дали законопроектитѣ, внесени въ Събрането и непрокарани окончателно, трѣбва да се считатъ отгелени, съ туй, че се закрива сесията, или же, напротивъ, мисли да счете тѣзи внесени законопроекти и прѣдложения за висящи и подлежащи на далнейше разглеждане, по установения редъ, въ слѣдущата сесия.

А. Горановъ: Висящи, висящи.

Прѣдседателъ: Азъ и нѣкои отъ г. г. министритѣ сме се изказвали въ полза на послѣдното мнѣние.

И. Пецовъ: То е право, защото Народното събрание е едно и сжщо.

Прѣдседателъ: Но понеже моето мнѣние не е мѣрдавно, азъ моля Народното събрание да се произнесе по този въпросъ.

Онѣзи народни прѣдставители, които сж на мнѣние, щото внесениѣ законопроекти и прѣдложения да се считатъ за висящи и за подлежащи на далнейше разглеждане, по установения редъ, прѣзъ идущата сесия, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Въ свързка съ този въпросъ, прави се предложение да се избере една парламентарна комисия, която въ промежутъка на двѣтъ сесии да се занимае не само съ проектътъ, които се намиратъ висящи въ Събранието, но и съ оная редица въпроси, крупни и отъ капитално значение за уредбата на нашата държава, каквито сж: за уреждане на чиновническия въпросъ, за изработване щатове на чиновницѣ, за прѣгледжане на законитѣ, свързани съ самоуправлението и т. н. Ако Народното събрание мисли, че е умѣстно да се назначи една такава парламентарна комисия, която да работи между сесиятъ, отъ днесъ до 15 октомврий, съ изключение на ваканционнитѣ мѣсеци, юлий и августъ, за които не ще се плаща, на която комисия да се възложи грижата да проучи внесенитѣ вече законопроекти и, въ съгласие съ министритѣ, да изработи и други отъ организационенъ характеръ, било по Министерството на вътрѣшнитѣ работи, какъвто е законътъ за чиновницѣ и за щатове, било по Министерството на финанситѣ или по кое и да било друго министерство, ако, казвамъ, Народното събрание е съгласно съ това мнѣние, тогава бюрото би му прѣдложило и лицата.

Министъръ Т. Теодоровъ: Нека се приеме по начало устройството на комисията и послѣ да се прѣдложатъ лицата.

Прѣдседателъ: Азъ моля, тогава, Народното събрание, първо, да се произнесе, да-ли е съгласно да се назначи такава комисия.

Обаждатъ се: Съгласни сме.

Прѣдседателъ: Които сж на мнѣние да се назначи такава комисия, моля, да си вдигнатъ ржката.

Обаждатъ се: Меншество.

Други: Болшинство.

Прѣдседателъ: Моля г. квестора да прѣброи гласоветѣ.

Квесторъ Н. Козаревъ: (Слѣдъ прѣброяването) 72. Болшинство. (Оспорване)

Прѣдседателъ: Има ли нѣкой да оспорва?

Обаждатъ се: Има. Меншество е.

Д-ръ А. Златевъ: Да се гласува съ ставане на крака.

Прѣдседателъ: Онѣзи, които приематъ това предложение, моля, да станатъ прави. Констатирамъ болшинство.

Въ съгласие съ министерството, бюрото на Народното събрание прѣдлага тази комисия да се състои отъ седемъ члена.

Д. Ганчевъ и други: Да бждатъ 10 души.

Министъръ Т. Теодоровъ: 7 стигатъ.

Прѣдседателъ: Които приематъ комисията да се състои отъ седемъ души, моля, да вдигнатъ ржка. (Болшинство) Приема се.

Бюрото е на мнѣние, членоветѣ на комисията да се предлагатъ отъ него. Които приематъ бюрото, по реда на нашия правилникъ, да прѣдлага лицата за членове въ тази комисия, моля, да вдигнатъ ржка. (Болшинство) Приема се.

Прѣдседателъ: Бюрото прѣдлага г. Георги Згуревъ.

Обаждатъ се: Приетъ.

Прѣдседателъ: Г. д-ръ Христо Мутафовъ.

Обаждатъ се: Приетъ.

Прѣдседателъ: Г. Стефанъ Лафчиевъ.

Обаждатъ се: Приетъ.

Прѣдседателъ: Г. Цоню Бръшляновъ.

Обаждатъ се: Приетъ.

Прѣдседателъ: Г. д-ръ Борисъ Вазовъ.

Обаждатъ се: Приетъ.

Прѣдседателъ: Г. Силиянъ Чилингировъ.

Обаждатъ се: Приетъ.

Прѣдседателъ: И г. д-ръ Кириякъ Провадалиевъ.

Обаждатъ се: Приетъ.

П. Ивановъ: Нѣма търговецъ.

Прѣдседателъ: Които приематъ тѣзи седемъ души за членове на комисията, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ И. Гешовъ: Г. г. народни прѣдставители! Чл. 118 отъ конституцията гласи, че за всѣка наредба, станала въ Събранието и прѣдставена на царя, рѣшението царско трѣбва да се даде докѣтѣ трае сѣщата сесия. Честитъ съмъ, г. г. народни прѣдставители, че мога да ви съобща, че царското рѣшение се е дало на всичкитѣ наредби, гласувани отъ васъ. (Бурни ржкоплѣскания отъ болшинството) Г. г. народни прѣдставители! Тѣзи наредби не сж малко. Гласували сте 125 закона и законодателни прѣдложения и 16 договора съ чужди държави! Една такава плодovitостъ, г. г. народни прѣдставители, завидна не само по количество, но и по качество, би направила честъ на всѣко Събрание. Тя прави честъ толкова повече вамъ, че въ тази сесия вие гласувахте закони, които въ други страни се разискватъ прѣзъ години, се дебатира въ прѣколно послѣдователни законодателни периода. Вие гласувахте закони и конвенции, епохални за нашата страна. (Бурни ржкоплѣскания отъ болшинството) И не само, г. г. народни прѣдставители, внесохте въ скровищницата на нашитѣ закони единъ цѣленъ вносъ, но още създадохте една мека атмосфера за разискване на сериозни, на деликатни международни въпроси, на парлвни междупартийни питання и запитвания. И съ това, г. г. народни прѣдставители, вие показате, че сте достойни прѣдставители на тоя добъръ български народъ. (Ржкоплѣскане) И затова отечеството ви е признателно, както е благодаренъ и царътъ на българитѣ. (Ржкоплѣскане)

Ето, г. г. народни прѣдставители, съ какво писмо Той ме опълномощава да обява за закрыта тая сесия отъ XV-то обикновено Народно събрание: (Чете)

„До прѣдседателя на Министерския съветъ, министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията, Иванъ Евстратиевъ Гешовъ.

„Твърдѣ доволенъ отъ усърдната и полезна за законодателна дѣятелностъ на народното прѣдставителство прѣзъ настоящата редовна сесия, азъ ви на-

товарвамъ да му прѣдадете моята сърдечна благодарностъ.

„На основание чл. 180 отъ конституцията, възлагамъ Ви да закриете отъ мое име първата редовна сесия на XV-то обикновено Народно събрание.

„Издадено въ столица София на 15 мартъ 1912 г.

Фердинандъ.“

(Ржкоплѣскане отъ болшинството)

И на основание на това писмо, г. г. народни прѣдставители, азъ обявявамъ тази сесия за закрыта.

Да живѣе България!

Да живѣе царьтъ на българитѣ!

Отъ болшинството: Ура! (Бурни и продължителни ржкоплѣскания)

(Закрыта въ 1 ч. 5 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседатель: Д-ръ С. Даневъ.

Подпрѣдседатель: И. Пѣевъ.

Секретарь: Н. Начевъ.

Началникъ на Стенографското бюро: Т. Гължбовъ.